

ЭРҮҮ, ИРГЭН, ЗАХИРГААНЫ ХЭРГИЙН ХАВТАСТ ХЭРЭГТ ХИЙСЭН БАРИМТ БИЧГИЙН СУДАЛГААНЫ ТАЙЛАН

Боловсруулсан: Э.Номин
Ч.Содхүү
Б.Хонгорзул
З.Баянсүрэн
М.Болормаа
Т.Энхгэрэл
Хянасан: С.Нэргүй

Судлаач-багш
Судлаач-багш
Судлаач-багш
Социологич-судлаач
Сэтгэл зүйч
Сэтгэл зүйч
Шүүхийн захиргааны
сургалт судалгааны
төвийн дарга

ШҮҮХИЙН ЗАХИРГААНЫ СУРГАЛТ, СУДАЛГААНЫ ТӨВ

2022 он

АГУУЛГА

СУДАЛГААНЫ ХУРААНГУЙ	7
НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ. ЗАХИРГААНЫ ХЭРЭГ	12
НЭГ. ХЯЛБАРШУУЛСАН ЖУРМААР ШИЙДВЭРЛЭСЭН ЗАХИРГААНЫ ХЭРЭГ	12
1. УДИРТГАЛ	12
1.1. Хавтаст хэргийн талаарх ерөнхий мэдээлэл.....	12
1.2. Нэхэмжлэлийн шаардлагын товч утга	12
1.3. Хавтас хэрэг доторх баримтын задаргаа	13
1.4. Нийт ажиллагаа /шүүн таслах ажиллагааны үе шатаар/	14
2. ҮНДСЭН ХЭСЭГ	14
2.1. 28/2017/0903/з.....	14
2.2. 128/2017/0270/з.....	15
2.3. 128/2018/0106/з.....	16
2.4. 128/2018/0795/з.....	18
2.5. 28/2018/0575/з.....	19
2.6. 28/2018/0184/з.....	20
2.7. 128/2018/0203/з.....	21
ХОЁР. ЕРДИЙН ЖУРМААР ШИЙДВЭРЛЭСЭН ЗАХИРГААНЫ ХЭРЭГ	22
1. УДИРТГАЛ	22
1.1. Судалгааны түүвэр	22
1.2. Хэрэг хянан шийдвэрлэсэн хугацаа.....	23
1.3. Хавтаст хэргийн талаарх ерөнхий мэдээлэл.....	23
1.4. Нэхэмжлэлийн товч утга.....	25
1.5. Нэхэмжлэлийн төрөл	26
1.6. Хавтаст хэрэг доторх баримтын задаргаа.....	27
1.7. Хавтаст хэрэг доторх нотлох баримтын эзэлж буй хувь.....	28
1.8. Түгээмэл төрлийн хэргийн нийт ажиллагаа	29
.....	29
1.9. Бусад төрлийн хэргийн нийт ажиллагаа	29
2. ҮНДСЭН ХЭСЭГ	30
2.1. Ашигт малтмал.....	30
2.2. Газар.....	31
2.3. Тендер.....	31
2.4. Төрийн алба	32
2.5. Татвар.....	32
2.6. Тусгай зөвшөөрөл	33
2.7. Шударга өрсөлдөөн	33
2.8. Гааль	34

2.9. Оюуны өмч	34
2.10. Санхүүгийн зохицуулах хороо	35
2.11. Төрийн хяналт шалгалт	35
2.12. Боловсрол	36
2.13. Нийгмийн даатгал	36
2.14. Улсын бүртгэл	36
2.15. Байгаль орчин	37
2.16. Зам тээвэр.....	37
2.17. Ажиллагаанд зарцуулсан хоног /шүүхийн шатлалаар/	38
2.18. Хавтаст хэрэгт хийгдсэн ажиллагаа /шүүхийн шатлалаар/	39
3. ХАВСРАЛ	39
ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ. ИРГЭНИЙ ХЭРЭГ	41
НЭГ. БАГА ҮНИЙН ДҮНТЭЙ ИРГЭНИЙ ХЭРЭГ	41
1. УДИРТГАЛ	41
1.1. Хэрэг хянан шийдвэрлэсэн хугацаа.....	42
1.2. Хавтаст хэргийн талаарх ерөнхий мэдээлэл.....	42
1.3. Нэхэмжлэлийн товч утга.....	42
1.4. Хавтаст хэрэг доторх баримтын задаргаа.....	43
2. ҮНДСЭН ХЭСЭГ	43
2.1. Нийт ажиллагааны тоо /шүүхийн шатлалаар/	43
2.2. Нийт ажиллагааны хувь /шүүхийн шатлалаар/	44
2.3. Хэрэг хянан шийдвэрлэсэн хугацаа /шүүхийн шатлалаар/.....	44
2.4. Нийт ажиллагаа /шүүн таслах ажиллагааны үе шатаар/	44
3. ХАВСРАЛТ	45
ХОЁР. ХЯЛБАРШУУЛСАН ЖУРМААР ШИЙДВЭРЛЭСЭН ИРГЭНИЙ ХЭРЭГ	46
1. УДИРТГАЛ	46
1.1. Хэрэг хянан шийдвэрлэсэн хугацаа.....	46
1.2. Хавтаст хэргийн талаарх ерөнхий мэдээлэл.....	46
1.3. Нэхэмжлэлийн товч утга.....	47
1.4. Хавтаст хэрэг доторх баримтын задаргаа.....	48
1.6. Нийт ажиллагаа /шүүхийн шатлалаар/	49
2. ҮНДСЭН ХЭСЭГ	49
2.1. Иргэний эрх зүйн 12 маргаан	49
2.2. Гэр бүлийн 2 маргаан	50
2.3. Хөдөлмөрийн 2 маргаан	50
3. ХАВСРАЛТ	51
ГУРАВ. ЕРДИЙН ЖУРМААР ШИЙДВЭРЛЭСЭН ИРГЭНИЙ ХЭРЭГ	52

1. УДИРТГАЛ	52
1.1. Хавтаст хэргийн талаарх ерөнхий мэдээлэл.....	52
1.2. Нэхэмжлэлийн шаардлага.....	53
1.3. Маргааны төрөл /хувиар/.....	55
1.4. Иргэний хэрэгт эзэлж байгаа гэрээний төрөл /хувиар/	55
.....	55
1.5. Хавтаст хэрэг доторх баримтын задаргаа.....	56
1.6. Хавтаст хэрэг доторх баримтын задаргаа.....	58
1.7. Нийт ажиллагаа / хэргийн маргааны төрөл тус бүрээр/.....	58
2. ҮНДСЭН ХЭСЭГ	59
2.1. Иргэний эрх зүйн маргаан	59
2.2. Гэр бүлийн маргаан	59
2.3. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлтэй холбоотой маргаан.....	60
2.4. Хөдөлмөрийн маргаан.....	60
2.5. Цагаатгалын нөхөн олговор	61
3. НЭХЭМЖЛЭЛ, ХАРИУ ТАЙЛБАР, СӨРӨГ НЭХЭМЖЛЭЛ, ХҮСЭЛТ, ГОМДОЛ, ТАЙЛБАРЫН ДАВТАМЖ БОЛОН ТЭДГЭЭРИЙГ ГАРГАСАН СУБЪЕКТИЙН АНГИЛАЛ	61
3.1. Хэргийн субъектүүдийн шүүхийн ажиллагаанд оролцож байгаа оролцоо.....	62
3.2. Иргэний эрх зүйн маргаан	62
3.2. Гэр бүлийн маргаан	63
3.3. Хөдөлмөрийн маргаан.....	63
3.4. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлтэй холбоотой маргаан.....	64
4. ХАВСРАЛТ	64
ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ. ЭРҮҮГИЙН ХЭРЭГ	68
1. УДИРТГАЛ	68
1.1. Хавтаст хэргийн талаарх ерөнхий мэдээлэл.....	69
1.2. Хэрэг хянан шийдвэрлэхэд зарцуулсан хугацаа /хэргийн зүйчлэлээр/	71
1.3. Хэрэг хянан шийдвэрлэхэд зарцуулсан хугацаа	72
1.4. Шүүхийн шатанд хийгдсэн ажиллагаа /хэргийн зүйчлэлээр/.....	72
2. ҮНДСЭН ХЭСЭГ	73
2.1. Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол санаатай учруулах /11.1-1/.....	73
2.2. Хүний эрүүл мэндэд хүндэвтэр хохирол санаатай учруулах /11.4-1/.....	73
2.3. Хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол санаатай учруулах /11.6-1/	73
2.4. Хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол санаатай учруулах	74
2.5. Хулгайлах /17.1-1/.....	74
2.6. Хулгайлах /17.1-2/.....	74
2.7. Залилах /7.3-1/	75

2.8. Алдаатай гүйлгээ, андуурагдсан илгээмж, гээгдэл эд хөрөнгө, алдуул мал завших.....	75
2.9. Мал хулгайлах /17.12-1/.....	75
2.10. Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисыг хууль бусаар ашиглах /20.7-1/	75
2.11. Авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих /27.10-1/	76
2.12. Авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих /27.10-2/	76
4. Хавсралт	77
ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ. НЭГДСЭН ДҮГНЭЛТ, САНАЛ	78

Хүснэгтийн жагсаалт

Хүснэгт 1. Дүн шинжилгээ хийсэн хэргийн задаргаа	7
Хүснэгт 2. Хавтаст хэргийн талаарх ерөнхий мэдээлэл.....	12
Хүснэгт 3. Нэхэмжлэлийн шаардлагын товч утга	12
Хүснэгт 4. Хавтас хэрэг доторх баримтын задаргаа	13
Хүснэгт 5. Төрийн албаны хэргийн шүүхийн ажиллагаа	14
Хүснэгт 6. 128/2017/0270/з хэрэгт хийгдсэн шүүхийн ажиллагаа.....	15
Хүснэгт 7. 128/2018/0106/з хэрэгт хийгдсэн шүүхийн ажиллагаа.....	16
Хүснэгт 8. 128/2018/0795/з хэрэгт хийгдсэн шүүхийн ажиллагаа.....	19
Хүснэгт 9. 28/2018/0575/з хэрэгт хийгдсэн шүүхийн ажиллагаа.....	19
Хүснэгт 10. 28/2018/0184/з хэрэгт хийгдсэн шүүхийн ажиллагаа.....	20
Хүснэгт 11. 128/2018/0203/з хэрэгт хийгдсэн шүүхийн ажиллагаа.....	21
Хүснэгт 12. Ердийн журмаар шийдвэрлэсэн захиргааны хэргийн судалгааны түүвэр ..	22
Хүснэгт 13. Хэрэг хянан шийдвэрлэсэн хугацаа.....	23
Хүснэгт 14. Хавтаст хэргийн талаарх ерөнхий мэдээлэл.....	23
Хүснэгт 15. Нэхэмжлэлийн товч утга.....	25
Хүснэгт 16. Хавтаст хэрэг доторх баримтын задаргаа.....	27
Хүснэгт 17. Ашигт малтмалын хэрэгт хийгдсэн шүүхийн ажиллагаа.....	30
Хүснэгт 18. Газар маргааны хэрэгт хийгдсэн шүүхийн ажиллагаа	31
Хүснэгт 19. Тендерийн маргааны хэрэгт хийгдсэн шүүхийн ажиллагаа	31
Хүснэгт 20. Төрийн албаны маргааны хэрэгт хийгдсэн нийт ажиллагаа	32
Хүснэгт 21. Татварын маргааны хэрэгт хийгдсэн шүүхийн ажиллагаа.....	32
Хүснэгт 22. Тусгай зөвшөөрөлийн хэрэгт хийгдсэн нийт ажиллагаа	33
Хүснэгт 23. Шударга өрсөлдөөн маргааны хэрэгт хийгдсэн шүүхийн ажиллагаа.....	33
Хүснэгт 24. Гаалийн маргааны хэрэгт хийгдсэн шүүхийн ажиллагаа	34
Хүснэгт 25. Оюуны өмчийн маргааны хэрэгт хийгдсэн шүүхийн ажиллагаа	34
Хүснэгт 26. Санхүүгийн зохицуулах хороо маргааны хэрэгт хийгдсэн шүүхийн ажиллагаа.....	35
Хүснэгт 27. Төрийн хяналт шалгалт маргааны хэрэгт хийсэн шүүхийн ажиллагаа	35
Хүснэгт 28. Боловсролын маргаанд хийсэн шүүхийн ажиллагаа	36
Хүснэгт 29. Нийгмийн даатгаын маргаанд хийсэн шүүхийн ажиллагаа	36
Хүснэгт 30. Улсын бүртгэл маргаанд хийсэн шүүхийн ажиллагаа.....	36
Хүснэгт 31. Байгаль орчин маргааны хэрэгт хийсэн шүүхийн ажиллагаа	37
Хүснэгт 32. Зам тээвэр маргааны хэрэгт хийсэн шүүхийн ажиллагаа.....	37

Хүснэгт 33. Ажиллагаанд зарцуулсан хоног /шүүхийн шатлалаар/	38
Хүснэгт 34. Хавтаст хэрэгт хийгдсэн ажиллагаа /шүүхийн шатлалаар/	39
Хүснэгт 35. Хавсралт.....	39
Хүснэгт 36. Хавтаст хэргийн талаарх ерөнхий мэдээлэл.....	42
Хүснэгт 37. Нэхэмжлэлийн товч утга.....	42
Хүснэгт 38. Хавтаст хэрэг доторх баримтын задаргаа.....	43
Хүснэгт 39. Нийт ажиллагааны тоо /шүүхийн шатлалаар/	43
Хүснэгт 40. Иргэний хэргийн бага үнийн дүнтэй хэргийн хянан шийдвэрлэсэн хугацаа /шүүхийн шатлалаар/	44
Хүснэгт 41. Нийт ажиллагаа /шүүн таслах ажиллагааны үе шатаар/	44
Хүснэгт 42.Иргэний хэргийн бага үнийн дүнтэй хэргийн хавсралт	45
Хүснэгт 43. Хавтаст хэргийн талаарх ерөнхий мэдээлэл.....	46
Хүснэгт 44. Нэхэмжлэлийн товч утга.....	47
Хүснэгт 45. Хавтаст хэрэг доторх баримтын задаргаа.....	48
Хүснэгт 46. Иргэний эрх зүйн 12 маргаан	49
Хүснэгт 47. Гэр бүлийн 2 маргаан	50
Хүснэгт 48. Хөдөлмөрийн 2 маргаан.....	50
Хүснэгт 49. Иргэний хэргийн бага үнийн дүнтэй хэргийн хавсралт	51
Хүснэгт 50. Ердийн журамаар шийдвэрлэсэн иргэний хавтаст хэргийн талаарх ерөнхий мэдээлэл.....	52
Хүснэгт 51. Ердийн журмаар шийдвэрлэсэн иргэний хэргийн нэхэмжлэлийн шаардлага	53
Хүснэгт 52. Хавтаст хэрэг доторх баримтын задаргаа.....	56
Хүснэгт 53. Иргэний эрх зүйн маргаан	59
Хүснэгт 54. Гэр бүлийн маргаан	59
Хүснэгт 55. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлтэй холбоотой маргаан	60
Хүснэгт 56. Хөдөлмөрийн маргаан.....	60
Хүснэгт 57. Цагаатгалын нөхөн олговор	61
Хүснэгт 58. Гэр бүлийн маргаан	63
Хүснэгт 59. Хөдөлмөрийн маргаан.....	63
Хүснэгт 60. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлтэй холбоотой маргаан	64
Хүснэгт 61. Ердийн журмаар шийдвэрлэгдсэн иргэний хэргийн хавсралт.....	64
Хүснэгт 62. Хавтаст хэргийн талаарх ерөнхий мэдээлэл.....	69
Хүснэгт 63. Хэрэг хянан шийдвэрлэхэд зарцуулсан хугацаа /хэргийн зүйчлэлээр/.....	71
Хүснэгт 64. Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол санаатай учруулах /11.1-1/.....	73
Хүснэгт 65. Хүний эрүүл мэндэд хүндэвтэр хохирол санаатай учруулах /11.4-1/.....	73
Хүснэгт 66. Хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол санаатай учруулах /11.6-1/	73
Хүснэгт 67. Хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол санаатай учруулах	74
Хүснэгт 68. Хулгайлах /17.1-1/.....	74
Хүснэгт 69. Хулгайлах /17.1-2/	74
Хүснэгт 70. Залилах /7.3-1/	75
Хүснэгт 71. Алдаатай гүйлгээ, андуурагдсан илгээмж, гээгдэл эд хөрөнгө, алдуул мал завших	75
Хүснэгт 72. Мал хулгайлах /17.12-1/.....	75
Хүснэгт 73. Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөх бодисыг хууль бусаар ашиглах /20.7-1/	75
Хүснэгт 74. Авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих /27.10-1/	76
Хүснэгт 75. Авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих /27.10-1/.....	76

Хүснэгт 76. Авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих /27.10-2/	76
Хүснэгт 77. Эрүүгийн хэргийн хавсралт	77

Графикийн жагсаалт

График 1. Нийт ажиллагаа /шүүн таслах ажиллагааны үе шатаар	14
График 2. Төрийн албаны хэрэгт хийгдсэн шүүхийн ажиллагаа	14
График 3. 128/2017/0270/з хэрэгт хийгдсэн шүүхийн ажиллагаа	15
График 4. 128/2018/0106/з хэрэгт хийгдсэн шүүхийн ажиллагаа	16
График 5. 128/2018/0795/з хэрэгт хийгдсэн шүүхийн ажиллагаа	18
График 6. 28/2018/0575/з хэрэгт хийгдсэн шүүхийн ажиллагаа	19
График 7. 28/2018/0184/з хэрэгт хийгдсэн шүүхийн ажиллагаа	20
График 8. 128/2018/0203/з хэрэгт хийгдсэн шүүхийн ажиллагаа	21
График 9. Нэхэмжлэлийн төрөл	26
График 10. Хавтаст хэрэг доторх баримтын задаргаа хувиар	28
График 11. Түгээмэл төрлийн хэргийн нийт ажиллагаа	29
График 12. Бусад төрлийн хэргийн нийт ажиллагаа	29
График 13. Бага үнийн дүнтэй иргэний хэрэг хянан шийдвэрлэсэн хугацаа	42
График 14. Бага үнийн дүнтэй иргэний хэргийн хавтаст хэрэг доторх баримтын задаргаа	43
График 15. Иргэний бага үнийн дүнтэй хэргийн нийт ажиллагааны хувь /шүүхийн шатлалаар/	44
График 16. Иргэний хялбаршуулсан хэргийн хянан шийдвэрлэсэн хугацаа	46
График 17. Хавтаст хэрэг доторх баримтын задаргаа	49
График 18. Нийт ажиллагаа /шүүхийн шатлалаар/	49
График 19. Хялбаршуулсан журмаар шийдвэрлэсэн иргэний хэргийн маргааны төрөл /хувиар/	55
График 20. Иргэний хэрэгт эзэлж байгаа гэрээний төрөл /хувиар/	55
График 21. Хавтаст хэрэг доторх баримтын задаргаа	58
График 22. Нийт ажиллагаа / хэргийн маргааны төрөл тус бүрээр/	58
График 23. Хэргийн субъектүүдийн шүүхийн ажиллагаанд оролцож байгаа оролцоо ..	62
График 24. Иргэний эрх зүйн маргаан	62
График 25. Хэрэг хянан шийдвэрлэхэд зарцуулсан хугацаа	72
График 26. Эрүүгийн хэргийн шүүхийн шатанд хийгдсэн ажиллагаа /хэргийн зүйчлэлээр/	72

СУДАЛГААНЫ ХУРААНГУЙ

Шүүгч, шүүгчийн туслахын ажиллагааны ачааллыг тооцох, хүний нөөцийн бодлогыг оновчтой тодорхойлох, шүүх байгуулах тухай хуулийн төслийн санал боловсруулах ажлын хүрээнд улсын хэмжээнд эрүү, иргэн, захиргааны хэргийн шүүхийн хянан шийдвэрлэсэн хэргийн 80-аас дээш хувийг эзэлж буй хэрэг, маргааны төрлөөс¹ тухайн хэрэг маргааныг хянан шийдвэрлэсэн дундаж хугацааг харгалзан түүврийн аргаар захиргааны 48 хэрэг /98 хавтас, 18,576 хуудас/, иргэний 53 хэрэг /77 хавтас, 11,126 хуудас/, эрүүгийн 30 хэрэг /37 хавтас, 5780 хуудас/ нийт 131 хэрэг /212 хавтас, 35,482 хуудас/-ийг сонгон авч, баримт бичгийн судалгааг хийж гүйцэтгэлээ.

Хэргийн хөдөлгөөний удирдлагын хэлтсээс сүүлийн 5 жилийн хугацаанд 3 шатны шүүхээр шийдвэрлэгдсэн эрүү, иргэн, захиргааны хэргийн жагсаалт болон холбогдох бусад мэдээллийг нэгдсэн баазаас татаж өгснийг баталгаат эх сурвалж буюу эх дата хэмээн үзэж, тэрхүү дата-аас хавтаст хэргийн судалгааны түүврийг гаргаж авлаа.

Судалгаанд дараах тооны түүврийг хамруулсан байна. Нийлбэр дүнг дурдвал эрүү, иргэн, захиргааны хэргийн нийт **131** хэргийн, **212** хавтас **35,482 хуудас** бүхий хэргийн материалд дүн шинжилгээ хийсэн.

Хүснэгт 1. Дүн шинжилгээ хийсэн хэргийн задаргаа

Хэргийн төрөл	Хялбаршуулсан журам			Ердийн журам			Бага үнийн дүнтэй иргэний хэрэг			Нийт хэрэг	Нийт хавтас	Нийт хуудас
	Хэрэг	ХХ-ийн тоо	Хуудасны тоо	Хэрэг	ХХ-ийн тоо	Хуудасны тоо	Хэрэг	ХХ-ийн тоо	Хуудасны тоо			
Захиргаа	7	8	1,111	41	90	17,465	-	-	-	48	98	18,576
Иргэн	16	16	631	31	55	9,967	6	6	528	53	77	11,126
Эрүү	-	-	-	30	37	5,780	-	-	-	30	37	5780
Нийлбэр дүн										131	212	35,482

Судалгааны тайлан нь дүгнэлт, зөвлөмжөөс гадна захиргаа, иргэн, эрүү, гэсэн 3 үндсэн бүлгээс бүтсэн бөгөөд захиргааны хэргийн бүлэг нь дотроо 1. Хялбаршуулсан болон 2. Ердийн журмаар шийдвэрлэгдсэн захиргааны хэрэг гэсэн 2 дэд бүлэг, иргэний хэргийн хэргийн бүлэг нь дотроо 1. Бага үнийн дүнтэй иргэний хэрэг, 2. Хялбаршуулсан

¹ Монгол Улсын шүүхийн 2021 оны бүтэн жилийн шүүн таслах ажиллагааны нэгдсэн дүн мэдээ

болон 3. Ердийн журмаар шийдвэрлэгдсэн иргэний хэрэг гэсэн 3 дэд бүлэг, эрүүгийн хэргийн бүлэг нь 1. Удиртгал, 2. Үндсэн хэсэг гэсэн 2 дэд бүлгээс тус тус бүрдэнэ. Ингээд 3 үндсэн бүлэг болон тэдгээрт хамаарах дэд бүлгүүдээс гарсан судалгааны үр дүнг дор нэгтгэн танилцуулъя.

1. Захиргааны хэргийн хавтаст хэргийн судалгааны үр дүн

1.1. Хялбаршуулсан журам

Энэхүү дэд бүлэгт төрийн алба /2/, газар /2/, татвар /3/ гэсэн 3 төрлийн 7 хэргийн 8 хавтас бүхий 1,111 хуудас хэргийн материалд дүн шинжилгээ хийлээ. 1,111 хуудас хэргийн материалын 375 хуудас буюу 33.8 хувийг шүүхээс боловсруулан баримт, үлдсэн 736 хуудас буюу 66.2 хувийг бусад баримт эзэлж байв. Шүүхээс боловсруулсан баримтад бүх төрлийн баримт /хэргийн хөдөлгөөний нэгдсэн аргачлалаар батлагдсан баримт, маягтууд хамаарна/, шүүхийн илгээсэн албан бичиг шүүгчийн захирамж, шүүхийн тогтоол, утсаар ярьсан, үзлэг хийсэн, гэрч, шинжээч асуусан зэрэг шүүх хуралдааны тэмдэглэлээс бусад бүх төрлийн тэмдэглэлүүд, шүүх хуралдааны тэмдэглэл, шүүхийн шийдвэр, магадлал зэргийг хамруулсан.

Харин үлдсэн баримт болох 736 хуудас буюу 66.2 хувьд нь хэргийн оролцогчдоос гаргасан нэхэмжлэл, хариу тайлбар, сөрөг нэхэмжлэл, хүсэлт, гомдол, тайлбар, тодруулга, нотлох баримт, гэрчийн мэдүүлэг, шинжээчийн дүгнэлт, шүүхээс илгээсэн албан бичгийн хариу болон түүнд хавсаргасан материалуудыг хамруулсан юм.

Эндээс үзэхэд хавтаст хэрэгт авагдсан баримтын 1/3 хувийг шүүхээс боловсруулан гаргадаг бөгөөд үлдсэн хувийг голдуу хэргийн оролцогчдоос гаргасан нотлох баримтын шинжтэй баримт эзэлдэг ба эдгээр баримт материалыг шүүхээс шинжлэн судалж, шийдвэрээ гаргадаг болох нь харагдаж байна.

Дараагийн хэсэгт хавтаст хэрэгт бүртгэгдсэн дээрх нийт ажиллагааг 1. Хэрэг үүсгэх эсэхийг шийдвэрлэх үе шат, 2. Хэрэг үүсгэсний дараа шүүх хуралдаанд бэлтгэж, шүүхийн шийдвэр гаргах үе шат, 3. Хэргийг эцэслэн шийдвэрлэсний дараах үе шат гэж 3 ангилан авч үзсэн юм. Ингэхэд хавтаст хэрэгт бүртгэгдсэн нийт ажиллагааны 10.4 хувийг 1-р үе шатанд, 76.1 хувийг 2-р үе шатанд, 13.5 хувийг 3-р үе шатанд хийж гүйцэтгэсэн байв.

Хялбаршуулсан журмаар шийдвэрлэгдсэн хэргүүд нь бүгд анхан шатны шүүх дээр эцэслэн шийдвэрлэгдсэн байв.

1.2. Ердийн журам

Шүүхийн практикт түгээмэл шийдвэрлэгддэг 16 төрлийн 41 хэргийн 90 хавтас бүхий 17,465 хуудас хэргийн материалд дүн шинжилгээ хийлээ. Эдгээр 16 төрлийн хэргээс шүүхийн практикт хамгийн түгээмэл шийдвэрлэгддэг ашигт малтмал, газар, татвар, тендер, төрийн алба гэсэн 5 төрлийн 21 хэрэгт нийт 2788 ажиллагаа хийгдсэн байсан бол бусад 11 төрлийн 20 хэрэгт 1487 ажиллагаа хийгдсэн байв.

Энэ нь тухайн хэргийн онцлог, ээдрээ төвөгтэй байдал зэргээс шалтгаалжээ. Өөрөөр хэлбэл түгээмэл 5 төрлийн хэрэгт шүүхээс харьцангуй их ажиллагаа хийж, хугацаа арай их зарцуулдаг хандлага ажиглагдаж байна.

Мөн түгээмэл 5 төрөл болон бусад 11 төрлийн хэрэг тус бүрд хийгдсэн нийт ажиллагааг 1. Хэрэг үүсгэх эсэхийг шийдвэрлэх үе шат, 2. Хэрэг үүсгэсний дараа хэргийг шүүх хуралдаанд бэлтгэх үе шат, 3. Хэргийг шүүх хуралдаанаар хэлэлцэж, шүүхийн шийдвэр гаргах үе шат, 4. Хэргийг эцэслэн шийдвэрлэсний дараах үе шат гэж 4 ангилан

авч үзвэл дээрх 16 төрлийн хэрэгт хийгдсэн ажиллагааны 70-85 хувь, маш цөөн тохиолдолд 90 хүртэлх хувийг 2 болон 3 дахь үе шатанд хийгдсэн ажиллагаанууд эзэлж байв.

Түгээмэл 5 төрлийн хэрэгт 1-р үе шат буюу хэрэг үүсгэх эсэхийг шийдвэрлэх шатны ажиллагаа 2-4 хувь маш цөөн тохиолдолд 1 хүртэлх хувийг эзэлж байгаа нь энэ төрлийн нэхэмжлэлийг шүүхээс хүлээн авсан даруйдаа хэрэг үүсгэдэг болох нь ажиглагдлаа. Өөрөөр хэлбэл нэхэмжлэлийн бүрдүүлбэр хангуулах хугацаа тогтоох захирамж гаргах, нэхэмжлэлийг буцаах, хэрэгсэхгүй болгох зэрэг ажиллагаанууд бараг гарахгүй байгаа нь энэ төрлийн нэхэмжлэлүүд дийлэнх тохиолдолд хууль зүйн үндэслэлтэй бөгөөд магадгүй шүүхэд хандахаас өмнө хуулийн зөвлөх үйлчилгээ авах, өмгөөлөгч, итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчтэй оролцдог байж болох юм. Харин үүний эсрэгээр бусад 11 төрлийн хэрэгт хэрэг үүсгэх эсэхийг шийдвэрлэх үе шатны ажиллагаа нийт ажиллагааны 3-4 хувь, зам тээвэр, нийгмийн даатгал, гааль зэрэг төрлийн хэрэгт 7-14 хувийг эзэлж байсан нь онцлог ялгаатай байв.

16 төрлийн хэрэг тус бүрээр, 1-4 үе шат тус бүрд хийгдсэн нийт ажиллагаанд зарцуулсан нийт хугацааг /хоногоор хэмжсэн/ үндсэн тайланд харуулсан бөгөөд товчоор дүгнэхэд дээр дурдсантай адилаар 2, 3 дахь үе шатанд нийт ажиллагааны дийлэнх олон хувь нь хийж гүйцэтгэгдсэн байв. Мөн хийгдсэн ажиллагааны тооноос хамаарч хугацаа ихсэх зүй ёсны зүй тогтол ажиглагдлаа.

Мөн дээрх 16 төрлийн нийт 41 хэрэгт хийгдсэн 4275 ажиллагаанд зарцуулсан хугацааг шүүхийн шатлалаар нь ангилан авч үзвэл анхан шатны шүүх 75 хувийг, давж заалдах шатны шүүх 15 хувийг, хяналтын шатны шүүх 10 хувийг тус тус эзэлж байна. Эндээс үзэхэд анхан шатны шүүх хамгийн их ажиллагааг хийж гүйцэтгэдэг бөгөөд хамгийн өндөр ачаалалтай ажилладаг байна.

2. Иргэний хэрэг

2.1. Бага үнийн дүнтэй иргэний хэрэг

Нэхэмжлэлийн үнийн дүн нь 10 сая хүртэлх, 6 хэргийн 6 хавтаст хэргийн 528 хуудас бүхий хэргийн материалд дүн шинжилгээ хийлээ. Хавтаст хэргийн 528 хуудсыг дотор нь задалбал 275 хуудас буюу 52 хувь нь шүүхээс боловсруулсан баримт /эрхийн акт болон бүх төрлийн баримтууд/, 228 хуудас буюу 43 хувь нь хэргийн оролцогчдоос гаргасан баримт /үүний 149 хуудас буюу 28 хувь нь нотлох баримт эзэлнэ/, үлдсэн 25 хуудас буюу 5 хувь нь эдгээр ангилалд хамаарахгүй бусад баримтууд эзэлж байв. Иргэний хэргийн шүүх нь захиргааны хэргийн шүүхийн адил мөрдөн шалгах ажиллагааг хэрэгжүүлдэггүй боловч бага үнийн дүнтэй хэрэг нь харьцангуй ажиллагаа багатай, нотлох баримт цөөтэй хэргүүд байсны улмаас шүүхээс гаргасан баримтын хувь нь хэргийн оролцогчдоос гаргасан баримтын хувиас арай өндөр байгаа нь ажиглагдсан юм.

6 хавтаст хэрэгт бүртгэгдсэн нийт 237 ажиллагааг шүүхийн шатлалаар нь авч үзвэл 192 буюу 81 хувь нь анхан шатны шүүхэд, 26 буюу 11 хувь нь давж заалдах шатны шүүхэд, 19 буюу 8 хувь нь хяналтын шатны шүүхэд хийгдсэн ажиллагаа байгаа нь анхан шатны шүүх бусад шатлалын шүүхээс илүү их ажиллагааг хийж, ачаалалтай байдаг болох нь харагдлаа. Мөн 6 хэргийн нийт 237 ажиллагааг 1. Хэрэг үүсгэх эсэхийг шийдвэрлэх үе шат, 2. Хэрэг үүсгэсний дараа хэргийг шүүх хуралдаанд бэлтгэх үе шат, 3. Хэргийг шүүх хуралдаанаар хэлэлцэж, шүүхийн шийдвэр гаргах үе шат, 4. Хэргийг шийдвэрлэсний дараах үе шат гэсэн 4 үе шатаар ангилан авч үзвэл 2 болон 3 дахь үе шатанд нийт ажиллагааны дийлэнх олонх хувь нь ногдож байгааг үндсэн тайлангаас дэлгэрүүлж үзэх боломжтой.

2.2. Хялбаршуулсан журмаар шийдвэрлэгдсэн иргэний хэрэг

Иргэний эрх зүйн /12/, гэр бүлийн /2/, хөдөлмөрийн /2/ маргаан гэсэн 3 төрлийн 16 хэргийн 16 хавтаст хэрэг бүхий 631 хуудас хэргийн материалд дүн шинжилгээ хийлээ. 631 хуудасны 486 хуудас буюу 77 хувь нь шүүхээс боловсруулсан баримт /эрхийн акт болон төрөл бүрийн баримт/, 145 хуудас буюу 23 хувь нь хэргийн оролцогчдоос гаргасан баримт /69 хуудас буюу 10.9 хувь нотлох баримт эзэлнэ/ эзэлж байв.

Дээр дурдсанчлан иргэний хэргийн шүүх нь захиргааны хэргийн шүүхийн адил мөрдөн шалгах ажиллагааг хэрэгжүүлдэггүй боловч хялбаршуулсан журам болон шүүхийн шатан дахь эвлэрлээр шийдэгдсэн хэргүүдийн онцлог нь хэргийн оролцогч талаас гаргасан нотлох баримт болон бусад баримтын тоо хэмжээ харьцангуй бага байдаг тул нийлбэр дүнгээрээ шүүхээс гаргасан баримтын хувь хэмжээ өндөр дүнтэй харагдах үндэслэл боллоо. Гэвч энэхүү журмаар шийдвэрлэгдсэн хэргүүдийн хувьд хэргийн оролцогч дахин тухайн хэрэгтэй холбогдуулж, маргаан үүсгэдэггүй тул шүүх болон хэргийн оролцогч аль аль талдаа ачаалал бага, цаг хугацаа, зардал хэмнэсэн сайн жишиг тул шүүхийн практикт үүнийг дэлгэрүүлэх нь зүйтэй.

16 хэргийн 1 хэрэг нь 3 шатны шүүхээр эцэслэн шийдвэрлэгдсэн бөгөөд бусад 15 хэрэг нь анхан шатны шүүхэд шийдвэрлэгджээ. Энэхүү 1 хэрэг нь иргэний эрх зүйн маргаан байв. Мөн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд зарцуулсан хугацаа нь 100-аас дээш хоногтой хэрэг 4 байсан бөгөөд бусад 12 хэргийн хувьд 100-аас доош хоногт шийдвэрлэгдсэн байв. 16 хэрэгт хийгдсэн нийт 338 ажиллагааг шүүн таслах ажиллагааны 4 үе шатаар авч үзвэл шүүх хуралдаанд бэлтгэх, шүүх хуралдааныг хийж, шүүхийн шийдвэр гаргах үе шатанд хийгдсэн ажиллагаа нь дийлэнх хувийг эзэлж байв.

2.3. Ердийн журмаар шийдвэрлэгдсэн иргэний хэрэг

Гэр бүл /3/, иргэн /19 хэрэг/, хөдөлмөр /6 хэрэг/, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэл /2/, цагаатгалын нөхөн олговор /1/ гэсэн нийт 5 төрлийн 31 хэргийн 55 хавтаст хэргийн 9967 хуудас бүхий хэргийн материалд дүн шинжилгээ хийлээ. Судалгааны түүврийн 19 хэрэг буюу 61 хувийг иргэний эрх зүйн маргаан эзэлж байсан бөгөөд үүний 3 хэрэг нь гэм хор, бусад 16 хэрэг нь гэрээний эрх зүйн маргаан байв.

55 хавтаст хэргийн 9967 хуудас хэргийн материалын 3659 хуудас буюу 36.7 хувь нь шүүхээс боловсруулсан баримт /эрхийн акт болон бүх төрлийн баримт хамаарна/, 5225 хуудас буюу 52.4 хувь хэргийн оролцогчдоос гаргасан баримт /үүний 4454 хуудас буюу 44.7 хувь нь нотлох баримт/, үлдсэн 1083 хуудас буюу 10.9 хувь нь бусад баримт /иргэдийн төлөөлөгчийн дүгнэлт гэх мэт эдгээр ангиллын альд нь ч хамаарахгүй баримт/ эзэлж байв.

Нийт 31 хэргийн 55 хавтаст хэрэгт хийгдсэн 2893 ажиллагааг шүүн таслах ажиллагааны 4 үе шатаар ангилан авч үзвэл хэрэг үүсгэснээс хойш хэргийг шүүх хуралдаанд бэлтгэх болон хэргийг шүүх хуралдаанаар хэлэлцүүлж, шүүхийн шийдвэр гаргах гэсэн 2, 3-р үе шатны ажиллагаа нь нийт ажиллагааны ойролцоогоор 80-84 хувийг эзэлж байв. Энэ нь энэхүү 2 үе шатанд шүүгч болон шүүхийн захиргааны ажилчид хамгийн их ачаалалтай ажилладаг болохыг харуулж байна.

Харин хэрэг үүсгэх эсэх шатны ажиллагаа нь нийт ажиллагааны 3-5 хувь буюу тун бага хэмжээг эзэлж байсан бөгөөд цагаатгалын нөхөн олговрын маргааны хувьд 16 орчим хувь байсан нь энэ төрлийн маргаан дээр хэрэг үүсгэх эсэх нь нэлээд эргэлзээтэй байдаг болох нь харагдлаа.

4-р үе шатанд хэргийн оролцогчдод шүүхийн шийдвэрийг танилцуулж, гардуулж, хүргүүлж, хэргийг эмхэтгэж, архивд шилжүүлэх үе шат боловч хэргийн оролцогчдын зүгээс давж заалдах болон хяналтын шатны гомдол гаргах, шинээр илэрсэн нөхцөл байдлын улмаас хэргийг дахин хянуулах, хэргийг хүчингүй болгож, дахин хянан хэлэлцүүлэхээр буцаасан тохиолдолд эдгээр төрлийн гомдол, хүсэлтийг анхан шатны шүүх хүлээн авч, эсрэг талд гомдлыг танилцуулж, дээд шатны шүүхэд хэргийг шилжүүлдэг тул гомдол, хүсэлтийн тооноос хамаарч энэ үе шатанд хийгдэх ажиллагаа харилцан адилгүй байна.

Мөн судалгааны багийн зүгээс хавтаст хэрэгт авагдсан нэхэмжлэл болон сөрөг нэхэмжлэлийн шаардлагыг нэмэгдүүлсэн, багасгасан, өөрчилсөн, тодруулсан, хариу тайлбар гаргасан, хэргийн оролцогчдын зүгээс гаргасан хүсэлт, гомдол, тайлбар, мэдүүлэг зэргийг нэхэмжлэгч тал болон хариуцагч талын аль талаас нь илүүтэй их гаргадаг болох, мөн эдгээрийн давтамжийг гаргаснаар тухайн хэргийн ээдрээ төвөгтэй байдал, өнгийг нь тодорхойлохыг оролдсон юм.

Ингэхэд судалгааны түүвэрт хамруулсан иргэний эрх зүйн 19 маргаанд 153 удаа нэхэмжлэгч талаас, 123 удаа хариуцагч талаас, гэр бүлийн 3 маргааны хувьд 27 удаа нэхэмжлэгч талаас, 20 удаа хариуцагч талаас, 11 удаа гуравдагч этгээд талаас, хөдөлмөрийн 6 маргаанд нэхэмжлэгч талаас 25, хариуцагч талаас 42 удаа, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлтэй холбоотой 2 маргаанд нэхэмжлэгч талаас 12, хариуцагч талаас 5 удаа тус тус хүсэлт, гомдол, тайлбар зэрэг гаргасан байв. Эндээс үзэхэд иргэний хэрэгт нэхэмжлэгч талаас хамгийн их хүсэлт, гомдол, тайлбар гаргадаг болох нь харагдаж байна. Харин хөдөлмөрийн маргаанд хариуцагч талаас илүүтэй хүсэлт, гомдол, тайлбар гарсан нь онцлог байв. Мөн гэр бүлийн маргааны хувьд гуравдагч этгээдийн талаас хүсэлт, гомдол, тайлбар их гаргадаг болох нь онцлог байлаа.

Дээрхээс харахад судалгааны түүвэрт хамруулсан 31 хувьд харьцангуй ээдрээ төвөгтэй хэргүүд дийлэнх хувийг эзэлсэн болох нь дээрх тооноос харагдаж байна.

3. Эрүүгийн хэрэг

Шүүхийн практикт хамгийн түгээмэл шийдвэрлэгддэг 12 төрлийн /хүний эрүүл мэндэд хохирол учруулах, хулгайлах, залилах, хөрөнгө завших, мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисыг хууль бусаар ашиглах, авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих гэх мэт/ 30 хэргийн 37 хавтаст хэрэг бүхий 5780 хуудас хэргийн материалд дүн шинжилгээ хийлээ.

37 хавтаст хэргийг хэрэг бүртгэснээс эхлээд хэрэг эцэслэн шийдвэрлэх хүртэлх хугацаагаар нь тооцвол нийт 6589 хоног зарцуулжээ. Үүний 4295 хоног буюу 65.2 хувь нь шүүхийн өмнөх шат /хэрэг бүртгэл, мөрдөн байцаалт, прокурорын шат/, 2294 хоног буюу 34.8 хувийг шүүхийн шатанд зарцуулжээ. Шүүхийн шатанд хийгдсэн нийт 624 ажиллагааг 1. Хэрэг хүлээн авснаас хойших ажиллагаа, 2. Шүүх хуралд бэлтгэх, шүүхийн шийдвэр гаргах ажиллагаа, 3. Хэргийг эцэслэн шийдвэрлэсний дараах ажиллагаа гэсэн 3 үе шатанд хуваан авч үзсэн бөгөөд 1-р үе шатанд нийт ажиллагааны 23.7 хувийг, 2-р үе шатанд 38.6 хувийг, 3-р үе шатанд 37.7 хувийг тус тус хийж гүйцэтгэсэн байна.

Хэргийн төрөл тус бүрд хийгдсэн ажиллагааны төрлийг 3 үе шатаар тус тусад нь авч үзсэнийг тайлангийн үндсэн хэсгээс дэлгэрүүлэн үзэх боломжтой

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ. ЗАХИРГААНЫ ХЭРЭГ

НЭГ. ХЯЛБАРШУУЛСАН ЖУРМААР ШИЙДВЭРЛЭСЭН ЗАХИРГААНЫ ХЭРЭГ

1. УДИРТГАЛ

7 хэргийн 8 хавтаст хэргийн хүрээнд баримт бичгийн судалгаа хийж гүйцэтгэлээ. Тайлангийн хувьд тус 8 хавтаст хэргийн талаарх ерөнхий мэдээллийг танилцуулсны дараа хэрэг тус бүрээр тухайн хэргийг хянан шийдвэрлэхэд зарцуулсан хугацаа болон шүүхээс хийсэн ажиллагааг дор дэлгэрүүлэн авч үзье.

1.1. Хавтаст хэргийн талаарх ерөнхий мэдээлэл

№	Хэргийн индекс	Хэргийн оролцогчийн тоо			Маргааны төрөл	Хавтаст хэргийн тоо	Нийт хуудасны тоо
		Нэхэмжлэгчийн тоо	Хариуцагчийн тоо	Гуравдагч этгээдийн тоо			
1	128/2017/0903/з	1	1	1	Төрийн алба	1	204
2	128/2017/0270/з	1	1	-	Төрийн алба	1	28
3	128/2018/0106/з	1	1	2	Газар	2	450
4	128/2018/0795/з	5	1	-	Газар	1	39
5	128/2018/0575/з	1	1	-	Татвар	1	164
6	128/2018/0184/з	1	1	-	Татвар	1	123
7	128/2018/0203/з	1	2	-	Татвар	1	103
3 төрлийн нийт 7 хэрэг						8 хавтас	1,111 хуудас

1.2. Нэхэмжлэлийн шаардлагын товч утга

№	Хэргийн индекс	Нэхэмжлэлийн шаардлагын утга	Захиргааны хэрэг үүсгэх эсэхийг шийдвэрлэсэн шүүгчийн захирамжид гомдол гаргасан эсэх
1	128/2017/0903/з	Төрийн албаны албан тушаалын сонгон шалгаруулалтыг хүчингүй болгуулах	Тийм
2	128/2017/0270/з	1. Ажлаас чөлөөлөх захирамжийг хүчингүй болгуулах 2. Ажлаас үндэслэлгүй халагдсаныг тогтоолгох 3. Албан тушаалд эгүүлэн томилох 4. Нөхөн олговор гаргуулах 5. Нийгмийн даатгалын нөхөн бичилт хийлгэх 6. Ажилд томилсон захирамжийг хүчингүй болгуулах	Үгүй
3	128/2018/0106/з	Засаг даргын захирамжийг хууль бус болохыг тогтоолгож, хүчингүй болгуулах	Үгүй
4	128/2018/0795/з	1. Нийслэлийн Засаг даргын захирамжийг хүчингүй болгуулах 2. Нийслэлийн Ерөнхий төлөвлөгөөний газрын мэргэжлийн зөвлөлийн "И.Ө" ХХК-д олгосон	Үгүй

		Архитектор төлөвлөлтийн даалгаврыг хүчингүй болгуулах	
5	128/2018/0575/з	Тендерт шалгаруулсан шийдвэрийг хүчингүй болгож, тендерийн үнэлгээг дахин явуулахыг Тендерийн үнэлгээний хороонд даалгах	Тийм
6	128/2018/0184/з	Татварын улсын байцаагчийн тогтоосон нөхөн татвараас чөлөөлүүлэх	Үгүй
7	128/2018/0203/з	Дүүргийн Татварын хэлтсийн татварын улсын байцаагч нарын актыг илт хууль бус болохыг тогтоолгож, хүчингүй болгуулах	Үгүй

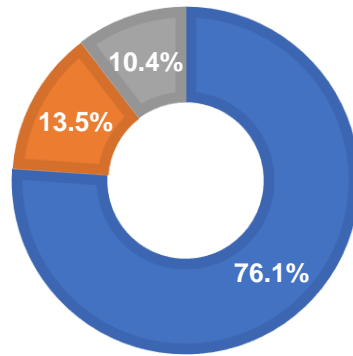
1.3. Хавтас хэрэг доторх баримтын задаргаа

№	Хэргийн индекс	Хэргийн төрөл	Хавтаст хэрэг /хуудас/	Шүүхээс гаргасан эрхийн акт ² /хуудас/		Бусад баримт /хуудас/ ³		Ажиллагааны тоо	Нийт зарцуулсан хоног
				Тоо	Хувь	Тоо	Хувь		
1	128/2017/0903/з	Төрийн алба	204	63	31%	141	69%	44	123
2	128/2017/0270/з	Төрийн алба	28	12	43%	16	57%	9	32
3	128/2018/0106/з	Газар	450	167	37%	283	63%	105	355
4	128/2018/0795/з	Газар	39	10	26%	29	74%	7	62
5	128/2018/0575/з	Татвар	164	60	37%	104	63%	38	98
6	128/2018/0184/з	Татвар	123	31	25%	92	75%	25	61
7	128/2018/0203/з	Татвар	103	32	31%	71	69%	23	97
Нийт			1,111	375	33.8%	736	66.2%	251	828

7 хэргийн 8 хавтаст хэрэгт хийгдсэн нийт 251 ажиллагааг шүүн таслах ажиллагааны үе шатаар ангилан харуулбал 26 буюу 10.4% нь захиргааны хэрэг үүсгэх эсэхийг шийдвэрлэх үе шат, 191 буюу 76.1% нь хэрэг үүсгэснээс хэрэг шийдвэрлэх хүртэлх үе шат, 34 буюу 13.5% нь хэргийг эцэслэн шийдвэрлэсний дараах үе шатанд хийгдсэн ажиллагаанууд байв.

² Шүүхээс гаргасан эрхийн акт гэдэгт шүүгчийн захирамж, шүүхийн тогтоол, шийдвэр, магадлал, тогтоол, шүүх хуралдааны тэмдэглэл, нотлох баримт, албан бичиг, тэмдэглэлийг хамруулан ойлгоно.

1.4. Нийт ажиллагаа /шүүн таслах ажиллагааны үе шатаар/

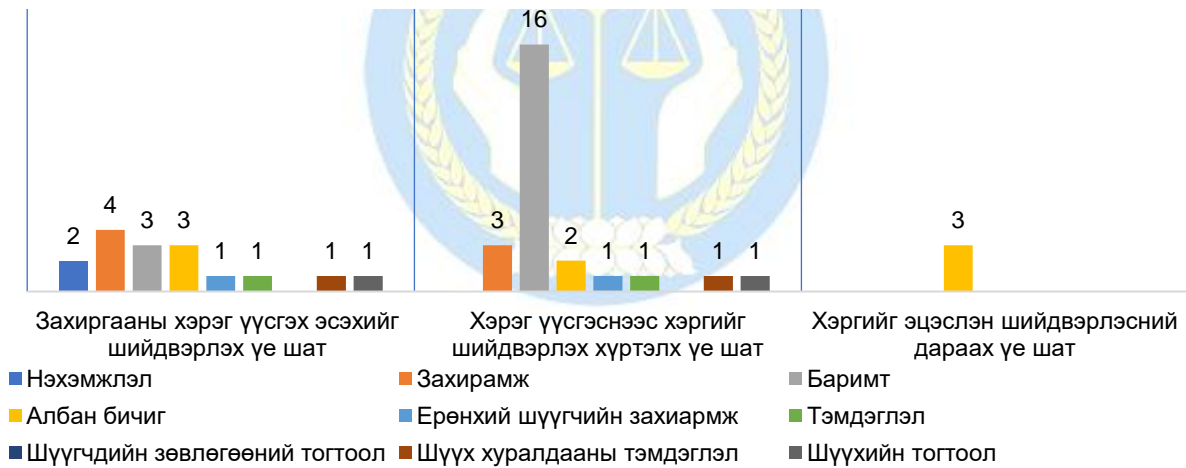

- Хэрэг үүсгэснээс хэргийг шийдвэрлэх хүртэлх үе шатны ажиллагаа
- Хэргийг эцэслэн шийдвэрлэсний дараах үе шатны ажиллагаа
- Захиргааны хэрэг үүсгэх эсэхийг шийдвэрлэх үе шатны ажиллагаа

2. ҮНДСЭН ХЭСЭГ

2.1. 28/2017/0903/з

Төрийн албаны маргаан бөгөөд анхан шатны шүүх дээр эцэслэн шийдвэрлэгдсэн. Хэргийг хянан шийдвэрлэхэд 123 хоног зарцуулсан бөгөөд хавтаст хэрэг нийт 44 ажиллагаа бүртгэгдсэн байв.

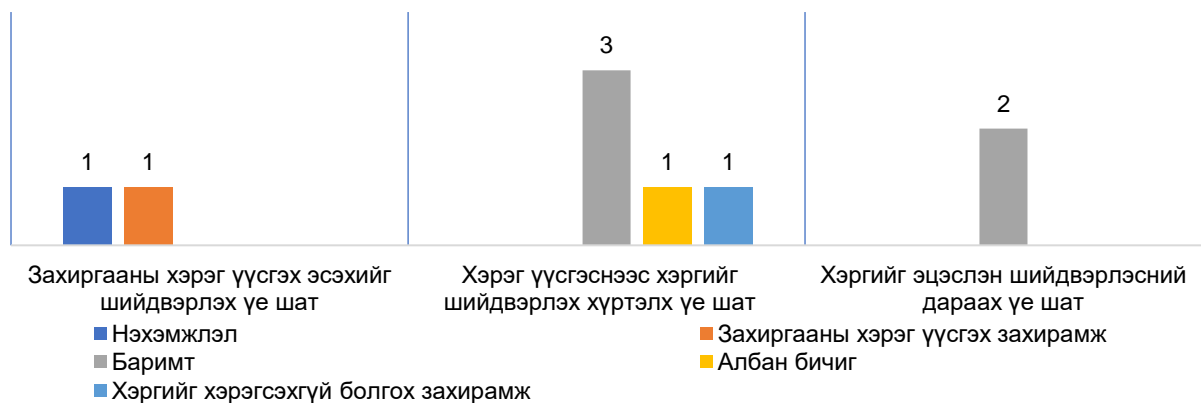

№	Баримтын нэр	Огноо
1	Нэхэмжлэл	2017.09.08
2	Захирамж-Нэхэмжлэлийн бүрдүүлбэр хангуулах хугацаа тогтоох	2017.09.15
3	Баримт-гардуулсан	2017.09.15
4	Нэхэмжлэл	2017.09.19
5	Албан бичиг	2017.09.19
6	Захирамж-нэхэмжлэлийг хүлээн авахаас татгалзаж, хэргийг хэрэгсэхгүй болгох	2017.09.26
7	Баримт-гардуулсан	2017.09.28
8	Албан бичиг	2017.10.05
9	Захирамж-шүүх хуралдааныг товлон зарлах	2017.10.06
10	Ерөнхий шүүгчийн захирамж-шүүх бүрэлдэхүүн болон даргалагчийг томилсон шийдвэрийг албажуулах	2017.10.06

11	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	2017.10.10
12	Шүүхийн тогтоол-нэхэмжлэлийг хүлээн авахаас татгалзсан захирамжийг хянасан	2017.10.10
13	Баримт-шүүгчийн захирамж, тогтоол танилцуулах	2017.10.10
14	Албан бичиг	2017.11.06
15	Тэмдэглэл-Хэрэг хүлээлцсэн	2017.11.08
16	Захирамж-хэрэг үүсгэх	2017.11.09
17	Баримт-Шүүхэд дуудан ирүүлэх	2017.11.09
18	Баримт-Нэхэмжлэлийн хувийг гардуулсан	2017.11.14
19	Баримт-хэргийн оролцогчид эрх, үүрэг тайлбарласан	2017.11.14
20	Баримт-Нөлөөллийн мэдүүлэг танилцуулсан	2017.11.14
21	Баримт-өмгөөлөгчид эрх, үүрэг тайлбарласан	2017.11.17
22	Баримт-хэргийн материал танилцуулсан	2017.11.24
23	Баримт-хэргийн оролцогчид эрх, үүрэг тайлбарласан	2017.11.24
24	Захирамж- Гуравдагч этгээдээр татан оролцуулах	2017.12.08
25	Баримт-Нэхэмжлэлийн хувийг гардуулсан	2017.12.11
26	Баримт-хэргийн оролцогчид эрх, үүрэг тайлбарласан	2017.12.11
27	Албан бичиг	2017.12.11
28	Баримт-Урьдчилсан хэлэлцүүлгийн тов	2017.12.15
29	Баримт-Нэхэмжлэлийн хувийг гардуулсан	2017.12.17
30	Тэмдэглэл-шүүхийн урьдчилсан хэлэлцүүлэг	2017.12.18
31	Баримт-Шүүх хуралдааны товыг мэдэгдсэн	2017..12.18
32	Албан бичиг	2017.12.21
33	Тэмдэглэл-Утсаар ярьсан	2017.12.25
34	Баримт-Шүүх хуралдааны товыг мэдэгдсэн	2017.12.25
35	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол-ХХШХ-г сунгах	2018.01.02
36	Захирамж-шүүх хуралдааныг хойшлуулах	2018.01.02
37	Баримт-өмгөөлөгчид эрх, үүрэг тайлбарласан	2018.01.03
39	Баримт-хэргийн материал танилцуулсан	2018.01.03
39	Ерөнхий шүүгчийн захирамж-даргалагч шүүгчийг албажуулах	2018.01.04
40	Баримт-Шүүгчийн захирамж, шүүхийн тогтоолын үр дагаврыг тайлбарласан	2018.01.05
41	Захирамж-Нэхэмжлэгч, хариуцагч нарын эвлэрлийг баталж, хэргийг хэрэгсэхгүй болгох	2018.01.08
42	Албан бичиг	2018.01.09
43	Албан бичиг	2018.01.09
44	Албан бичиг	2018.01.09

2.2. 128/2017/0270/з

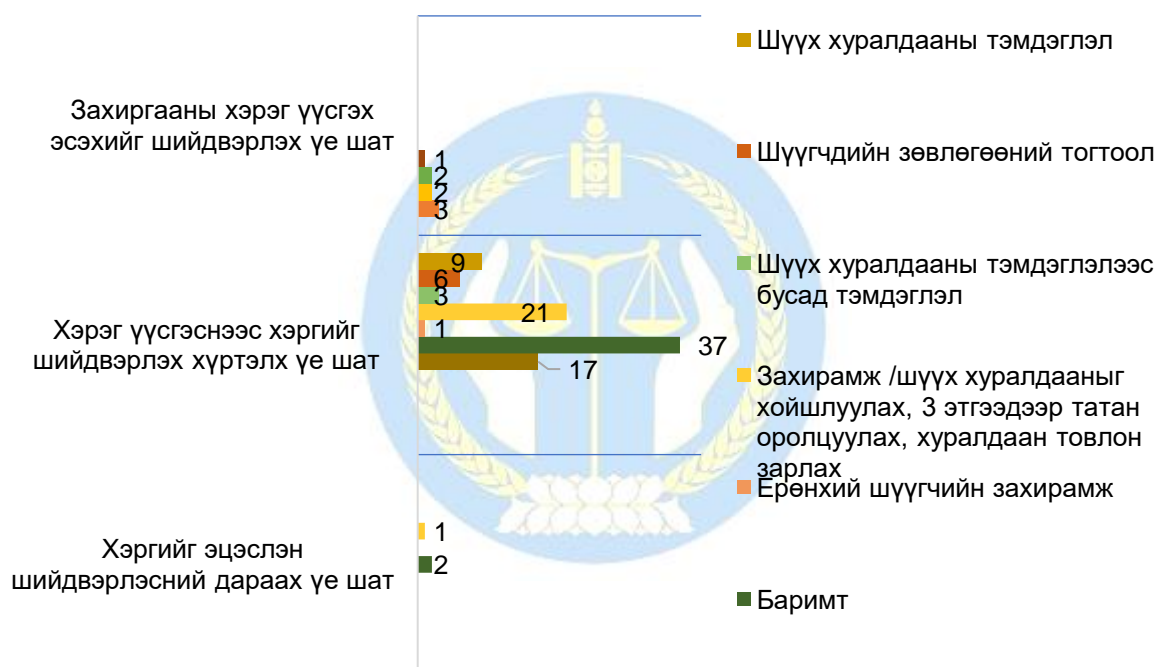
Төрийн албаны маргаан бөгөөд анхан шатны шүүх дээр эцэслэн шийдвэрлэгдсэн. Хэргийн хянан шийдвэрлэхэд 32 хоног зарцуулсан бөгөөд хавтаст хэрэгт 9 ажиллагаа бүртгэгдсэн байв.

№	Баримтын нэр	Огноо
1	Нэхэмжлэл	2017.03.13
2	Захирамж-хэрэг үүсгэх	2017.03.20
3	Баримт-хэргийн оролцогчид эрх, үүрэг тайлбарласан	2017.03.23
4	Баримт-Нэхэмжлэлийн хувийг гардуулсан	2017.03.23
5	Баримт-Нөлөөллийн мэдүүлэг танилцуулсан	2017.03.23
6	Албан бичиг	2017.04.06
7	Захирамж-Нэхэмжлэгч, хариуцагч нарын эвлэрлийг баталж, хэргийг хэрэгсэхгүй болгох	2017.04.12
8	Баримт-Шүүгчийн захирамж, шүүхийн тогтоолын үр дагаврыг тайлбарласан	2017.04.13
9	Баримт-гардуулсан	2017.04.14

2.3. 128/2018/0106/з

Газрын маргаан бөгөөд анхан шатны шүүх дээр эцэслэн шийдвэрлэгдсэн. Хэргийг шийдвэрлэхэд 58 хоног зарцуулсан бөгөөд хавтаст хэрэгт 105 ажиллагаа бүртгэгдсэн байв.

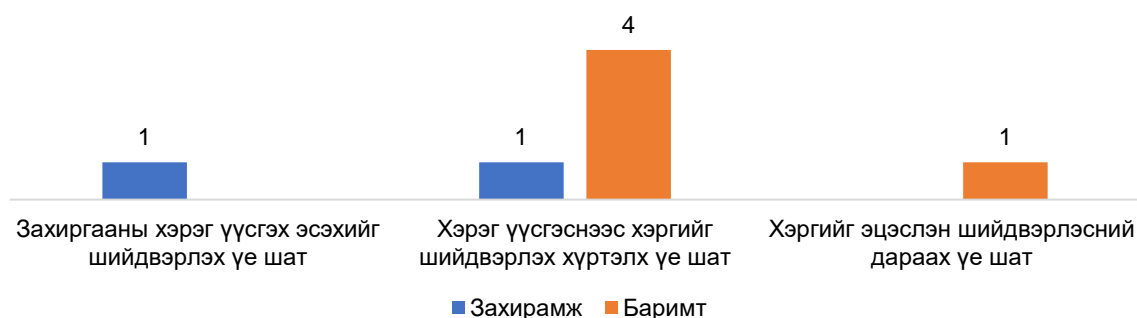
№	Баримтын нэр	Огноо
1	Нэхэмжлэл	2017.12.22
2	Захирамж-Нэхэмжлэлийн бүрдүүлбэр хангуулах хугацаа тогтоох	2017.12.28
3	Баримт-гардуулсан	2018.01.03
4	Нэхэмжлэл	2018.01.09
5	Захирамж-Нэхэмжлэлийн бүрдүүлбэр хангуулах хугацаа тогтоох	2018.01.17
6	Баримт-гардуулсан	2018.01.19
7	Нэхэмжлэл	2018.01.25
8	Захирамж-хэрэг үүсгэх	2018.02.01
9	Баримт-Шүүхэд дуудан ирүүлэх	2018.02.01
10	Баримт-хэргийн оролцогчид эрх, үүрэг тайлбарласан	2018.02.05
11	Баримт-хэргийн оролцогчид эрх, үүрэг тайлбарласан	2018.02.05
12	Баримт-Нөлөөллийн мэдүүлэг танилцуулсан	2018.02.05
13	Захирамж- Гуравдагч этгээдээр татан оролцуулах	2018.02.26
14	Баримт-хэргийн оролцогчид эрх, үүрэг тайлбарласан	2018.02.28

15	Албан бичиг	2018.03.01
16	Баримт-хэргийн оролцогчид эрх, үүрэг тайлбарласан	2018.03.21
17	Баримт-хэргийн оролцогчид эрх, үүрэг тайлбарласан	2018.03.21
18	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол-ХХШХ-г сунгах	2018.04.02
19	Албан бичиг	2018.04.23
20	Баримт-гардуулсан	2018.04.24
21	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол-ХХШХ-г сунгах	2018.04.30
22	Баримт-Урьдчилсан хэлэлцүүлгийн тов	2018.05.04
23	Тэмдэглэл-Урьдчилсан хэлэлцүүлэг	2018.05.09
24	Захирамж-Шүүх хуралдаан товлон зарлах	2018.05.09
25	Баримт-Шүүх хуралдааны товыг мэдэгдсэн	2018.05.09
26	Захирамж-даргалагч шүүгчийг албажуулах	2018.05.14
27	Захирамж-Шүүх хуралдааныг хойшлуулах	2018.05.23
28	Баримт-Шүүх хуралдааны товыг мэдэгдсэн	2018.05.28
29	Баримт-Хэрэг танилцуулсан	2018.06.06
30	Захирамж-Шүүх хуралдааныг хойшлуулах	2018.06.06
31	Баримт-Шүүх хуралдааны товыг мэдэгдсэн	2018.06.06
32	Албан бичиг	2018.06.07
33	Албан бичиг	2018.06.07
34	Албан бичиг	2018.06.07
35	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	2018.06.13
36	Захирамж-шүүх хуралдааныг хойшлуулах	2018.06.13
37	Баримт-Шүүх хуралдааны товыг мэдэгдсэн	2018.06.13
38	Албан бичиг	2018.06.20
39	Захирамж- Гуравдагч этгээдээр татан оролцуулах	2018.06.26
40	Албан бичиг	2018.06.27
41	Захирамж-Шүүх хуралдааныг хойшлуулах	2018.06.27
42	Баримт-Шүүх хуралдааны товыг мэдэгдсэн	2018.06.27
43	Баримт-хэргийн оролцогчид эрх, үүрэг тайлбарласан	2018.07.03
44	Баримт-Нэхэмжлэлийн хувийг гардуулсан	2018.07.03
45	Захирамж-Шүүх хуралдааныг хойшлуулах	2018.07.17
46	Баримт-Шүүх хуралдааны товыг мэдэгдсэн	2018.07.17
47	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол-Хэрэг, нэхэмжлэл шилжүүлэх	2018.07.30
48	Захирамж-Шүүх хуралдааныг хойшлуулах	2018.07.31
49	Баримт-Шүүх хуралдааны товыг мэдэгдсэн	2018.07.31
50	Баримт-Хэрэг танилцуулсан	2018.08.07
51	Албан бичиг	2018.08.09
52	Захирамж-Шүүх хуралдааныг хойшлуулах	2018.08.13
53	Баримт-Шүүх хуралдааны товыг мэдэгдсэн	2018.08.13
54	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол-Хэрэг, нэхэмжлэл, өргөдөл, гомдлыг буцаан шилжүүлэх	2018.08.13
55	Албан бичиг	2018.08.22
56	Албан бичиг	2018.08.25
57	Албан бичиг	2018.08.25
58	Баримт-хэргийн материал танилцуулсан	2018.08.27
59	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	2018.08.27
60	Захирамж-Шүүх хуралдааныг хойшлуулах	2018.08.27
61	Баримт-Шүүх хуралдааны товыг мэдэгдсэн	2018.08.27
62	Баримт-Гэрч шинжээч, орчуулагч, хэлмэрчид эрх, үүрэг тайлбарласан	2018.08.31
63	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	2018.08.31
64	Захирамж-Шүүх хуралдааныг хойшлуулах	2018.08.31
65	Баримт-Шүүх хуралдааны товыг мэдэгдсэн	2018.08.31
66	Захирамж-Шүүх хуралдааныг хойшлуулах	2018.09.11
67	Баримт-Шүүх хуралдааны товыг мэдэгдсэн	2018.09.13
68	Баримт-Хэрэг танилцуулсан	2018.09.25
69	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	2018.09.25
70	Захирамж-Шүүх хуралдааныг хойшлуулах	2018.09.25
71	Баримт-Шүүх хуралдааны товыг мэдэгдсэн	2018.09.25

72	Албан бичиг	2018.09.26
73	Баримт-хэргийн оролцогчид эрх, үүрэг тайлбарласан	2018.10.02
74	Баримт-Хэрэг танилцуулсан	2018.10.02
75	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	2018.10.02
76	Захирамж-Шүүх хуралдааныг хойшлуулах	2018.10.02
77	Баримт-Шүүх хуралдааны товыг мэдэгдсэн	2018.10.02
78	Албан бичиг	2018.10.09
79	Албан бичиг	2018.10.09
80	Тэмдэглэл-Утсаар ярьсан	2018.10.10
81	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	2018.10.16
82	Захирамж-Шүүх хуралдааныг хойшлуулах	2018.10.16
83	Баримт-Шүүх хуралдааны товыг мэдэгдсэн	2018.10.16
84	Ерөнхий шүүгчийн захирамж-Шүүгчийг татгалзан гаргах хүсэлтийг хэрэгсэхгүй болгох	2018.10.16
85	Баримт-гардуулсан	2018.10.22
86	Баримт-Шүүх хуралдаанд дуудан ирүүлэх	2018.10.22
87	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	2018.10.22
88	Захирамж-Шүүх хуралдааныг хойшлуулах	2018.10.22
89	Баримт-Шүүх хуралдааны товыг мэдэгдсэн	2018.10.22
90	Албан бичиг	2018.10.24
91	Албан бичиг	2018.10.24
92	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	2018.10.29
93	Захирамж-Шүүх хуралдааныг хойшлуулах	2018.10.29
94	Баримт-Шүүх хуралдааны товыг мэдэгдсэн	2018.10.29
95	Албан бичиг	2018.11.01
96	Тэмдэглэл-Үзлэг хийсэн	2018.11.01
97	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	2018.11.01
98	Захирамж-Шүүх хуралдааныг хойшлуулах	2018.11.01
99	Баримт-Шүүх хуралдааны товыг мэдэгдсэн	2018.11.01
100	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол-Хэрэг, нэхэмжлэл шилжүүлэх	2018.11.12
101	Захирамж-Шүүх хуралдааныг хойшлуулах	2018.11.15
102	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол-Хэрэг, нэхэмжлэл шилжүүлэх	2018.11.27
103	Баримт-Шүүгчийн захирамж, шүүхийн тогтоолын үр дагаврыг тайлбарласан	2018.11.27
104	Захирамж-Нэхэмжлэгч нэхэмжлэлээсээ татгалзсаныг баталж, хэргийг хэрэгсэхгүй болгох	2018.11.27
105	Баримт-гардуулсан	2018.12.06

2.4. 128/2018/0795/з

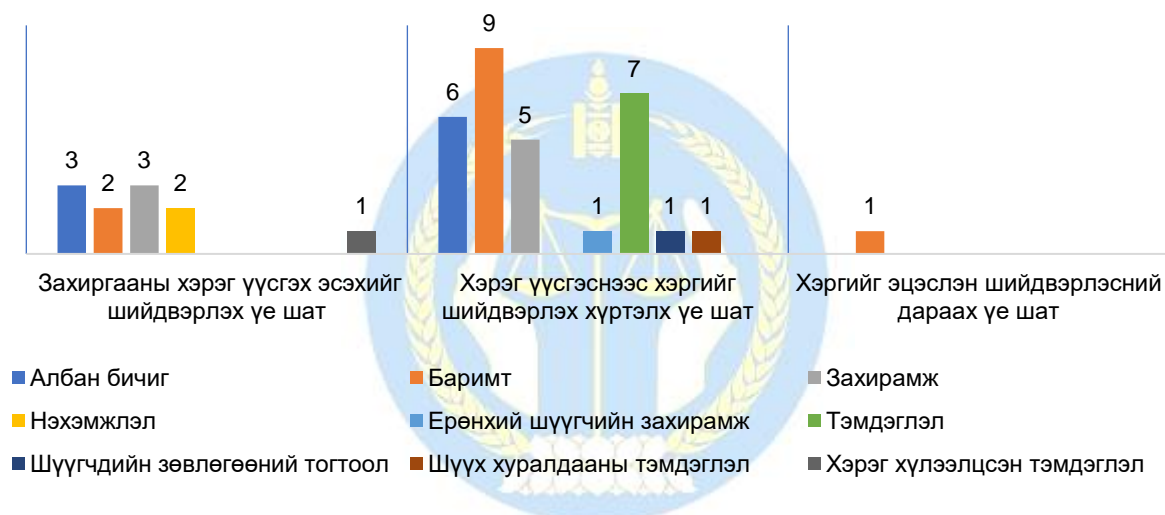
Газрын маргаан бөгөөд анхан шатны шүүх дээр эцэслэн шийдвэрлэгдсэн. Хэргийг шийдвэрлэхэд 62 хоног зарцуулсан бөгөөд хавтаст хэрэгт нийт 7 ажиллагаа бүртгэгдсэн байв.

№	Баримтын нэр	Огноо
1	Шүүхэд дуудан ирүүлэх тухай	2018.09.12
2	Шүүгчийн захирамж, Захиргааны хэрэг үүсгэх тухай	2018.09.13
3	Нэхэмжлэлийн хувийг хариуцагч /гуравдагч этгээд/-д гардуулсан баримт	2018.09.17
4	Нэхэмжлэлийн хувийг хариуцагч /гуравдагч этгээд/-д гардуулсан баримт	2018.09.24
5	Шүүгчийн захирамж, Нэхэмжлэгч нэхэмжлэлээсээ татгалзсаныг баталж, хэргийг хэрэгсэхгүй болгох тухай	2018.10.25
6	шүүгчийн захирамжийн үр дагаврыг тайлбарласан баримт	2018.10.25
7	Шүүх тогтоол, шүүгчийн захирамжийг танилцуулж, гардуулсан баримт	2018.11.13

2.5. 28/2018/0575/з

Татварын маргаан бөгөөд анхан шатны шүүх дээр эцэслэн шийдвэрлэгдсэн. Хэргийг хянан шийдвэрлэхэд 98 хоног зарцуулсан бөгөөд хавтаст хэрэгт нийт 38 ажиллагаа бүртгэгдсэн байв.

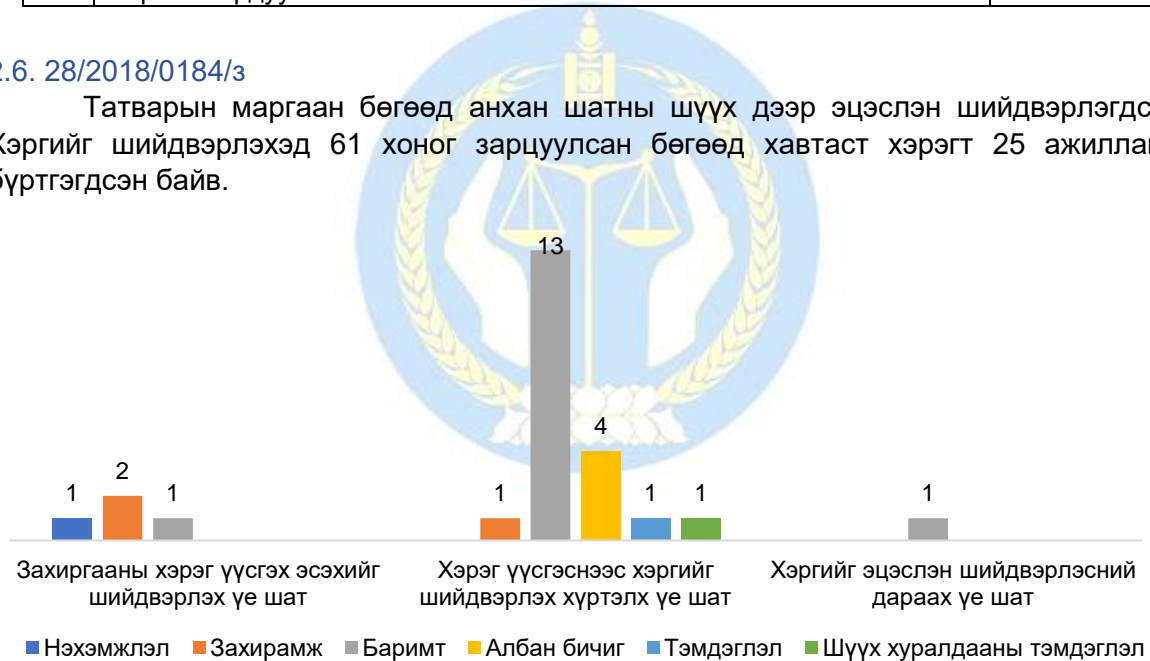

№	Баримтын нэр	Огноо
1	Нэхэмжлэл	2018.06.08
2	Албан бичиг	2018.06.08
3	Захирамж-Нэхэмжлэл хүлээн авахаас татгалзах	2018.06.15
4	Баримт-гардуулсан	2018.06.18
5	Баримт-нэхэмжлэл, түүнд хавсаргасан материалыг хүлээлгэж өгсөн	2018.06.18
6	Албан бичиг	2018.06.22
7	Захирамж-Гомдол гаргаагүйд тооцох	2018.06.27
8	Албан бичиг	2018.06.28
9	Тэмдэглэл-Хэрэг хүлээлцсэн	2018.06.28
10	Нэхэмжлэл	2018.06.28
11	Захирамж-хэрэг үүсгэх	2018.07.06
12	Баримт-Нэхэмжлэлийн хувийг гардуулсан	2018.07.09
13	Баримт-Хариуцагчид эрх, үүрэг тайлбарласан	2018.07.09
14	Захирамж- Гуравдагч этгээдээр татан оролцуулах	2018.07.09
15	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол-ХХШХ-г сунгах	2018.08.06
16	Албан бичиг	2018.08.09
17	Албан бичиг	2018.08.16
18	Албан бичиг	2018.08.16

19	Баримт-Шүүхэд дуудан ирүүлэх	2018.08.16
20	Албан бичиг	2018.08.20
21	Тэмдэглэл-Утсаар ярьсан	2018.08.20
22	Баримт-хэргийн материал танилцуулсан	2018.08.22
23	Баримт-Урьдчилсан хэлэлцүүлгийн тов	2018.08.23
24	Тэмдэглэл-Утсаар ярьсан	2018.08.24
25	Баримт-Шүүхэд дуудан ирүүлэх	2018.08.28
26	Тэмдэглэл-Утсаар ярьсан	2018.08.28
27	Тэмдэглэл-Утсаар ярьсан	2018.08.28
28	Тэмдэглэл-Утсаар ярьсан	2018.08.28
29	Тэмдэглэл-Урьдчилсан хэлэлцүүлэг	2018.08.29
30	Захирамж-Захиргааны актын биелэлтийг түдгэлзүүлж, шүүх хуралдааныг товлон зарлах	2018.08.29
31	Баримт-Шүүх хуралдааны товыг мэдэгдсэн	2018.08.29
32	Ерөнхий шүүгчийн захирамж-даргалагч шүүгчийг албажуулах	2018.08.30
33	Баримт-гардуулсан	2018.09.03
34	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	2018.09.03
35	Захирамж-Шүүх хуралдааныг хойшлуулах	2018.09.03
36	Баримт-Шүүх хуралдааны товыг мэдэгдсэн	2018.09.03
37	Захирамж-Нэхэмжлэгч, хариуцагч нарын эвлэрлийг баталж, хэргийг хэрэгсэхгүй болгох	2018.09.10
38	Баримт-гардуулсан	2018.09.14

2.6. 28/2018/0184/з

Татварын маргаан бөгөөд анхан шатны шүүх дээр эцэслэн шийдвэрлэгдсэн. Хэргийг шийдвэрлэхэд 61 хоног зарцуулсан бөгөөд хавтаст хэрэгт 25 ажиллагаа бүртгэгдсэн байв.

№	Баримтын нэр	Огноо
1	Нэхэмжлэл	2018.02.01
2	Захирамж-Нэхэмжлэлийн бүрдүүлбэр хангуулах хугацаа тогтоох	2018.02.08
3	Баримт-гардуулсан	2018.02.08
4	Захирамж-хэрэг үүсгэх	2018.03.01
5	Албан бичиг	2018.03.02
6	Албан бичиг	2018.03.02
7	Баримт-хэргийн оролцогчид эрх, үүрэг тайлбарласан	2018.03.05
8	Баримт-Нөлөөллийн мэдүүлэг танилцуулсан	2018.03.05
9	Баримт-Нэхэмжлэлийн хувийг гардуулсан	2018.03.05
10	Албан бичиг	2018.03.12
11	Баримт-Шүүх хуралдаанд дуудан ирүүлэх	2018.03.14

12	Баримт-Шүүх хуралдаанд дуудан ирүүлэх	2018.03.14
13	Баримт-Шүүх хуралдаанд дуудан ирүүлэх	2018.03.14
14	Баримт-Урьдчилсан хэлэлцүүлгийн тов	2018.03.14
15	Албан бичиг	2018.03.14
16	Баримт-Шүүх хуралдааны товыг мэдэгдсэн	2018.03.19
17	Баримт-хэргийн оролцогчид эрх, үүрэг тайлбарласан	2018.03.19
18	Баримт-хэргийн материал танилцуулсан	2018.03.19
19	Баримт-хэргийн оролцогчид эрх, үүрэг тайлбарласан	2018.03.19
20	Тэмдэглэл-Урьдчилсан хэлэлцүүлэг	2018.03.19
21	Баримт-Нөлөөллийн мэдүүлэг танилцуулсан	2018.03.19
22	Захирамж-шүүх хурал товлон зарлах	2018.03.19
23	Тэмдэглэл-Урьдчилсан хэлэлцүүлэг	2018.03.19
24	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	2018.03.26
25	Баримт-Шүүгчийн захирамж, шүүхийн тогтоолын үр дагаврыг тайлбарласан	2018.03.26
26	Баримт-гардуулсан	2018.04.03

2.7. 128/2018/0203/з

Татварын маргаан бөгөөд анхан шатны шүүх дээр эцэслэн шийдвэрлэгдсэн. Хэргийг хянан шийдвэрлэхэд 97 хоног зарцуулсан бөгөөд хавтаст хэрэгт 23 ажиллагаа бүртгэгдсэн байв.

№	Баримтын нэр	Огноо
1	Нэхэмжлэл	2018.02.01
2	Захирамж-Нэхэмжлэлийн бүрдүүлбэр хангуулах хугацаа тогтоох	2018.02.07
3	Баримт-гардуулсан	2018.02.07
4	Захирамж-Нэхэмжлэл хүлээн авахаас татгалзах	2018.02.07
5	Баримт-гардуулсан	2018.02.21
6	Баримт-нэхэмжлэл, түүнд хавсаргасан материалыг хүлээлгэж өгсөн	2018.02.27
7	Нэхэмжлэл	2018.03.05
8	Захирамж-хэрэг үүсгэх	2018.03.07
9	Баримт-Шүүхэд дуудан ирүүлэх	2018.03.09
10	Баримт-Шүүхэд дуудан ирүүлэх	2018.03.09
11	Баримт-Нэхэмжлэлийн хувийг гардуулсан	2018.03.13
12	Баримт-хэргийн оролцогчид эрх, үүрэг тайлбарласан	2018.03.13
13	Баримт-Нөлөөллийн мэдүүлэг танилцуулсан	2018.03.13
14	Баримт-Урьдчилсан хэлэлцүүлгийн тов	2018.03.13
15	Баримт-Урьдчилсан хэлэлцүүлгийн тов	2018.04.27
16	Баримт-Шүүхэд дуудан ирүүлэх	2018.04.30
17	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол-ХХШХ-г сунгах	2018.04.30
18	Баримт-Шүүхэд дуудан ирүүлэх	2018.05.01
19	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол-Хэрэг, нэхэмжлэл шилжүүлэх	2018.05.01

20	Баримт-хэргийн оролцогчид эрх, үүрэг тайлбарласан	2018.05.03
21	Баримт-Шүүгчийн захирамж, шүүхийн тогтоолын үр дагаврыг тайлбарласан	2018.05.03
22	Захирамж-нэхэмжлэгч нэхэмжлэлээсээ татгалзсаныг баталж, хэргийг хэрэгсэхгүй болгох	2018.05.04
23	Баримт-Шүүгчийн захирамж, шүүхийн тогтоолын үр дагаврыг тайлбарласан	2018.05.09

ХОЁР. ЕРДИЙН ЖУРМААР ШИЙДВЭРЛЭСЭН ЗАХИРГААНЫ ХЭРЭГ

1. УДИРТГАЛ

Судалгааны түүврийг сонгохдоо 2017.01.01-2018.12.31-ний хоорондох хугацаанд хяналтын шатны шүүхээр шийдвэрлэгдсэн 23 төрлийн нийт 2516 захиргааны хэргээс шүүхийн практикт хамгийн түгээмэл болон харьцангуй цөөн тоогоор шийдвэрлэгддэг 16 төрлийн 41 хэргийг сонгон авч, судалгааны түүвэрт хамрууллаа. Ингэхдээ эдгээр хэргийн шүүхээр хянан шийдвэрлэгдсэн дундаж хугацааг харгалзан үзсэн юм.

1.1. Судалгааны түүвэр

№	Маргааны төрөл	Шийдвэрлэгдсэн нийт хэргийн тоо	Судалгааны түүвэрээр сонгосон хэргийн тоо	Хэрэг хянан шийдвэрлэсэн дундаж хугацаа /хоног/
1	Ашигт малтмал	210	4	380
2	Байгаль орчны асуудалтай холбоотой	16	1	372
3	Боловсролын тухай хууль	4	2	352
4	Гааль	12	2	364
5	Газар	456	4	470
6	Зам тээвэр	6	1	508
7	Нийгмийн даатгал	28	2	389
8	Оюуны өмч	10	2	508
9	Санхүүгийн зохицуулах хороо	-	3	-
10	Татвар	120	5	354
11	Тендер	75	4	256
12	Төрийн алба	593	4	302
13	Төрийн хяналт шалгалт	51	2	307
14	Тусгай зөвшөөрөл	22	2	326
15	Улсын бүртгэл	7	1	360
16	Шударга өрсөлдөөний тухай хууль	5	2	309
Нийт		1,615	41	-

1.2. Хэрэг хянан шийдвэрлэсэн хугацаа⁴

№	Маргааны төрөл	100-499		500-999		1000-1500		1500-аас дээш хоногтой		Нийт хэргийн тоо
		Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	
1	Ашигт малтмал	178	85%	27	13%	5	2%	-	-	210
2	Байгаль орчныг хамгаалах	12	75%	4	25%	-	-	-	-	16
3	Боловсрол	-	-	4	100%	-	-	-	-	4
4	Гааль	11	92%	1	8%	-	-	-	-	12
5	Газрын маргаан	433	95%	-	-	16	4%	7	2%	456
6	Зам, тээвэр	5	83%	-	-	1	17%	-	-	6
7	Улсын бүртгэл	7	100%	-	-	-	-	-	-	7
8	Нийгмийн даатгал	27	96%	-	-	-	-	1	4%	28
9	Оюуны өмч	6	60%	4	40%	-	-	-	-	10
10	Өрсөлдөөн	5	100%	-	-	-	-	-	-	5
11	Татвар	108	90%	8	7%	4	3%	-	-	120
12	Тендер	67	89%	8	11%	-	-	-	-	75
13	Төрийн алба	556	94%	36	6%	1	0.2%	-	-	593
14	Төрийн хяналт шалгалт	46	90%	5	10%	-	-	-	-	51
15	Тусгай зөвшөөрөл	21	95%	1	5%	-	-	-	-	22
Нийт		1482	92%	98	6%	27	1.7%	8	0.5%	1615

Дээрх хүснэгтээс харахад 2017.02.01-2022.04.25-ны хооронд хяналтын шатны шүүхээр шийдвэрлэгдсэн захиргааны хэргүүдээс судалгааны түүвэрт хамруулсан 16 төрлийн нийт хэргийн 70-90 орчим хувь нь 100-500 хоногт шийдвэрлэгддэг болох нь харагдаж байна.

1.3. Хавтаст хэргийн талаарх ерөнхий мэдээлэл

№	Хэргийн индекс	Хэргийн оролцогчийн тоо			Хавтаст хэргийн тоо	Нийт хуудас
		Нэхэмжлэгч	Хариуцагч	Гуравдагч этгээд		
1. Ашигт малтмал						
1	128/2015/0912/3	1	1	-	2	494
2	128/2017/0442/3	1	1	-	1	112
3	128/2017/0857/3	1	1	-	2	280
4	128/2014/0691/3	1	1	-	1	84
2. Байгаль орчин						
1	128/2016/0922/3	1	1	1	3	506
3. Боловсрол						
1	128/2016/0503/3	1	1	-	1	184
2	128/2017/0263/3	1	1	-	2	384
4. Гааль						
1	128/2016/0907/3	1	1	-	1	150

⁴ Эх дата файлд санхүүгийн зохицуулах хорооны мэдээлэл олдоогүй тул 15 маргааны төрлийг харуулав.

2	128/2018/0324/з	1	1	-	1	249
5. Газар						
1	2011/0220/3	1	1	3	6	1,276
2	020/2013/0284/3	2	1	-	5	1,106
3	128/2016/0218/3	1	2	3	3	597
4	128/2015/662/3	1	1	1	1	172
6. Зам тээвэр						
1	128/2016/0931/3	1	1	-	1	224
7. Нийгмийн даатгал						
1	128/2018/0335/3	2	1	-	1	205
2	128/2018/0526/3	1	1	-	2	306
8. Оюуны өмч						
1	128/2016/0177/3	1	1	1	2	359
2	128/2015/224/3	1	1	1	2	622
9. Өрсөлдөөн						
1	128/2016/0627/3	1	1	-	2	290
2	128/2016/0690/3	1	1	-	1	182
10. Санхүүгийн зохицуулах хороо						
1	128/2015/380/3	1	1	-	1	230
2	128/2015/0771/3	1	2	-	1	96
3	128/2014/0238/3	1	1	-	2	366
11. Татвар						
1	128/2018/0306/3	1	2	-	2	326
2	031/2013/0698/3	1	3	-	3	671
3	128/2014/0004/3	1	1	-	4	745
4	128/2016/393/3	1	1	-	4	784
5	128/2015/0461/3	1	1	-	2	302
12. Тендер						
1	128/2016/114/3	1	1	-	1	229
2	128/2018/0476/3	1	1	1	2	292
3	128/2013/0084/3	2	1	-	4	867
4	128/2017/0831/3	1	3	1	2	458
13. Төрийн алба						
1	128/2016/0999/3	1	1	1	3	534
2	128/2015/0074/3	1	2	-	3	750
3	128/2017/0981/3	1	1	1	2	436
4	128/2016/1004/3	1	1	1	3	615
14. Төрийн хяналт шалгалт						
1	128/2018/0467/3	1	1	-	2	298
2	128/2016/0867/3	1	1	-	3	518
15. Тусгай зөвшөөрөл						
1	128/2014/0249/3	1	2	1	2	282
2	2012/0199/3	2	1	1	3	638
16. Улсын бүртгэл						
1	128/2015/0460/3	1	1	1	1	246
16 төрлийн 41 хэрэг					90 хавтас	17,465 хуудас

Дээрх хүснэгтээс харахад шүүхийн практикт түгээмэл шийдвэрлэгддэг газар, татвар, тендер, төрийн алба, төрийн хяналт шалгалт, тусгай зөвшөөрөлтэй холбоотой хэргүүд харьцангуй олон хавтастай, урт хугацаанд шийдвэрлэгдсэн, ажиллагаа ихтэй байдаг нь ажиглагдлаа.

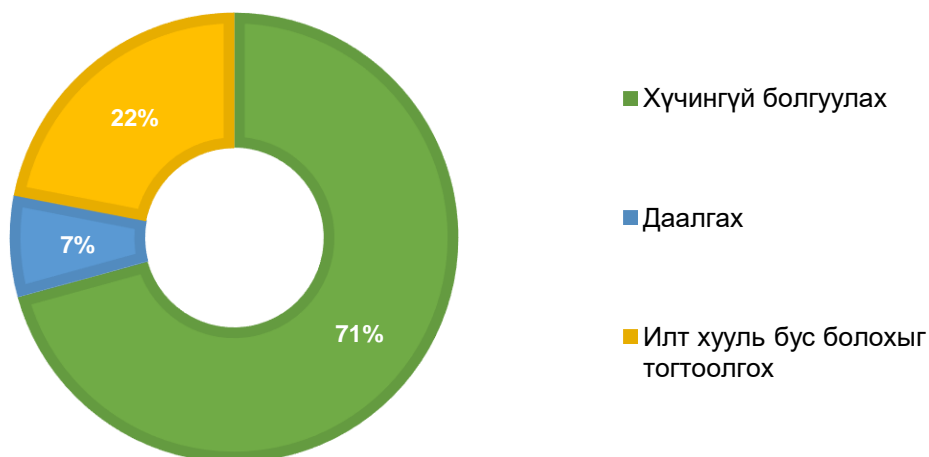
1.4. Нэхэмжлэлийн товч утга

№	Хэргийн индекс	Нэхэмжлэлийн товч утга
1. Ашигт малтмал		
1	128/2015/0912/3	Хууль бус болохыг тогтоолгох
2	128/2017/0442/3	Шийдвэрийг хүчингүй болгож ашигт малтмалын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн эрхийг сэргээх
3	128/2017/0857/3	Ашигт малтмалын газрын Кадастрын хэлтсийн даргын шийдвэрийг илт хууль бус болохыг тогтоолгох
4	128/2014/0691/3	Хууль бус шийдвэрийг цуцалж, тусгай зөвшөөрөл олгох
2. Байгаль орчин		
5	128/2016/0922/3	Үнэлгээний тайланг хүчингүй болгох
3. Боловсрол		
6	128/2016/0503/3	БСШУЯ-нд хүсэлтийг шийдвэрлээгүйг хууль бус болохыг тогтоолгох
7	128/2017/0263/3	Захиргааны актын холбогдох хэсгийг хүчингүй болгож, багш солилцооны хөтөлбөрт хамрагдах эрх сэргээхийг даалгах
4. Гааль		
8	128/2016/0907/3	Захиргааны актыг бүхэлд нь хүчингүй болгуулах
9	128/2018/0324/3	Эс үйлдэхүй хууль бус болохыг тогтоолгож, хуулийн үйлчлэлд хамааруулахыг даалгах
5. Газар		
10	2011/0220/3	Газрын байршлын зургийг хүчингүй болгуулах
11	020/2013/0284/3	Газар эзэмшүүлэх, ашиглуулах эрхийг баталгаажуулах тухай захирамжийн холбогдох заалтыг хүчингүй болгуулах
12	128/2016/0218/3	Тушаалын холбогдох хэсгийг хүчингүй болгуулах
13	128/2015/662/3	Захирамж хүчингүй болгуулах
6. Зам тээвэр		
14	128/2016/0931/3	Зөрчил ногдуулсан шийдвэрийг хүчингүй болгуулах
7. Нийгмийн даатгал		
15	128/2018/0335/3	Тушаал хууль бус болохыг тогтоолгох
16	128/2018/0526/3	Тэтгэвэр тогтоолтын хуудсыг хүчингүй болгож, алдагдал мөнгийг хариуцагчаар төлүүлэх
8. Оюуны өмч		
17	128/2016/0177/3	Зохиогчийн эрхийн гэрчилгээг хүчингүй болгох тушаалыг хүчингүй болгуулах
18	128/2015/224/3	Гэрчилгээ хүчингүй болгуулах
9. Шударга өрсөлдөөн		
19	128/2016/0627/3	Захиргааны актыг хүчингүй болгуулах
20	128/2016/0690/3	ШӨХТГ-ын улсын байцаагчийн дүгнэлт, албан шаардлагыг хүчингүй болгуулах
10. Санхүүгийн зохицуулах хороо		
21	128/2015/380/3	Хүчингүй болгуулах
22	128/2015/0771/3	Захиргааны актыг илт хууль бус гэж тооцож, хүчингүй болгуулах
23	128/2014/0238/3	Тушаалын хэсгийг илт хууль бус болохыг тогтоож, хүчингүй болгуулах
11. Татвар		
24	128/2018/0306/3	Татварын улсын байцаагчдын актыг хүчингүй болгуулах
25	031/2013/0698/3	Татварын улсын байцаагчийн актын зарим хэсгийг хүчингүй болгуулах
26	128/2014/0004/3	Татварын улсын байцаагчийн актыг хүчингүй болгуулах
27	128/2016/393/3	Захиргааны актыг хүчингүй болгуулах
28	128/2015/0461/3	Татварын улсын байцаагчийн актыг хүчингүй болгуулах
12. Тендер		

29	128/2016/114/3	Нийслэлийн худалдан авах ажиллагааны газрын үнэлгээний хорооны дүгнэлтийг хүчингүй болгуулах
30	128/2018/0476/3	Тендерийн үнэлгээний хорооны дүгнэлт хууль бус болохыг тогтоон, дахин үнэлгээ хийхийг даалгах
31	128/2013/0084/3	Тендерт ялагчаар шалгаруулсан шүүхийн шийдвэрийг хүчингүй болгуулах
32	128/2017/0831/3	Компанийн тухай дүгнэлтийг хүчингүй болгуулах
13. Төрийн алба		
33	128/2016/0999/3	Ашигт малтмал газрын тосны газрын даргын шийдвэрийг хүчингүй болгуулж, ажилд эгүүлэн томилуулах
34	128/2015/0074/3	Шийдвэрийг хүчин төгөлдөр бусад тооцуулах, эмнэлгийн магадалгааг нөхөн олгуулах
35	128/2017/0981/3	Засаг даргын тушаалыг илт хууль бус болохыг тогтоолгох, ажилд эргүүлэн томилуулах, цалин гаргуулах, ЭМД, НДШ нөхөн төлүүлэх
36	128/2016/1004/3	Ажилд эргүүлэн томилуулах, ажилгүй байсан хугацааны цалин хөлс гаргуулах, нийгмийн даатгалын дэвтэрт нөхөн бичилт хийлгэх
14. Төрийн хяналт шалгалт		
37	128/2018/0467/3	Улсын байцаагчийн актыг илт хууль бус гэж тогтоолгох, учирсан хохирлыг гаргуулах
38	128/2016/0867/3	Улсын байцаагчийн акт дүгнэлтийг хүчингүй болгуулах
15. Тусгай зөвшөөрөл		
39	128/2014/0249/3	Илт хууль бус болохыг тогтоолгох
40	2012/0199/3	Тогтоолыг бүхэлд нь хүчингүй болгуулах
16. Улсын бүртгэл		
41	128/2015/0460/3	Үл хөдлөх хөрөнгийн бүртгэлийг хүчингүй болгуулах

Дээрх хүснэгтээс харахад судалгааны түүврээр сонгосон 16 төрлийн 41 захиргааны хэргийн дийлэнх олонх нь захиргааны байгууллага, түүний эрх бүхий албан тушаалтны гаргасан шийдвэр /захиргааны акт/-ийг хүчингүй болгуулах, илт хууль болохыг тогтоолгох агуулгатай нэхэмжлэлүүд байв. Харин даалгах утгатай нэхэмжлэлийн шаардлага харьцангуй цөөн байв.

1.5. Нэхэмжлэлийн төрөл

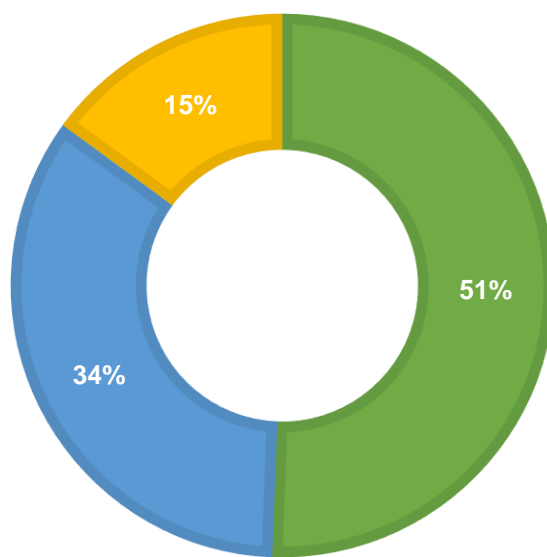
1.6. Хавтаст хэрэг доторх баримтын задаргаа

№	Хэргийн индекс	Хавтаст хэрэг	Шүүхийн боловсруулсан баримт /Хуудас/		Шүүхээс цуглуулсан нотлох баримт /Хуудас/		Бусад баримт /Хуудас/		Хийгдсэн ажиллагаа	Зарцуулсан хоног
			Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь		
1. Ашигт малтмал										
1	128/2015/0912/3	494	390	79%	22	4%	82	17%	187	927
2	128/2017/0442/3	112	110	98%	168	150%	2	2%	69	247
3	128/2017/0857/3	280	163	58%	41	15%	76	27%	97	436
4	128/2014/0691/3	84	44	52%	-	-	40	48%	22	218
2. Байгаль орчин										
5	128/2016/0922/3	506	244	48%	165	33%	97	19%	123	789
3. Боловсрол										
6	128/2016/0503/3	184	104	57%	-	-	80	43%	61	311
7	128/2017/0263/3	384	158	41%	132	34%	94	24%	76	347
4. Гааль										
8	128/2016/0907/3	150	89	59%	-	-	61	41%	51	317
9	128/2018/0324/3	249	165	66%	18	7%	66	27%	68	420
5. Газар										
10	2011/0220/3	1276	751	59%	-	-	525	41%	446	1,788
11	020/2013/0284/3	1106	504	58%	-	-	602	42%	237	1,637
12	128/2016/0218/3	597	286	48%	177	30%	134	22%	159	486
13	128/2015/662/3	172	54	31%	-	-	118	69%	26	139
6. Зам тээвэр										
14	128/2016/0931/3	224	89	40%	23	10%	112	50%	43	651
7. Нийгмийн даатгал										
15	128/2018/0335/3	205	100	49%	68	33%	37	18%	51	288
16	128/2018/0526/3	306	113	37%	79	26%	114	37%	61	214
8. Оюуны өмч										
17	128/2016/0177/3	359	146	41%	74	21%	139	39%	90	481
18	128/2015/224/з	622	280	45%	14	2%	328	53%	105	700
9. Шударга өрсөлдөөн										
19	128/2016/0627/3	290	112	39%	58	20%	120	41%	59	379
20	128/2016/0690/3	182	109	60%	28	15%	45	25%	53	265
10. Санхүүгийн зохицуулах хороо										
21	128/2015/380/3	230	77	33%	72	31%	81	35%	36	613
22	128/2015/0771/3	96	34	35%	-	-	62	65%	20	137
23	128/2014/0238/3	366	133	36%	-	-	233	64%	74	364
11. Татвар										
24	128/2018/0306/3	326	112	34%	-	-	214	66%	63	233
25	031/2013/0698/3	671	129	19%	-	-	542	81%	64	1,423
26	128/2014/0004/3	745	157	19%	-	-	588	81%	85	464
27	128/2016/393/3	784	471	60%	22	3%	291	37%	190	960
28	128/2015/0461/3	302	192	64%	1227	-	1117	-	87	355
12. Тендер										
29	128/2016/114/3	229	134	59%	-	-	95	41%	85	978
30	128/2018/0476/3	292	112	38%	-	-	180	62%	58	292
31	128/2013/0084/3	867	241	28%	-	-	626	72%	149	756
32	128/2017/0831/3	458	169	37%	-	-	289	63%	72	144
13. Төрийн алба										
33	128/2016/0999/3	534	244	46%	-	-	290	54%	123	515

34	128/2015/0074/3	750	449	60%	-	-	301	40%	227	946
35	128/2017/0981/3	436	213	49%	-	-	223	51%	114	627
36	128/2016/1004/3	615	413	67%	-	-	202	33%	228	1,769
14. Төрийн хяналт шалгалт										
37	128/2018/0467/3	298	132	44%	74	25%	92	31%	84	258
38	128/2016/0867/3	518	281	54%	229	44%	8	2%	110	648
15. Тусгай зөвшөөрөл										
39	128/2014/0249/3	282	125	44%	38	13%	119	42%	67	366
40	2012/0199/3	638	295	46%	122	19%	221	35%	143	694
16. Улсын бүртгэл										
41	128/2015/0460/3	246	116	47%	27	11%	103	42%	69	893
Нийт		17,465	8,240	47%	-	-	9,225	53%	4,232	24,475

Дээрх хүснэгтээс харахад хавтаст хэрэгт авагдсан нийт 17,465 хуудас баримтын 47 хувь буюу 8,240 хуудас шүүхийн боловсруулсан баримт байсан бол үлдсэн 53% хувийг бусад баримт эзэлж байна. Судалгааны түүвэрт хамруулсан 41 хэргийн 23 хэргийн хавтаст хэрэгт авагдсан нотлох баримтыг бүртгэсэн бөгөөд эдгээр хэргийн хавтаст хэрэг доторх баримтуудыг дор графикаар нарийвчилж харуулбал дараах үр дүн гарлаа.

1.7. Хавтаст хэрэг доторх баримтын задаргаа хувиар

■ Албан бичгийн дагуу ирсэн баримт ■ Шүүхээс гаргасан эрхийн акт ■ Бусад баримт

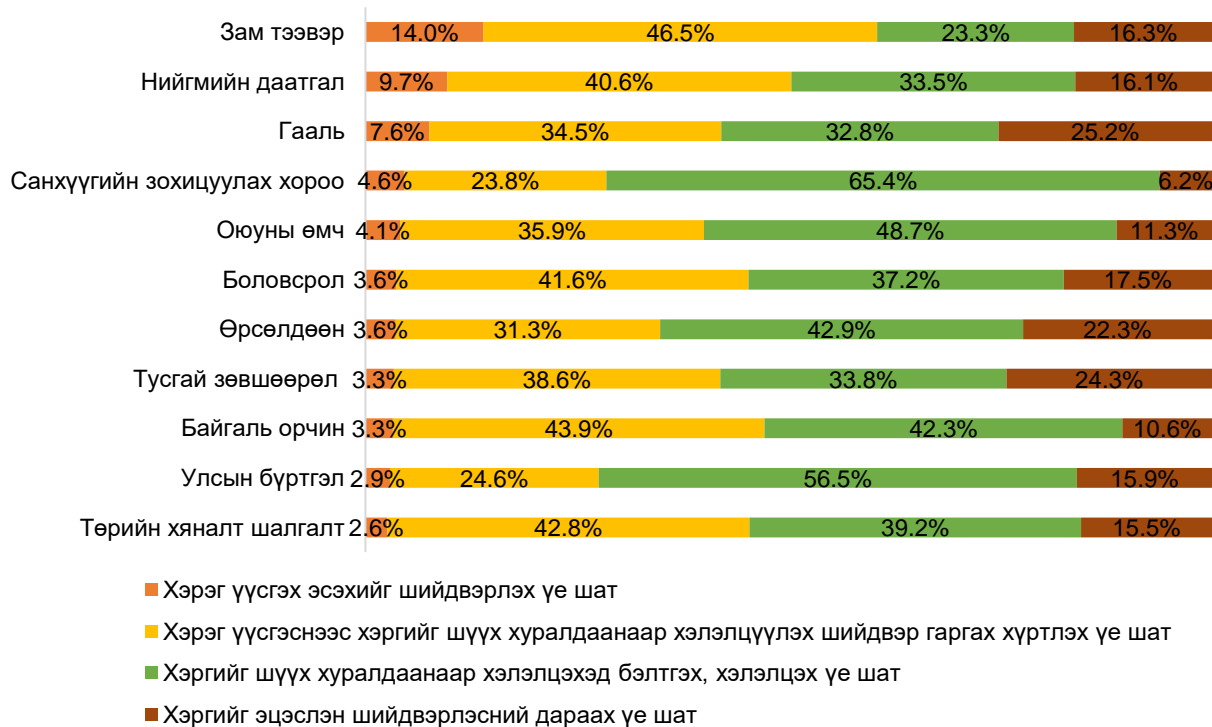
Дээрх төрлийн хэргүүдээс шүүхийн практикт хамгийн түгээмэл шийдвэрлэгддэг ашигт малтмал, газар, татвар, тендер, төрийн алба гэсэн 5 төрлийн нийт 21 хэргийн хавтаст хэрэгт бүртгэгдсэн 2,788 ажиллагааг шүүн таслах ажиллагааны үе шатаар ангилан харуулбал дараах дүр зураг харагдаж байна.

1.8. Түгээмэл төрлийн хэргийн нийт ажиллагаа

Бусад 11 төрлийн нийт 20 хэргийн хавтаст хэрэгт бүртгэгдсэн нийт 1,444 ажиллагааг шүүн таслах ажиллагааны үе шатаар ангилан харуулбал дараах байдлаар харагдаж байна.

1.9. Бусад төрлийн хэргийн нийт ажиллагаа

Дээрх 2 графикаас харахад шүүн таслах ажиллагааны эхний үе шат буюу хэрэг үүсгэх эсэхийг шийдвэрлэх үе шатанд шүүх нэхэмжлэлийг хүлээн авч, шаардлагатай тохиолдолд нэхэмжлэлийн бүрдүүлбэр хангуулах хугацаа тогтоох захирамж гаргах, захирамжийг гардуулах, захиргааны хэрэг үүсгэх зэрэг ажиллагааг хийдэг бөгөөд энэхүү үе шат нь ажиллагаа багатайд тооцогдоно.

Харин хэрэг үүсгэсний дараа хэргийг шүүх хуралдаанаар хэлэлцүүлэх бэлтгэл ажлыг хангах үе шатанд нотлох баримт цуглуулах, шаардлагатай тохиолдолд үзлэг хийх, шинжээч томилуулах, шинжээч, гэрчээс мэдүүлэг, тайлбар авах зэрэг ажиллагааг хийхийн зэрэгцээ, хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаатай холбоотойгоор хэргийн оролцогчдоос гаргасан хүсэлт, гомдол, тайлбарыг хүлээн авч, шийдвэрлэх эсхүл татгалзах захирамж гаргах, хэргийн оролцогчдод эрх, үүрэг тайлбарлах зэрэг ажиллагааг хийдэг бөгөөд энэхүү үе шатанд шүүгч, шүүгчийн туслах хамгийн их ачаалалтай ажилладаг болох нь ажиглагдлаа.

Шүүх хуралдааны бэлтгэлийг хангасны дараа шүүх хуралдаан товлох захирамж гаргах, хэргийн оролцогчдод тов мэдэгдэх, ерөнхий шүүгч даргалагч шүүгч болон шүүх бүрэлдэхүүн томилох захирамж гаргах, шүүх хуралдааныг хийж, шийдвэр гаргах үе шатыг 3 дахь үе шатанд хамааруулсан бөгөөд энэхүү үе шат нь эхний үе шатаас ачаалал их, 2 дахь үе шатаас бага ачаалалтай болох нь ажиглагдсан юм.

Товчоор дүгнэвэл 2, 3 дахь үе шатанд шүүгч, шүүгчийн туслах, шүүх хуралдааны нарийн бичгийн дарга хамгийн өндөр ачаалалтай ажилладаг болох нь хавтаст хэргийн судалгаанаас харагдсан юм.

Хамгийн сүүлийн үе шат буюу шийдвэрийг хэргийн оролцогчдод танилцуулж, гардуулах, хэргийн оролцогчдоос давах, хяналтын шатны гомдол гаргасан тохиолдолд түүнийг хүлээн авч, дээд шатны шүүхэд шилжүүлэх зэрэг ажиллагааг гүйцэтгэдэг бөгөөд энэхүү үе шат нь эхний үе шатны адил ажиллагаа багатайд тооцогдохоор байна.

2. ҮНДСЭН ХЭСЭГ

Энэхүү хэсэгт 16 төрлийн хэргийн хавтаст хэрэгт бүртгэгдсэн, шүүхийн зүгээс авч хэрэгжүүлсэн ажиллагааг дор нэгтгэн танилцууллаа. Эдгээрээс шүүгч хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаатай холбоотой асуудлыг шийдвэрлэх захирамж гаргах, шүүх тогтоол гаргах, нотлох баримт шаардсан албан бичгийн дагуу цугларсан нотлох баримтад дүн шинжилгээ хийх, шүүх хуралдааныг даргалж, шийдвэр гаргах, шийдвэрээ боловсруулах зэрэг ажиллагаа нь шүүгчээс хамгийн их цаг хугацаа, оюун дүгнэлт шаардсан ажиллагаа гэж дүгнэж болох юм.

Харин төрийн байгууллага болон бусад холбогдох этгээд рүү нотлох баримт шаардсанаас бусад албан бичиг явуулах, хийгдсэн ажиллагаануудыг баримтаар баталгаажуулж, түүнийг хэргийн оролцогчдод танилцуулж, хэрэгт хавсаргах нь харьцангуй хялбар бөгөөд ихэвчлэн шүүгчийн туслахын хийж гүйцэтгэдэг ажиллагаа болох нь ажиглагдсан юм. Доорх 18 төрлийн ажиллагааны дэлгэрэнгүй утгыг хавсралт хэсгээс дэлгэрүүлэн үзнэ үү.

2.1. Ашигт малтмал

Ашигт малтмалын 4 хэрэг					
№	Ажиллагааны төрөл	1	2	3	4
1	Нэхэмжлэл	5	-	-	-
2	Баримт	2	37	93	21
3	Албан бичиг	-	5	11	16
4	Шүүгчийн захирамж	7	4	48	1
5	Гомдол	-	-	-	3
6	Гүйцэтгэх хуудас	-	-	-	1

7	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	-	-	16	-
8	Магадлал	-	-	4	-
9	Нотлох баримт шаардсан албан бичиг	-	20	-	-
10	Тогтоол	-	-	4	-
11	Шүүхийн тогтоол	-	-	6	-
12	Тэмдэглэл	-	3	2	3
13	Хүсэлт	-	4	13	-
14	Шийдвэр	-	-	5	-
15	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	-	2	8	-
16	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	-	27	-
17	Урьдчилсан хэлэлцүүлгийн тэмдэглэл	-	-	4	-
Нийт хийгдсэн ажиллагаа		14	75	241	45
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		55	359	906	508

2.2. Газар

Газрын 4 хэрэг					
№	Ажиллагааны төрөл	1	2	3	4
1	Нэхэмжлэл	5	-	-	-
2	Баримт	7	114	124	65
3	Албан бичиг	-	56	6	53
4	Шүүгчийн захирамж	6	41	93	3
5	Гомдол	-	-	-	9
6	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	-	7	31	-
7	Магадлал	-	-	6	-
8	Нотлох баримт шаардсан албан бичиг	-	21	-	-
9	Тогтоол	-	-	4	-
10	Шүүхийн тогтоол	-	1	40	-
11	Тэмдэглэл	-	15	1	10
12	Хүсэлт	-	2	-	1
13	Шийдвэр	-	-	7	-
14	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	-	35	29	-
15	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	-	72	-
16	Урьдчилсан хэлэлцүүлэг тэмдэглэл	-	1	-	-
Нийт хийгдсэн ажиллагаа		18	293	413	141
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		259	1338	1524	929

2.3. Тендер

Тендерийн 4 хэрэг					
№	Ажиллагааны төрөл	1	2	3	4
1	Нэхэмжлэл	4	-	-	-
2	Баримт	2	72	44	34
3	Албан бичиг	-	22	2	28
4	Шүүгчийн захирамж	5	22	22	2
5	Гомдол	-	-	-	5
6	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	-	2	12	-

7	Магадлал	-	-	3	-
8	Тогтоол	-	-	5	-
9	Шүүхийн тогтоол	-	-	12	-
10	Тэмдэглэл	-	7	-	4
11	Хүсэлт	-	1	-	-
12	Шийдвэр	-	-	4	-
13	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	-	3	15	-
14	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	-	29	-
15	Урьдчилсан хэлэлцүүлэг тэмдэглэл	-	4	-	-
Нийт хийгдсэн ажиллагаа		11	133	148	73
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		16	609	505	1,040

2.4. Төрийн алба

Төрийн албаны 4 хэрэг					
№	Ажиллагааны төрөл	1	2	3	4
1	Нэхэмжлэл	5	-	-	-
2	Баримт	1	119	82	62
3	Албан бичиг	-	50	4	56
4	Шүүгчийн захирамж	5	34	67	4
5	Гомдол	-	-	-	3
6	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	-	-	42	-
7	Магадлал	-	-	7	-
8	Тогтоол	-	-	3	1
9	Шүүхийн тогтоол	-	-	12	-
10	Тэмдэглэл	-	18	2	10
11	Хүсэлт	-	5	-	-
12	Шийдвэр	-	-	7	-
13	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	-	19	6	-
14	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	-	60	-
15	Урьдчилсан хэлэлцүүлгийн тэмдэглэл	-	6	2	-
Нийт хийгдсэн ажиллагаа		11	251	294	136
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		76	1020	848	1,913

2.5. Татвар

Татварын 5 хэрэг					
№	Ажиллагааны төрөл	1	2	3	4
1	Нэхэмжлэл	6	-	-	-
2	Баримт	6	62	72	39
3	Албан бичиг	-	28	8	28
4	Шүүгчийн захирамж	6	11	53	4
5	Гомдол	-	3	-	4
6	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	-	4	17	-
7	Магадлал	-	-	6	-
8	Нотлох баримт шаардсан албан бичиг	-	22	-	-

9	Тогтоол	-	-	7	-
10	Шүүхийн тогтоол	-	-	6	-
11	Тэмдэглэл	-	8	4	7
12	Хүсэлт	-	3	12	1
13	Шийдвэр	-	-	8	-
14	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	-	10	7	-
15	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	-	30	-
16	Урьдчилсан хэлэлцүүлгийн тэмдэглэл	-	1	6	-
Нийт хийгдсэн ажиллагаа		18	152	236	83
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		59	1807	899	670

2.6. Тусгай зөвшөөрөл

Тусгай зөвшөөрөлтэй холбоотой 2 хэрэг					
№	Ажиллагааны төрөл	1	2	3	4
1	Нэхэмжлэл	3	-	-	-
2	Баримт	1	27	33	18
3	Албан бичиг	-	2	-	21
4	Шүүгчийн захирамж	3	15	11	1
5	Гомдол	-	3	-	5
6	Гүйцэтгэх хуудас	-	-	-	2
7	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	-	3	1	-
8	Магадлал	-	-	3	-
9	Нотлох баримт шаардсан албан бичиг	-	8	-	-
10	Танхимын тэргүүний захирамж	-	1	-	-
11	Тогтоол	-	-	2	-
12	Шүүхийн тогтоол	-	1	3	-
13	Тэмдэглэл	-	2	-	4
14	Шийдвэр	-	-	3	-
15	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	-	15	1	-
16	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	-	14	-
17	Урьдчилсан хэлэлцүүлгийн тэмдэглэл	-	4	-	-
Нийт хийгдсэн ажиллагаа		7	81	71	51
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		32	339	195	494

2.7. Шударга өрсөлдөөн

Шударга өрсөлдөөний тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой 2 хэрэг					
№	Ажиллагааны төрөл	1	2	3	4
1	Нэхэмжлэл	2	1	-	-
2	Баримт	1	12	5	5
3	Албан бичиг	-	1	-	5
4	Шүүгчийн захирамж	2	5	2	1
5	Гомдол	-	1	-	1
6	Гүйцэтгэх хуудас	-	-	-	2
7	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	-	2	1	-
8	Магадлал	-	-	1	-

9	Нотлох баримт шаардсан албан бичиг	-	4	-	-
10	Шүүхийн тогтоол	-	-	1	-
11	Тэмдэглэл	-	-	-	2
12	Шийдвэр	-	-	1	-
13	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	-	-	1	-
14	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	-	4	-
15	Урьдчилсан хэлэлцүүлгийн тэмдэглэл	-	4	-	-
Нийт хийгдсэн ажиллагаа		5	30	16	16
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		18	207	153	266

2.8. Гааль

Гаалийн 2 хэрэг					
№	Ажиллагааны төрөл	1	2	3	4
1	Нэхэмжлэл	3	-	-	-
2	Баримт	2	25	10	14
3	Албан бичиг	-	3	1	13
4	Шүүгчийн захирамж	4	6	6	-
5	Гомдол	-	-	1	3
6	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	-	2	4	-
7	Магадлал	-	-	2	-
8	Нотлох баримт шаардсан албан бичиг	-	2	-	-
9	Тогтоол	-	-	2	-
10	Шүүхийн тогтоол	-	1	-	-
11	Тэмдэглэл	-	-	-	2
12	Шийдвэр	-	-	2	-
13	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	-	-	2	-
14	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	-	8	-
15	Урьдчилсан хэлэлцүүлгийн тэмдэглэл	-	3	-	-
Нийт хийгдсэн ажиллагаа		9	42	38	32
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		40	238	127	332

2.9. Оюуны өмч

Оюуны өмчийн 2 хэрэг					
№	Ажиллагааны төрөл	1	2	3	4
1	Нэхэмжлэл	2	1	-	-
2	Баримт	-	30	27	12
3	Албан бичиг	-	11	-	7
4	Шүүгчийн захирамж	3	9	24	-
5	Гомдол	-	2	-	1
6	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	-	2	3	-
7	Магадлал	-	-	2	-
8	Нотлох баримт шаардсан албан бичиг	-	6	-	-
9	Танхимын тэргүүний захирамж	-	-	2	-
10	Тогтоол	-	-	2	-
11	Шүүхийн тогтоол	-	-	2	-

12	Тэмдэглэл	-	2	-	2
13	Хүсэлт	2	3	12	-
14	Шийдвэр	-	-	2	-
15	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	-	4	2	-
16	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	-	17	-
17	Урьдчилсан хэлэлцүүлгийн тэмдэглэл	-	1	-	-
Нийт хийгдсэн ажиллагаа		7	71	95	22
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		282	343	387	169

2.10. Санхүүгийн зохицуулах хороо

Санхүүгийн зохицуулах хороотой холбоотой 3 хэрэг					
№	Ажиллагааны төрөл	1	2	3	4
1	Нэхэмжлэл	3	-	-	-
2	Баримт	-	16	28	7
3	Албан бичиг	-	-	5	1
4	Шүүгчийн захирамж	3	-	25	1
5	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	-	2	2	-
6	Нотлох баримт шаардсан албан бичиг	-	6	-	-
7	Шүүхийн тогтоол	-	-	2	-
8	Тэмдэглэл	-	-	1	-
9	Хүсэлт	-	1	2	-
10	Шийдвэр	-	-	2	-
11	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	-	6	8	-
12	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	-	9	-
Нийт хийгдсэн ажиллагаа		6	31	84	9
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		456	204	398	56

2.11. Төрийн хяналт шалгалт

Төрийн хяналт шалгалттай холбоотой 2 хэрэг					
№	Ажиллагааны төрөл	1	2	3	4
1	Нэхэмжлэл	2	-	-	-
2	Баримт	-	31	25	14
3	Албан бичиг	-	7	5	11
4	Шүүгчийн захирамж	3	12	15	1
5	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	-	4	5	-
6	Магадлал	-	-	2	-
7	Нотлох баримт шаардсан албан бичиг	-	21	-	-
8	Тогтоол	-	-	1	-
9	Шүүхийн тогтоол	-	-	6	-
10	Тэмдэглэл	-	4	-	6
11	Шийдвэр	-	-	2	-
12	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	-	2	3	-
13	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	-	12	-
14	Урьдчилсан хэлэлцүүлгийн тэмдэглэл	-	1	1	-
Нийт хийгдсэн ажиллагаа		5	82	77	32
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		162	270	194	280

2.12. Боловсрол

Боловсролын хуультай холбоотой 2 хэрэг					
№	Ажиллагааны төрөл	1	2	3	4
1	Нэхэмжлэл	2	-	-	-
2	Баримт	1	26	18	9
3	Албан бичиг	-	7	5	9
4	Шүүгчийн захирамж	2	7	12	2
5	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	-	3	2	-
6	Магадлал	-	-	2	-
7	Нотлох баримт шаардсан албан бичиг	-	4	-	-
8	Тэмдэглэл	-	-	-	4
9	Шийдвэр	-	-	2	-
10	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	-	8	1	-
11	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	-	9	-
12	Урьдчилсан хэлэлцүүлгийн тэмдэглэл	-	2	-	-
Нийт хийгдсэн ажиллагаа		5	57	51	24
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		27	286	136	209

2.13. Нийгмийн даатгал

Нийгмийн даатгалтай холбоотой 2 хэрэг					
№	Ажиллагааны төрөл	1	2	3	4
1	Нэхэмжлэл	3	-	-	-
2	Баримт	2	2-	14	7
3	Албан бичиг	-	3	2	8
4	Шүүгчийн захирамж	4	2	7	1
5	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	-	1	2	-
6	Магадлал	-	-	2	-
7	Нотлох баримт шаардсан	-	13	-	-
8	Тогтоол	-	-	1	-
9	Шүүхийн тогтоол	-	-	1	-
10	Тэмдэглэл	-	1	-	2
11	Шийдвэр	-	-	2	-
12	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	-	2	1	-
13	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	-	9	-
14	Урьдчилсан хэлэлцүүлгийн тэмдэглэл	-	1	1	-
Нийт хийгдсэн ажиллагаа		9	43	42	18
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		56	159	172	115

2.14. Улсын бүртгэл

Улсын бүртгэлтэй холбоотой 1 хэрэг					
№	Ажиллагааны төрөл	1	2	3	4
1	Нэхэмжлэл	1	-	-	-
2	Баримт	-	6	15	5
3	Албан бичиг	-	2	3	5

4	Шүүгчийн захирамж	1	1	7	-
5	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	-	-	2	-
6	Магадлал	-	-	1	-
7	Нотлох баримт шаардсан албан бичиг	-	5	-	-
8	Шүүхийн тогтоол	-	-	1	-
9	Тэмдэглэл	-	-	-	1
10	Шийдвэр	-	-	1	-
11	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	-	3	4	-
12	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	-	5	-
Нийт хийгдсэн ажиллагаа		2	17	39	11
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		8	140	592	153

2.15. Байгаль орчин

Байгаль орчны асуудалтай холбоотой 1 хэрэг					
№	Ажиллагааны төрөл	1	2	3	4
1	Нэхэмжлэл	2	-	-	-
2	Баримт	-	15	24	4
3	Албан бичиг	-	6	3	5
4	Шүүгчийн захирамж	2	3	5	1
5	Гомдол	-	2	-	-
6	Гүйцэтгэх хуудас	-	-	-	1
7	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	-	-	4	-
8	Магадлал	-	-	1	-
9	Нотлох баримт шаардсан албан бичиг	-	18	-	-
10	Тогтоол	-	-	2	-
11	Шүүхийн тогтоол	-	2	2	-
12	Тэмдэглэл	-	2	1	2
13	Хүсэлт	-	-	2	-
14	Шийдвэр	-	-	2	-
15	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	-	4	-	-
16	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	-	5	-
17	Урьдчилсан хэлэлцүүлгийн тэмдэглэл	-	2	1	-
Нийт хийгдсэн ажиллагаа		4	54	52	13
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		19	229	361	180

2.16. Зам тээвэр

Зам тээвэртэй холбоотой 1 хэрэг					
№	Ажиллагааны төрөл	1	2	3	4
1	Нэхэмжлэл	2	-	-	-
2	Баримт	2	8	2	4
3	Албан бичиг	-	1	-	2
4	Шүүгчийн захирамж	2	-	2	-
5	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	-	2	-	-
6	Магадлал	-	-	1	-
7	Нотлох баримт шаардсан албан бичиг	-	5	-	-

8	Тэмдэглэл	-	1	-	1
9	Шийдвэр	-	-	1	-
10	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	-	1	2	-
11	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	-	2	-
12	Урьдчилсан хэлэлцүүлгийн тэмдэглэл	-	2	-	-
Нийт хийгдсэн ажиллагаа		6	20	10	7
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		490	55	35	71

2.17. Ажиллагаанд зарцуулсан хоног /шүүхийн шатлалаар/

№	Маргааны төрөл	Анхан		Давах		Хяналт		Нийт /хоног/
		Хоног	Хувь	Хоног	Хувь	Хоног	Хувь	
1	Газар /4 хэрэг/	2,881	71%	669	17%	500	12%	4,050
3	Татвар /5 хэрэг /	2,779	81%	352	10%	304	9%	3,435
2	Төрийн алба /4 хэрэг /	2,732	71%	581	15%	544	14%	3,857
4	Тендер /4 хэрэг /	1,564	72%	278	13%	328	15%	2,170
5	Тусгай зөвшөөрөл /2 хэрэг/	729	69%	218	21%	113	11%	1,060
6	Шударга өрсөлдөөн /2 хэрэг /	376	58%	166	26%	102	16%	644
7	Гааль /2 хэрэг /	440	60%	122	17%	175	24%	737
8	Оюуны өмч /2 хэрэг /	961	81%	181	15%	39	3%	1,181
9	Санхүүгийн зохицуулах хороо /3 хэрэг /	1,114	100%	-	-	-	-	1,114
10	Ашигт малтмал /4 хэрэг/	1,244	68%	398	22%	186	10%	1,828
11	Төрийн хяналт шалгалт /2 хэрэг/	659	73%	182	20%	65	7%	906
12	Боловсрол /2 хэрэг/	481	73%	173	26%	4	1%	658
13	Нийгмийн даатгал /2 хэрэг/	316	63%	153	30%	33	7%	502
14	Улсын бүртгэл /1 хэрэг/	761	85%	132	15%	-	0%	893
15	Байгаль орчин /1 хэрэг/	611	77%	80	10%	98	12%	789
16	Зам тээвэр /1 хэрэг/	587	90%	64	10%	-	-	651
Нийт /хоног/		18,235	75%	3,749	15%	2,491	10%	24,475

2.18. Хавтаст хэрэгт хийгдсэн ажиллагаа /шүүхийн шатлалаар/

Дээрх график болон хүснэгтээс харвал тухайн төрлийн хэргийг шийдвэрлэхэд хийгдсэн нийт ажиллагаа, түүнийг гүйцэтгэхэд зарцуулсан хугацааны 70-80 орчим хувийг анхан шатны шүүх гүйцэтгэдэг болох нь харагдаж байна.

3. ХАВСРАЛТ

Ажиллагааны төрөл	Ажиллагааны утга
Нэхэмжлэл	
Баримт	Нэхэмжлэлийн хувийг гардуулсан
	Давж заалдах болон хяналтын журмаар гаргасан гомдлыг танилцуулсан
	Хэргийн материал танилцуулсан
	Хяналтын журмаар гаргасан гомдлыг танилцуулсан
	Шинээр илэрсэн нөхцөл хянуулах хүсэлт танилцуулсан
	Шүүхийн шийдвэрийг цахим санд байршуулахыг мэдэгдсэн
	Гэрч асуух тов мэдэгдсэн
	Магадлал гардуулсан
	Магадлалыг цахим санд байршуулахыг мэдэгдэх тухай
	Нөлөөллийн мэдүүлэг танилцуулсан
	Улсын дээд шүүхийн ерөнхий шүүгчид гаргасан гомдлыг танилцуулсан
	Улсын дээд шүүхийн ерөнхий шүүгчид гаргасан гомдлыг хүлээн авсан
	Урьдчилсан хэлэлцүүлгийн тов мэдэгдсэн
	Үзлэгийн тов мэдэгдсэн
	Хавтаст хэргээс баримт, материал хассан
	Хэргийн материал танилцуулсан
	Хэргийн оролцогчдод эрх, үүрэг тайлбарласан
	Хэрэг эмхэтгэсэн
Шинээр илэрсэн нөхцөл байдлын улмаас шүүхийн шийдвэрийг дахин хянуулах хүсэлт танилцуулсан	
Шүүгчийн захирамж шүүхийн тогтоолд гаргасан гомдол танилцуулах/ мэдэгдэх	
Шүүх хуралдааны товыг мэдэгдсэн	

	Шүүхийн тогтоол шүүгчийн захирамж танилцуулж, гардуулсан
	Шүүхэд дуудан ирүүлэх
Албан бичиг	
Шүүгчийн захирамж	Гуравдагч этгээдээр татах
	Гэрчийг албадан ирүүлэх
	Захиргааны актын биелэлтийг түдгэлзүүлэх
	Захиргааны хэрэг үүсгэх
	Нэхэмжлэлийг хүлээн авахаас татгалзаж, нэмэгдүүлсэн шаардлагад бүрдүүлбэр хангуулах хугацаа тогтоосон
	Улсын тэмдэгтийн хураамжаас чөлөөлөх, буцаан олгох
	Хамтран хариуцагчийг ХХША-нд татан оролцуулах
	Хариуцагчийг солих
	Хүсэлт хэрэгсэхгүй болгох
	Хүсэлт шийдвэрлэж, шүүх хуралдааныг хойшлуулах
	Хүсэлтийн зарим хэсгийг хэрэгсэхгүй болгож, шүүх хуралдаан хойшлуулах
	ХХША-г сэргээж, шүүх хуралдааныг товлох
	Хэргийг хэрэгсэхгүй болгож, нэхэмжлэлийг хүлээн авахаас татгалзах
	Хэргийг шүүх хуралдаанаар хэлэлцүүлэх
	Хэрэг нэгтгэх
	Хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг түдгэлзүүлэх
	Шинжээч томилж, хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг түдгэлзүүлэх
	Шинжээчийг өөрчлөн томилох
	Шүүх хуралдааныг товлон зарлах
	Улсын тэмдэгтийн хураамжаас чөлөөлөх, буцаан олгох
	Шүүхийн шийдвэрийг албадан гүйцэтгэх
	Хяналтын журмаар гомдол гаргаагүйд тооцох
Шүүх хуралдаан хойшлуулах	
Давж заалдах гомдол гаргах хугацаа сэргээх	
Хяналтын журмаар гаргасан гомдлыг хүлээн авахаас татгалзах	
Эрх залгамжлагч солих	
Ерөнхий шүүгчийн захирамж	Шүүх бүрэлдэхүүн болон даргалагчийг томилсон шүүхийн шийдвэрийг албажуулах
	Шүүгчийг татгалзан гаргах хүсэлтийг хэрэгсэхгүй болгох
Гомдол	Давж заалдах
	Хяналт
	УДШ Ерөнхий шүүгч
Нотлох баримт шаардсан	
Танхимын тэргүүний захирамж	Шүүх бүрэлдэхүүн томилох
Тэмдэглэл	Үзлэг хийсэн
	Утсаар ярьсан
	Иргэдийн төлөөлөгчийг баталгаажуулсан
	Гэрч асуусан
	Шинжээчээс тайлбар авсан
	Иргэдийн төлөөлөгч сонгосон
	Шинжээчийн дүгнэлт
Хэргийн түүвэр	
Хариу тайлбар	
Хүсэлт	Нэхэмжлэлийг буцаах
	Нэхэмжлэлийн шаардлага нэмэгдүүлэх
	Нэхэмжлэлийн шаардлага тодруулах
	Хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд хариуцагчаар орохоос татгалзах
	Тайлбар гаргах
	Хуралдаан хойшлуулах
	Шинжээч томилох

	Нэхэмжлэгчийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчийг шүүх хуралдаанд оролцуулах
	Дахин шинжээч томилох
	Өмгөөлөгч авах
Урьдчилсан хэлэлцүүлгийн тэмдэглэл	
Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	
Шүүхийн шийдвэр	
Магадлал	
Тогтоол	
Шүүхийн тогтоол	Шүүх хуралдаан хойшлуулах
	Анхан шатны шүүгчийн захирамжийг хянасан
	Хүсэлт хэрэгсэхгүй болгосон шүүгчийн захирамжийг хянасан
	Нэхэмжлэлийг хүлээн авахаас татгалзаж, хэргийг хэрэгсэхгүй болгох
	Нэхэмжлэлийн бүрдүүлбэр хангуулах хугацаа тогтоох, Хүсэлт хэрэгсэхгүй болгосон захирамжууд
	Хэргийг хэрэгсэхгүй болгож, нэхэмжлэлийг хүлээн авахаас татгалзсан шүүгчийн захирамж
	Захиргааны актын биелэлтийг түдгэлзүүлж, хүсэлт шийдвэрлэсэн шүүгчийн захирамжийн
	Шүүх хуралдааныг товлон зарлах
	Захиргааны актын биелэлтийг түдгэлзүүлсэн шүүгчийн захирамжийг хянасан
Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	Хэрэг хуваарилах
	Хэрэг хянан шүүхийн шийдвэрлэх хугацаа сунгах
	Хэрэг буцаан шилжүүлэх
	Хэрэг шилжүүлэн хуваарилах
	Шүүгчийн татгалзан гаргах хүсэлтийг хэрэгсэхгүй болгох шүүх хуралдааны хойшлуулах
	Хэрэг, нэхэмжлэл, хүсэлт шилжүүлэх
	Хэрэг, нэхэмжлэл, өргөдөл шилжүүлсэн
	Хугацаа сунгах
Гүйцэтгэх хуудас	

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ. ИРГЭНИЙ ХЭРЭГ

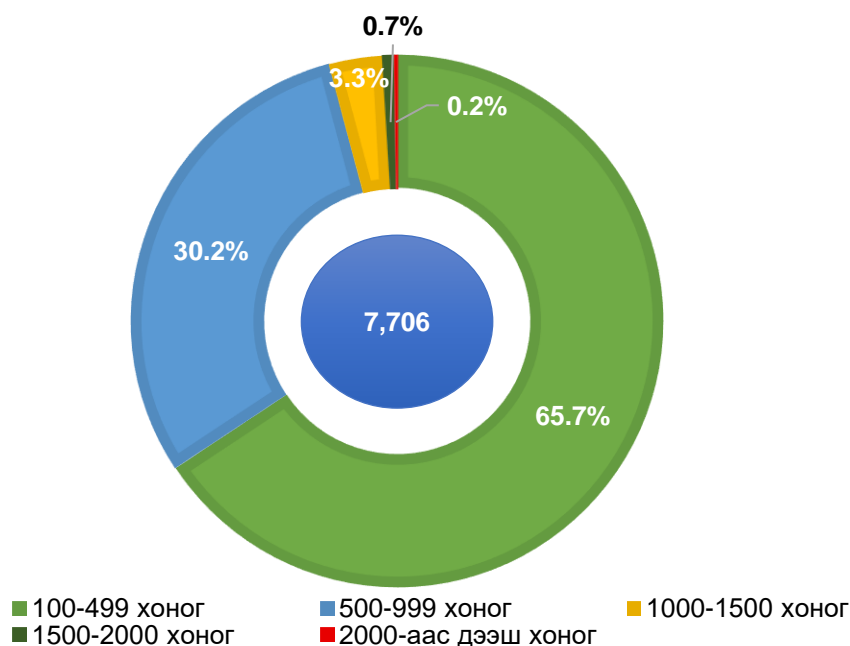
НЭГ. БАГА ҮНИЙН ДҮНТЭЙ ИРГЭНИЙ ХЭРЭГ

1. УДИРТГАЛ

2004.06.01-ээс 2022.04.26-ны хооронд хяналтын шатны шүүхийн шийдвэрлэсэн 71 төрлийн нийт 7,706 хэргээс 10 сая хүртэлх нэхэмжлэлийн үнийн дүнтэй хэргийг бага үнийн дүнтэй хэрэг гэж үзэж, 6 хэргийг судалгааны түүврээр сонгож, дүн шинжилгээ хийлээ.

Нийт 7,706 хэргийн 65-аас дээш хувь нь 100-аас 500 хүртэлх хоногт шийдвэрлэгдсэн бол 30 орчим хувь нь 500-аас 1000 хүртэлх хоногт шийдвэрлэгдсэн байна. Харин 1000-аас дээш хоногт шийдвэрлэгдсэн хэрэг тун бага хувийг эзэлж байгаа нь доорх графикаас харагдаж байна.

1.1. Хэрэг хянан шийдвэрлэсэн хугацаа

1.2. Хавтаст хэргийн талаарх ерөнхий мэдээлэл

№	Хэргийн индекс	Хэргийн оролцогчийн тоо			Хавтаст хэргийн тоо	Нийт хуудас
		Нэхэмжлэгч	Хариуцагч	Гуравдагч этгээд		
1	181/2016/01786/И	1	1	-	1	56
2	102/2014/8224/И	1	1	-	1	20
3	102/2017/00321/И	1	1	-	1	168
4	182/2018/01436/И	1	2	-	1	66
5	182/2017/02586/И	1	1	-	1	124
6	184/2018/00561/И	1	1	-	1	94
Нийт 6 хэрэг					6	528

Судалгааны түүврээр сонгосон 6 хэрэг нь бүгд нэг хавтастай, бага ажиллагаа хийгдсэн хэргүүд байв. 6 хэргийн 6 хавтас, нийт 528 хуудас бүхий хэргийн материал дүн шинжилгээ хийснийг дор дэлгэрүүлэн авч үзье.

1.3. Нэхэмжлэлийн товч утга

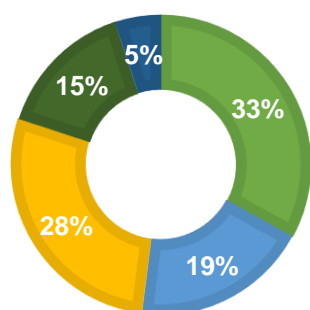
№	Хэргийн индекс	Нэхэмжлэлийн товч утга	Нэхэмжилсэн үнийн дүн
1	181/2016/01786/И	Барааны үлдэгдэл төлбөр гаргуулах	1,396,957 төгрөг
2	102/2014/8224/И	Байрны түрээсийн төлбөр гаргуулах	4,200,000 төгрөг
3	102/2017/00321/И	Цалингийн зөрүү гаргуулах	6,976,538 төгрөг
4	182/2018/01436/И	ББСБ, /Банк зээлийн үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий хуулийн этгээдээс зээл олгох 451-453-р зүйл/	-
5	182/2017/02586/И	Түрээсийн гэрээний үүргийн гүйцэтгэлийг шаардах /318-332-р зүйл/	-
6	184/2018/00561/И	Зээлийн гэрээний үүргийг гүйцэтгүүлэх / ББСБ, Банк зээлийн үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий хуулийн этгээдээс зээл олгох 451-453-р зүйл/	-

6 хэргийг маргааны төрлөөр нь авч үзвэл 1 нь худалдах худалдан авах, 2 нь түрээсийн гэрээ, 2 нь зээлийн гэрээтэй холбоотой, 1 нь хөдөлмөрийн маргаан тус тус эзэлж байв.

1.4. Хавтаст хэрэг доторх баримтын задаргаа

№	Хэргийн индекс	Хавтаст хэрэг	Шүүхээс гаргасан эрхийн акт		Маягт		Нотлох баримт		Хэргийн оролцогчдоос гаргасан бусад баримт		Бусад		Хийгдсэн ажиллагаа	Зарцуулсан хоног
			/Хуудас/		/Хуудас/		/Хуудас/		/Хуудас/		/Хуудас/			
			Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь		
1	181/2016/01786/И	56	16 29%	15 27%	16 29%	5 9%	4 7%	33	115					
2	102/2014/8224/И	20	4 20%	9 45%	2 10%	2 10%	3 15%	14	104					
3	102/2017/00321/И	168	32 19%	18 11%	91 54%	11 7%	16 10%	50	188					
4	182/2018/01436/И	66	34 52%	16 24%	- -	14 21%	2 3%	37	289					
5	182/2017/02586/И	124	44 35%	17 14%	24 19%	39 31%	- -	47	363					
6	184/2018/00561/И	94	46 49%	24 26%	16 17%	8 9%	- -	56	308					
Нийт		528	176 33%	99 19%	149 28%	79 15%	25 5%	237	1,367					

1.5. Хавтаст хэрэг доторх баримтын задаргаа

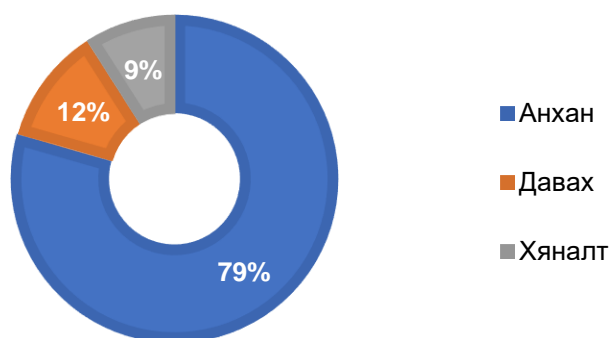
- Шүүхээс гаргасан эрхийн акт
- Баримт
- Нотлох баримт
- Хэргийн оролцогчдоос гаргасан бусад баримт
- Бусад

2. ҮНДСЭН ХЭСЭГ

2.1. Нийт ажиллагааны тоо /шүүхийн шатлалаар/

№	Хэргийн индекс	Анхан	Давах	Хяналт	Нийт ажиллагаа
1	181/2016/01786/И	33	-	-	33
2	102/2014/8224/И	14	-	-	14
3	102/2017/00321/И	44	6	-	50
4	182/2018/01436/И	23	7	7	37
5	182/2017/02586/И	34	7	6	47
6	184/2018/00561/И	44	6	6	56
Нийт 6 хэрэг		192	26	19	237

2.2. Нийт ажиллагааны хувь /шүүхийн шатлалаар/

6 хэргийн хавтаст хэрэгт бүртгэгдсэн нийт ажиллагааны 80 орчим хувийг анхан шатны шүүх хийж гүйцэтгэсэн бол үлдэх хувийг давах болон хяналтын шатны шүүх дээр хийгдсэн ажиллагаанууд тус тус эзэлж байна. 6 хэрэгт хийгдсэн нийт ажиллагаанд зарцуулсан хугацааг 3 шатны шүүх тус бүрээр болон хийгдсэн ажиллагааны төрлөөр нь зарцуулсан хугацааг нь гаргавал хүснэгт 2.3 болон 2.4-д заасан үр дүн гарсан байна.

Хүснэгт 2.4-д хийгдсэн ажиллагааг төрлөөр нь ангилан харуулсан бөгөөд хавсралт хэсгээс ажиллагааны дэлгэрэнгүй утгыг харах боломжтой.

2.3. Хэрэг хянан шийдвэрлэсэн хугацаа /шүүхийн шатлалаар/

№	Хэргийн индекс	Анхан		Давах		Хяналт		Нийт хугацаа
		Хоног	Хувь	Хоног	Хувь	Хоног	Хувь	
1	181/2016/01786/И	115	100%	-	-	-	-	115
2	102/2014/8224/И	104	100%	-	-	-	-	104
3	102/2017/00321/И	125	66%	63	34%	-	-	188
4	182/2018/01436/И	85	29%	45	16%	159	55%	289
5	182/2017/02586/И	146	40%	50	14%	167	46%	363
6	184/2018/00561/И	112	36%	49	16%	147	48%	308
Нийт 6 хэрэг		687	50%	207	15%	473	35%	1,367

2.4. Нийт ажиллагаа /шүүн таслах ажиллагааны үе шатаар/

№	Ажиллагааны төрөл	1	2	3	4	Нийт
1	Нэхэмжлэл	7	-	-	-	7
2	Баримт	-	44	20	30	94
3	Албан бичиг	-	3	-	14	17
4	Нотлох баримт	3	14	-	-	14
5	Захирамж	7	10	17	-	34
6	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	-	-	9	-	9
7	Шүүхийн тогтоол /анхан/	-	-	2	-	2
8	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	-	2	-	-	2
9	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	-	22	-	22
10	Шийдвэр	-	-	6	-	6
11	Магадлал	-	-	4	-	4
12	Тогтоол	-	-	3	-	3
13	Хүсэлт	-	13	-	-	13
14	Гомдол	-	-	-	7	7
15	Тайлбар	-	3	-	-	3
Нийт ажиллагаа		17	86	83	51	237
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		55	317	518	477	1,367

4. ХАВСРАЛТ

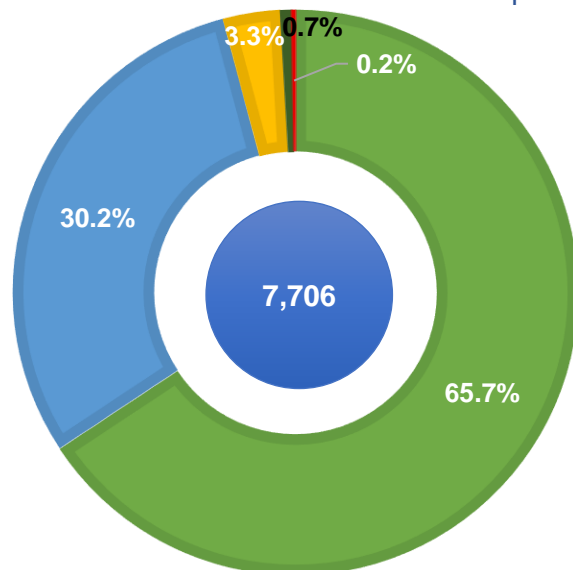
Ангилал	Товч утга
Нэхэмжлэл	Нэхэмжлэл
Баримт	Шүүх хуралдаанд дуудан ирүүлэх
	Нэхэмжлэлийн хувийг гардуулсан
	Эрх, үүрэг тайлбарласан
	Нөлөөллийн мэдүүлэг танилцуулсан
	Шүүгчийн захирамж, шүүхийн шийдвэр, магадлал, шүүхийн тогтоол, шийтгэвэр гардуулсан, хүргүүлсэн, мэдэгдсэн
	Хэргийн материал танилцуулсан
	Шүүх хуралдааны тов мэдэгдсэн
	Шийдвэрийг цахим санд байршуулахыг мэдэгдсэн
	Гэрч, шинжээч, орчуулагч, хэлмэрчид хууль тайлбарласан
	Хэрэг хөтлөх, эмхэтгэх
	Давж заалдах болон хяналтын журмаар гаргасан гомдлыг танилцуулсан
Шүүхийн шийдвэр, шүүгчийн захирамжийн үр дагаврыг танилцуулсан	
Албан бичиг	
Нотлох баримт шаардсан	
Захирамж	Хариуцагчийг албадан ирүүлэх
	Хэргийг шүүх хуралдаанаар хэлэлцүүлэх
	Хүсэлт шийдвэрлэж, шүүх хуралдаан хойшлуулах
	Хүсэлт шийдвэрлэх
	Хэрэг үүсгэх
	Ерөнхий шүүгчийн үүрэг гүйцэтгэгчийг түр эзгүйд орлон ажиллах шүүгчийг томилох
	УТХ буцаан олгох
	Нэхэмжлэлийг хүлээн авахаас татгалзах
Хүсэлт шийдвэрлэж, нотлох баримт гаргуулах	
Ерөнхий шүүгчийн захирамж	Шүүх хуралдаан даргалагч, шүүх бүрэлдэхүүнийг томилсон шийдвэрийг албажуулах
Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	Хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны хугацаа сунгах
Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	
Шийдвэр	
Магадлал	
Тогтоол	
Хүсэлт	Хариуцагчийг албадан ирүүлэх
	Харьяаллын дагуу хэргийг шилжүүлэх
	Хэргийн материалыг буцаан авах
	Гэрч асуулгах
	Шүүх хуралдаан хойшлуулах
	Итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөсөө татгалзах
Нэхэмжлэлээсээ татгалзах	
Гомдол	Давж заалдах гомдол
	Хяналтын гомдол
Хариу тайлбар	

ХОЁР. ХЯЛБАРШУУЛСАН ЖУРМААР ШИЙДВЭРЛЭСЭН ИРГЭНИЙ ХЭРЭГ

1. УДИРТГАЛ

2004.06.01-нээс 2022.04.26-ны хооронд хяналтын шатны шүүхийн шийдвэрлэсэн 71 төрлийн нийт 7,706 хэргийн 65.7 хувийг эзэлж буй 100-аас 500 хүртэлх хоногт шийдвэрлэгдсэн хэргүүдээс 3 төрлийн 16 хэргийг судалгааны түүврээр сонгож, дүн шинжилгээ хийлээ.

1.1. Хэрэг хянан шийдвэрлэсэн хугацаа

■ 100-499 хоног ■ 500-999 хоног ■ 1000-1500 хоног
■ 1500-2000 хоног ■ 2000-аас дээш хоногтой

1.2. Хавтаст хэргийн талаарх ерөнхий мэдээлэл

№	Хэргийн индекс	Хэргийн оролцогчийн тоо			Хавтаст хэргийн тоо	Нийт хуудас
		Нэхэмжлэгч	Хариуцагч	Гуравдагч этгээд		
1. Иргэний хууль						
1	184/2017/00695/И	1	1	-	1	156
2	102/2015/00423/И	1	1	-	1	22
3	183/2016/01646/И	1	1	-	1	41
4	101/2020/05816/И	1	1	-	1	22
5	101/2020/04440/И	1	1	-	1	31
6	102/2015/0155/И	1	1	-	1	19
7	101/2020/04496/И	1	1	-	1	25
8	102/2015/0291/И	1	1	-	1	18
9	183/2017/00131/И	1	1	-	1	27
10	102/2014/8778/И	1	1	-	1	23
11	184/2018/03668/И	1	1	-	1	24
12	102/2014/8136/И	1	1	-	1	37

2. Гэр бүлийн хууль						
1	101/2020/00804/И	1	1	-	1	58
2	101/2020/01685/И	1	1	-	1	27
3. Хөдөлмөрийн хууль						
1	181/2017/00202/И	1	1	-	1	65
2	183/2016/01532/И	1	1	-	1	36
3 төрлийн нийт 16 хэрэг					16	631

Судалгааны түүврээр сонгосон 3 төрлийн 16 хэргийн 16 хавтас бүхий нийт 631 хуудас хэргийн материалд дүн шинжилгээ хийснийг дор дэлгэрүүлэн авч үзье.

1.3. Нэхэмжлэлийн товч утга

№	Хэргийн индекс	Нэхэмжлэлийн товч утга
1. Иргэний хууль		
1	184/2017/00695/И	10,500,000 төгрөг гаргуулах
2	102/2015/00423/И	Засвар үйлчилгээний хөлс болох 162,500 төгрөг гаргуулах
3	183/2016/01646/И	Хууль бус эзэмшлээс чөлөөлүүлэх
4	101/2020/05816/И	Үйлчилгээний зардал төлүүлэх
5	101/2020/04440/И	Зээлийн гэрээний үүрэг гүйцэтгүүлэх
6	102/2015/0155/И	Төлбөр гаргуулах
7	101/2020/04496/И	Зээлийн гэрээний үүрэгт 5,700,000 төгрөг гаргуулах
8	102/2015/0291/И	Худалдах худалдан авах гэрээний үлдэгдэл 1 сая төгрөг гаргуулах
9	183/2017/00131/И	Үл хөдлөх хөрөнгийн гэрчилгээ гаргуулах
10	102/2014/8778/И	Засвар үйлчилгээний төлбөр болох 271,300 төгрөг гаргуулах
11	184/2018/03668/И	Зээлийн гэрээний үүрэг гүйцэтгүүлэх
12	102/2014/8136/И	Төлбөр гаргуулах
2. Гэр бүлийн хууль		
1	101/2020/00804/И	Гэрлэлт цуцлуулах, хүүхдийн тэтгэлэг тогтоолгох
2	101/2020/01685/И	Хүүхдийн асрамж тогтоолгох, хүүхдийн тэтгэмж тогтоолгох
3. Хөдөлмөрийн хууль		
1	181/2017/00202/И	Ажлаас үндэслэлгүй халагдсан болохыг тогтоолгох
2	183/2016/01532/И	Ажилд эргүүлэн тогтоолгох, ажилгүй байсан хугацааны цалин 1,099,835 төгрөг гаргуулах, НД, ЭМД бичилт хийлгэхийг даалгах

1.4. Хавтаст хэрэг доторх баримтын задаргаа⁵

№	Хэргийн индекс	Хавтаст хэрэг /Хуудас/	Шүүхээс гаргасан эрхийн акт		Баримт, маягт		Нотлох баримт		Хэргийн оролцогчдоос гаргасан баримт		Хийгдсэн ажиллагаа	Зарцуулсан хоног
			/Хуудас/		/Хуудас/		/Хуудас/		/Хуудас/			
			Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь		
1. Иргэний хууль												
1	184/2017/00695/И	156	89	57.1%	28	17.9%	24	15.4%	15	9.6%	82	399
2	102/2015/00423/И	22	10	45.5%	8	36.4%	2	9.1%	2	9.1%	15	102
3	183/2016/01646/И	41	22	53.7%	11	26.8%	4	9.8%	4	9.8%	25	93
4	101/2020/05816/И	22	9	40.9%	5	22.7%	4	18.2%	4	18.2%	14	257
5	101/2020/04440/И	31	14	45.2%	7	22.6%	7	22.6%	3	9.7%	14	75
6	102/2015/0155/И	19	8	42.1%	7	36.8%	0	0.0%	4	21.1%	13	21
7	101/2020/04496/И	25	9	36.0%	7	28.0%	6	24.0%	3	12.0%	15	77
8	102/2015/0291/И	18	5	27.8%	8	44.4%	2	11.1%	3	16.7%	13	29
9	183/2017/00131/И	27	13	48.1%	8	29.6%	3	11.1%	3	11.1%	16	48
10	102/2014/8778/И	23	12	52.2%	7	30.4%	2	8.7%	2	8.7%	12	60
11	184/2018/03668/И	24	15	62.5%	5	20.8%	1	4.2%	3	12.5%	12	138
12	102/2014/8136/И	37	25	67.6%	7	18.9%	0	0.0%	5	13.5%	17	92
2. Гэр бүлийн хууль												
1	101/2020/00804/И	58	42	72.4%	12	20.7%	1	1.7%	3	5.2%	20	88
2	101/2020/01685/И	27	17	63.0%	4	14.8%	1	3.7%	5	18.5%	12	46
3. Хөдөлмөрийн хууль												
1	181/2017/00202/И	65	30	46.2%	12	18.5%	10	15.4%	13	20.0%	34	85
2	183/2016/01532/И	36	19	52.8%	11	30.6%	2	5.6%	4	11.1%	24	93
Нийт		631	339	53.7%	147	23.3%	69	10.9%	76	12.0%	338	1,703

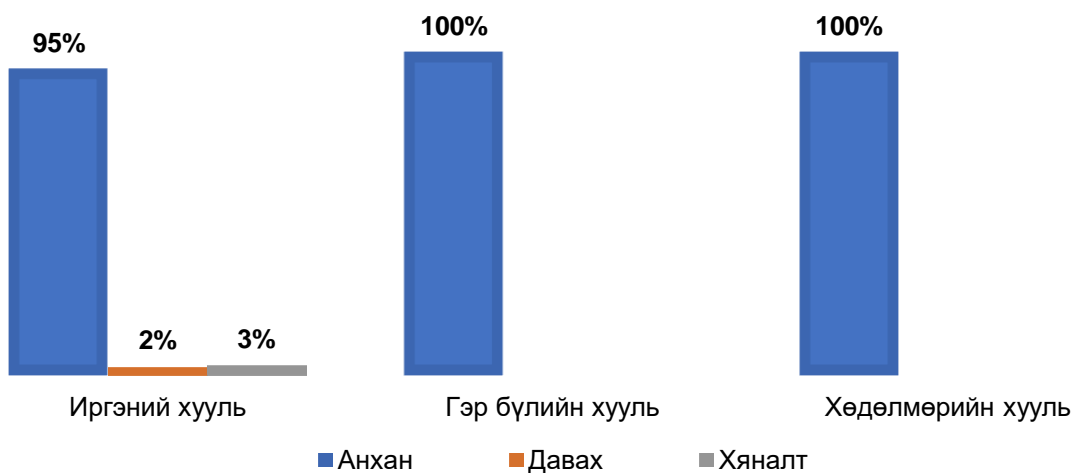
Дээрх хүснэгтээс харахад хялбаршуулсан журмаар шийдвэрлэгдсэн хэргийн хавтас хэрэгт шүүхээс гаргасан эрхийн актууд дийлэнх хувийг эзэлж байгаа бөгөөд үлдсэн цөөн хувийг хэргийн оролцогчдоос гаргасан нотлох баримт болон бусад баримт бичиг эзэлж байна. Эдгээр төрлийн хэргийн хавтаст хэрэгт бүртгэгдсэн ажиллагаа нь бусад төрлийн хэргээс цөөн байгаа нь хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны журамтай холбоотой болох нь харагдаж байна.

⁵ Ногоон өнгөөр шүүхийн анхан шатнаас давах болон хяналтын шат руу орсон хэргийг тэмдэглэв.

1.5. Хавтаст хэрэг доторх баримтын задаргаа

1.6. Нийт ажиллагаа /шүүхийн шатлалаар/

16 хэргийн 1 хэрэг л 3 шатны шүүхийг дамжсан хэрэг байсан бол бусад 15 хэрэг нь анхан шатны шүүх дээр эцэслэн шийдвэрлэгдсэн байв. Тус 16 хэрэгт хийгдсэн ажиллагааг шүүн таслах ажиллагааны үе шат тус бүрээр нь ангилан авч үзье. Хийгдсэн ажиллагааны дэлгэрэнгүй утгыг хавсралтаас үзэх боломжтой.

2. ҮНДСЭН ХЭСЭГ

2.1. Иргэний эрх зүйн 12 маргаан

№	Ажиллагааны төрөл	1	2	3	4	Нийт
1	Баримт	-	57	17	31	105
2	Албан бичиг	-	1	-	4	5
3	Тэмдэглэл	-	-	1	-	1
4	Захирамж	12	16	10	5	43
5	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	-	-	8	-	8
6	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	-	-	2	-	2
7	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	-	12	-	12
8	Шийдвэр	-	-	1	-	1
9	Шүүхийн тогтоол-анхан	-	-	1	-	1

10	Магадлал	-	-	1	-	1
11	Тогтоол	-	1	1	1	3
12	Хүсэлт	1	12	-	5	18
13	Гомдол	-	1	-	-	1
14	Тайлбар	-	1	-	-	1
15	Хариу тайлбар	-	7	-	-	7
16	Дүгнэлт	-	-	2	-	2
17	Хяналтын гомдол	-	-	-	1	1
18	Сөрөг нэхэмжлэл	-	1	-	-	1
19	Нотлох баримт	7	8	-	-	15
20	Мэдэгдэл	-	1	-	-	1
21	Нэхэмжлэл	13	-	-	-	13
22	Танхимын тэргүүний захирамж	-	-	1	-	1
23	Эвлэрлийн гэрээ	-	3	1	-	4
Нийт		33	109	58	47	247
Нийт зарцуулсан хоног		91	317	230	753	1,391

2.2. Гэр бүлийн 2 маргаан

№	Ажиллагааны төрөл	1	2	3	4	Нийт
1	Баримт	-	10	2	2	14
2	Захирамж	2	3	1	-	6
3	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	-	-	1	-	1
4	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	-	-	1	-	1
5	Хүсэлт	-	3	-	-	3
6	Нотлох баримт	1	3	-	-	4
7	Мэдэгдэл	-	-	-	-	-
8	Нэхэмжлэл	2	1	-	-	3
Нийт		5	20	5	2	32
Нийт зарцуулсан хоног		7	67	36	24	134

2.3. Хөдөлмөрийн 2 маргаан

№	Ажиллагааны төрөл	1	2	3	4	Нийт
1	Баримт	-	11	7	5	23
2	Захирамж	3	3	4	-	10
3	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	-	-	2	-	2
4	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	-	4	-	4
5	Хүсэлт	-	6	-	-	6
6	Тайлбар	-	1	-	-	1
7	Хариу тайлбар	-	3	-	-	3
8	Сөрөг нэхэмжлэл	-	1	-	-	1
9	Нотлох баримт	-	4	-	-	4
10	Нэхэмжлэл	3	-	-	-	3
11	Эвлэрлийн гэрээ	-	1	-	-	1
Нийт		6	30	17	5	58
Нийт зарцуулсан хоног		30	81	18	49	178

3. ХАВСРАЛТ

Ангилал	Утга
Нэхэмжлэл	
Сөрөг нэхэмжлэл	
Хариу тайлбар	
Баримт	Нэхэмжлэл гардуулсан
	Эрх, үүрэг тайлбарласан
	Нөлөөллийн мэдүүлэг танилцуулсан
	Хэргийн материал танилцуулсан
	Шүүх хуралдааны тов мэдэгдсэн
	Иргэдийн төлөөлөгчид хэргийн материал танилцуулсан
	Шийдвэрийг цахим санд байршуулахыг мэдэгдсэн
	Давж заалдах болон хяналтын журмаар гаргасан гомдлыг танилцуулсан
	Шүүх хуралдаанд дуудан ирүүлэх
	Магадлал гардуулсан
	Сөрөг нэхэмжлэл гардуулсан
	Үр дагаврыг танилцуулсан
	Эрх, үүрэг тайлбарласан
	Шүүхийн тогтоол, шүүгчийн захирамж, гардуулсан, хүргүүлсэн, мэдэгдсэн
Албан бичиг	
Нотлох баримт	
Тэмдэглэл	Утсаар ярьсан
Захирамж	Хэрэг үүсгэх
	Хэргийг шүүх хуралдаанаар хэлэлцүүлэх
	Шүүх хуралдааныг хойшлуулах
	УТХ буцаан олгох
	Хүсэлт шийдвэрлэж, шүүх хуралдааныг хойшлуулах
	Шүүхийн шийдвэрийг албадан гүйцэтгүүлэх
	Хариуцагч нэхэмжлэлийн шаардлагыг хүлээн зөвшөөрснийг баталж, хэргийг хэрэгсэхгүй болгох
	Хүсэлт шийдвэрлэх
	Зохигчдын эвлэрлийг баталж, хэргийг хэрэгсэхгүй болгох
	Нэхэмжлэлийг хүлээн авахаас татгалзах
	Хариуцагчийг албадан ирүүлэх
	Хариуцагчийн зөвшөөрлийг баталж, хэргийг хэрэгсэхгүй болгох
	Хэрэг хянан шийдвэрлэх шүүгч, шүүх хуралдаан даргалагчийг томилсон шийдвэрийг албажуулах
	Нэхэмжлэгч нэхэмжлэлээсээ татгалзсаныг баталж, хэргийг хэрэгсэхгүй болгох
Ерөнхий шүүгч, Танхимын тэргүүний захирамж	Шүүх хуралдаан даргалагч болон шүүх бүрэлдэхүүнийг томилсон шийдвэрийг албажуулах
Шүүхийн Тогтоол	Шүүх хуралдааныг хойшлуулах
Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	Хэрэг хянан шийдвэрлэх хугацаа сунгах
Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	
Шийдвэр	
Магадлал	
Тогтоол	
Хүсэлт	Гэрч асуулгахаас татгалзах
	Нэмэгдүүлсэн нэхэмжлэлийн шаардлагаасаа татгалзах
	Шүүх хуралдаан хойшлуулах
	Өмгөөлөгч оролцуулах
	Нотлох баримт гаргуулах
	Сөрөг нэхэмжлэлээсээ татгалзаж, эвлэрэх
Улсын тэмдэгтийн хураамж хэсэгчлэн төлүүлэх	

	Шүүхийн шийдвэрийн биелэлтийг баталгаажуулах
	Хариуцагчийг албадан ирүүлэх
Гомдол	Давах
	Хяналт
Дүгнэлт	Иргэдийн төлөөлөгч
Эвлэрлийн гэрээ	
Мэдэгдэл	

ГУРАВ. ЕРДИЙН ЖУРМААР ШИЙДВЭРЛЭСЭН ИРГЭНИЙ ХЭРЭГ

1. УДИРТГАЛ

Гэр бүл, иргэний эрх зүй, хөдөлмөр, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэл, цагаатгалын нөхөн олговортой холбоотой 5 төрлийн маргааны нийт 31 хэргийн 55 хавтас, 9967 хуудас бүхий баримт бичигт дүн шинжилгээ хийлээ.

1.1. Хавтаст хэргийн талаарх ерөнхий мэдээлэл

№	Хэргийн индекс	Хэргийн оролцогчийн тоо			Хавтаст хэргийн тоо	Нийт хуудас
		Нэхэмжлэгч	Хариуцагч	Гуравдагч этгээд		
1. Гэр бүлийн хууль						
1	182/2017/2181/И	1	1	-	1	191
2	181/2017/03383/И	1	1	-	1	172
3	101/2016/02000/И	1	1	2	2	321
2. Иргэний хууль						
1	102/2016/07399/И	1	1	-	1	124
2	183/2018/01592/И	1	1	-	1	109
3	102/2013/0546/И	1	1	-	6	1446
4	184/2016/01465/И	1	1	-	2	307
5	102/2018/01796/И	1	3	-	2	347
6	102/2018/03516/И	1	2	-	1	114
7	102/2017/03304/И	1	1	-	3	530
8	102/2016/07935/И	1	2	-	1	157
9	102/2016/07172/И	1	1	-	1	217
10	101/2016/03694/И	2	2	-	2	359
11	184/2017/01388/И	1	1	-	2	516
12	183/2016/01688/И	1	1	-	1	209
13	182/2017/00998/И	1	2	-	1	119
14	182/2017/01928/И	1	1	-	1	199
15	102/2016/05943/И	1	1	-	3	520
16	182/2017/2637/И	1	1	-	3	548
17	102/2016/01164/И	1	-	-	1	59
18	102/2017/01152/И	1	1	-	4	855
19	183/2017/00398/И	1	1	-	1	220
3. Хөдөлмөрийн хууль						
1	182/2017/02615/И	1	1	-	2	307

2	182/2018/02081/И	1	1	-	1	211
3	182/2017/00626/И	1	1	-	3	519
4	182/2018/00417/И	1	1	-	2	302
5	183/2016/00902/И	1	1	-	2	320
6	182/2018/01876/И	1	1	-	1	208
4. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хууль						
1	101/2016/1110/И	1	1	-	1	169
2	181/2018/01118/И	1	1	-	1	233
5. Цагаатгалын нөхөн олговор						
1	20098755И7	1	1	-	1	59
5 төрлийн нийт 31 хэрэг					55 хавтас	9,967 хуудас

1.2. Нэхэмжлэлийн шаардлага

№	Хэргийн индекс	Нэхэмжлэлийн товч утга	Маргааны төрөл
1. Гэр бүлийн хууль			
1	182/2017/2181/И	Гэрлэлт шүүхийн журмаар цуцлах, хүүхдийн асрамж, хүүхдийн тэтгэмж тогтоох, гэр бүлийн дундын эд хөрөнгийн ногдох хэсгийг гаргуулах	Гэрлэлт цуцлалт
2	181/2017/03383/И	Гэрлэлт цуцлах, хүүхдийн тэтгэмж тогтоолгох	Гэрлэлт цуцлалт
3	101/2016/02000/И	Гэрлэлт цуцлуулах, хүүхдийн асрамж, тэтгэлэг тогтоолгох	Гэрлэлт цуцлалт
2. Иргэний хууль			
1	102/2016/07399/И	Үл хөдлөх хөрөнгө захиалгаар барих гэрээний төлбөрийн үлдэгдэл болон алдагдал гаргуулах	Ажил гүйцэтгэх гэрээ
2	183/2018/01592/И	Гэрээний төлбөр гаргуулах	Ажил гүйцэтгэх гэрээ
3	102/2013/0546/И	Барилга барихад зарцуулсан барилгын материалын зардлыг гаргуулах	Ажил гүйцэтгэх гэрээ
4	184/2016/01465/И	Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны улмаас учирсан хохиролд 1,797,103,396 төгрөг гаргуулах	Гэм хор
5	102/2018/01796/И	Өр төлбөр гаргуулах, үүргийн гүйцэтгэлийн барьцаа хөрөнгөөс төлбөр гаргуулах	Зээлийн гэрээ
6	102/2018/03516/И	Гэрээний үүрэгт 95,438,325/91 төгрөг гаргуулах	Зээлийн гэрээ
7	102/2017/03304/И	Гэрээний үүрэгт 30,000,000 төгрөг гаргуулах	Ажил гүйцэтгэх гэрээ
8	102/2016/07935/И	Гэрээний үүрэгт 11,109,060 төгрөг, хэтэрсэн хугацааны хүү 5,554,530 төгрөг, нийт 16,663,590 төгрөгийг гаргуулах	Хамтран ажиллах гэрээ
9	102/2016/07172/И	Гэрээний үүрэгт 20,680,000 төгрөгийг гаргуулах	Зээлийн гэрээ
10	101/2016/03694/И	100,000,000 төгрөг гаргуулах	Хамтран ажиллах гэрээ
11	184/2017/01388/И	Эрүүл мэндэд учирсан хохирол болох 13,455,482 төгрөг гаргуулах	Гэм хор

12	183/2016/01688/И	Алданги 263,330,000 төгрөг гаргуулах	Ажил гүйцэтгэх гэрээ
13	182/2017/00998/И	32,979,743/99 төгрөг гаргуулах	Зээлийн гэрээ
14	182/2017/01928/И	Гэрээний үүргээ биелүүлж, барилгын ажил эхлүүлэх зөвшөөрөл гаргуулахыг даалгах	Ажил гүйцэтгэх гэрээ
15	102/2016/05943/И	Гэрээний үүрэгт нөхөн төлбөр гаргуулах	Зээлийн гэрээ
16	182/2017/2637/И	Гэрээний үүрэгт төлбөр гаргуулах	Ажил гүйцэтгэх гэрээ
17	102/2016/01164/И	Хохирол, нөхөн олговрыг олгуулах	Гэм хор
18	102/2017/01152/И	Түрээсийн гэрээг цуцлан түрээсийн эд хөрөнгийг албадан чөлөөлүүлэх, гүйцэтгээгүй үүрэг болох 25.999.541 төгрөгийг хариуцагчаас гаргуулах	Түрээсийн гэрээ
19	183/2017/00398/И	Төлбөр гаргуулах	Худалдах худалдан авах гэрээ
3. Хөдөлмөрийн хууль			
1	182/2017/02615/И	Албан тушаалд эгүүлэн томилуулах, учирсан хохирол болон цалингийн зөрүүг нөхөн төлүүлэх	Хөдөлмөрийн маргаан
2	182/2018/02081/И	Ажлаас үндэслэлгүй халагдсан болохыг тогтоолгож, нөхөн олговор гаргуулах	Хөдөлмөрийн маргаан
3	182/2017/00626/И	Ажилд эгүүлэн томилуулах	Хөдөлмөрийн маргаан
4	182/2018/00417/И	Ажилд эгүүлэн томилуулах	Хөдөлмөрийн маргаан
5	183/2016/00902/И	Ажилд эгүүлэн томилуулах	Хөдөлмөрийн маргаан
6	182/2018/01876/И	Ажилд эгүүлэн томилуулах	Хөдөлмөрийн маргаан
4. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хууль			
1	101/2016/1110/И	Үнэлгээ хүчингүй болгуулах	Хөрөнгийн үнэлгээний маргаан
2	181/2018/01118/И	Үнэлгээ хүчингүй болгуулах	Хөрөнгийн үнэлгээний маргаан
5. Цагаатгалын нөхөн олговор			
15	20098755И7	Нэр төр сэргээлгэх, хэлмэгдсэнд тооцуулан цагаатгах	Цагаатгалын маргаан

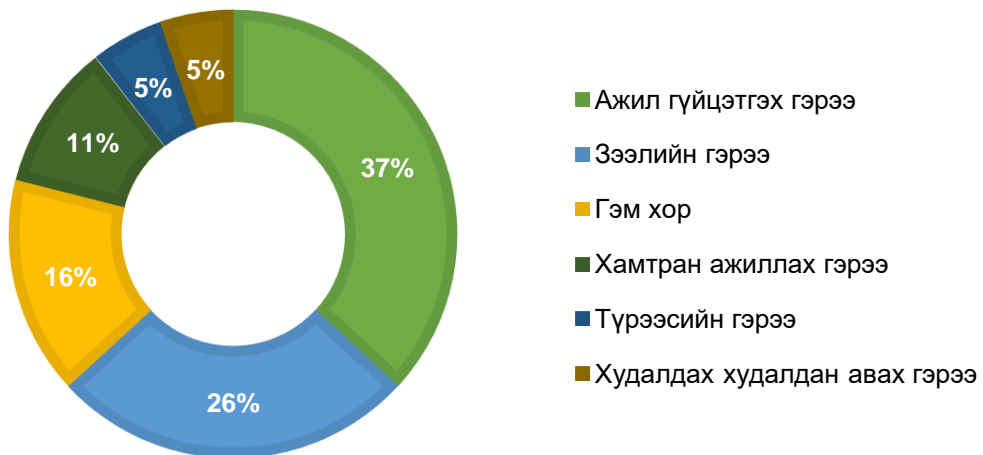
Судалгааны түүврээр шүүхийн практикт түгээмэл шийдвэрлэгддэг иргэн, хөдөлмөр, гэр бүл, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэл, цагаатгалын нөхөн олговортой холбоотой маргааны төрлүүдийг сонгосон бөгөөд нийт 31 түүврийн 61 хувь нь иргэний эрх зүйн маргаан байсан юм. Иргэний эрх зүйн маргааны төрлийг график 2-д харуулсан бөгөөд үүнээс зээл, ажил гүйцэтгэх, гэм хорын маргаан дийлэнх хувийг эзэлж байв.

1.3. Маргааны төрөл /хувиар/

1.4. Иргэний хэрэгт эзэлж байгаа гэрээний төрөл /хувиар/

гэрээний төрөл /хувиар/

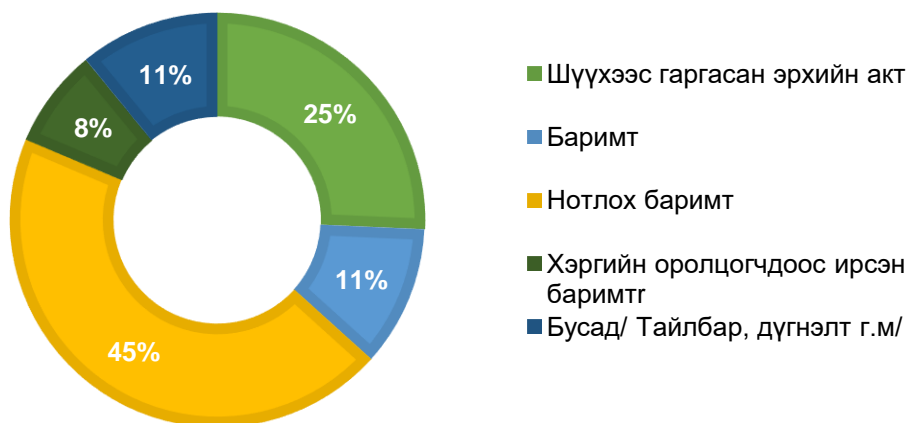
1.4. Хавтаст хэрэг доторх баримтын задаргаа⁶

№	Хэргийн индекс	Хавтаст хэрэг	Шүүхээс гаргасан эрхийн акт		Маягт		Нотлох баримт		Хэргийн оролцогчдоос ирсэн баримт		Бусад/ Тайлбар, дүгнэлт г.м/		Хийгдсэн ажиллагаа	Зарцуулсан хоног
			/Хуудас/		/Хуудас/		/Хуудас/		/Хуудас/		/Хуудас/			
			Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь		
1. Гэр бүлийн хууль														
1	182/2017/2181/И	191	67	35.1%	22	11.5%	87	45.5%	8	4.2%	7	3.7%	61	345
2	181/2017/03383/И	172	55	32%	25	14.5%	51	29.7%	10	5.8%	31	18%	59	549
3	101/2016/02000/И	321	136	42.4%	70	21.8%	43	13.4%	48	15%	24	7.5%	161	958
2. Иргэний хууль														
1	102/2016/07399/И	124	35	28.2%	20	16.1%	48	38.7%	16	12.9%	5	4%	53	427
2	183/2018/01592/И	109	33	30.3%	16	14.7%	46	42.2%	8	7.3%	6	5.5%	42	274
3	102/2013/0546/И	1446	243	16.8%	143	9.9%	902	62.4%	98	6.8%	60	4.1%	387	1,489
4	184/2016/01465/И	307	23	7.5%	17	5.5%	238	77.5%	11	3.6%	18	5.9%	45	118
5	102/2018/01796/И	347	101	29.1%	43	12.4%	159	45.8%	27	7.8%	17	4.9%	110	826
6	102/2018/03516/И	114	44	38.6%	21	18.4%	26	22.8%	7	6.1%	16	14%	59	238
7	102/2017/03304/И	530	141	26.6%	65	12.3%	238	44.9%	36	6.8%	50	9.4%	162	1,504
8	102/2016/07935/И	157	74	47.1%	35	22.3%	11	7.0%	16	10.2%	21	13.4%	91	441
9	102/2016/07172/И	217	44	20.3%	26	12%	21	9.7%	13	6%	113	52.1%	68	441
10	101/2016/03694/И	359	154	42.9%	54	15%	61	17%	42	11.7%	48	13.4%	143	708
11	184/2017/01388/И	516	132	25.6%	64	12.4%	213	41.3%	55	10.7%	52	10.1%	174	648
12	183/2016/01688/И	209	62	29.7%	27	12.9%	70	33.5%	28	13.4%	22	10.5%	79	431
13	182/2017/00998/И	119	51	42.9%	17	14.3%	21	17.6%	17	14.3%	13	10.9%	50	295
14	182/2017/01928/И	199	69	34.7%	28	14.1%	55	27.6%	21	10.6%	26	13.1%	70	310

⁶ Ногоон өнгөөр давах болон хяналтын шатаар орсон хэргийг тэмдэглэв.

15	102/2016/05943/И	520	139	26.7%	84	16.2%	193	37.1%	53	10.2%	51	9.8%	186	643
16	182/2017/2637/И	548	105	19.2%	25	4.6%	379	69.2%	26	4.7%	13	2.4%	71	359
17	102/2016/01164/И	59	17	28.8%	6	10.2%	-	-	3	5.1%	33	55.9%	20	91
18	102/2017/01152/И	855	144	16.8%	47	5.5%	618	72.3%	40	4.7%	6	0.7%	162	448
19	183/2017/00398/И	220	88	40%	34	15.5%	48	21.8%	30	13.6%	20	9.1%	93	429
3. Хөдөлмөрийн хууль														
1	182/2017/02615/И	307	96	31.3%	26	8.5%	158	51.5%	24	7.8%	3	1.0%	78	371
2	182/2018/02081/И	211	71	33.6%	22	10.4%	93	44.1%	11	5.2%	14	6.6%	56	346
3	182/2017/00626/И	519	99	19.1%	33	6.4%	326	62.8%	27	5.2%	34	6.6%	92	617
4	182/2018/00417/И	302	66	21.9%	13	4.3%	170	56.3%	32	10.6%	21	7.0%	37	96
5	183/2016/00902/И	320	83	25.9%	43	13.4%	-	-	9	2.8%	185	57.8%	93	887
6	182/2018/01876/И	208	49	23.6%	19	9.1%	98	47.1%	22	10.6%	20	9.6%	48	201
4. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хууль														
1	101/2016/1110/И	169	60	35.5%	22	13%	59	34.9%	21	12.4%	7	4.1%	65	398
2	181/2018/01118/И	233	65	27.9%	22	9.4%	-	-	9	3.9%	137	58.8%	59	265
5. Цагаатгалын нөхөн олговор														
1	20098755И7	59	17	28.8%	7	11.9%	22	37.3%	3	5.1%	10	16.9%	19	103
Нийт		9,967	2,563	25.7%	1,096	11%	4,454	44.7%	771	7.7%	1,083	10.9%	2,893	15,256

1.5. Хавтаст хэрэг доторх баримтын задаргаа

Хавтаст хэрэгт авагдсан баримт материалыг нарийвчлан үзвэл хамгийн их буюу 45 хувь нь нотлох баримт, 25 хувь нь шүүхээс гаргасан эрхийн акт, 11 хувь нь баримт, үлдсэн цөөн хувийг хэргийн оролцогчдоос ирсэн баримт болон бусад холбогдох баримт эзэлж байна.

1.6. Нийт ажиллагаа / хэргийн маргааны төрөл тус бүрээр/

- Хэрэг үүсгэх эсэхийг шийдвэрлэх үе шат
- Хэргийг үүсгэснээс хэргийг шүүххуралдаанаар хэлэлцүүлэх шийдвэр гаргах хүртлэх хугацааны үе шат
- Хэргийг шүүх хуралдаанаар хэлэлцэхэд бэлтгэх, хэлэлцэх үе шат
- Хэргийг эцэслэн шийдвэрлэсний дараах үе шат

Дээрх графикаас харахад хэрэг үүсгэсний дараах үе шат буюу хэргийг шүүх хуралдаанд бэлтгэх үе шатанд хамгийн их ажиллагаа хийгдэж байгаа бол түүний дараах үе шат буюу шүүх хуралдаан хийж, шүүхийн шийдвэр гаргах үе шатанд хэргийн оролцогчдоос хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаатай холбоотой, шинээр нотлох баримт гаргахтай холбоотой, өмгөөлөгч авах, хэргийн материалтай танилцах зэрэг процесс хуульд заасан эрхээ хэрэгжүүлэхтэй холбоотой шинээр хүсэлт, гомдол, тайлбар гаргах нь түгээмэл байдгийн улмаас шүүхээс шүүх хуралдаан хойшлуулах захирамж гарах зэрэг ажиллагаанууд хавтаст хэрэгт бүртгэгдсэн байв.

Хамгийн сүүлийн үе шат буюу хэрэг эцэслэн шийдвэрлэсний дараах үе шатанд шүүхийн шийдвэрийг хэргийн оролцогчдод танилцуулах, гардуулах, давж заалдах, хяналтын шатны гомдол гаргавал түүнийг эсрэг талд танилцуулах, хэргийг дээд шатны шүүхэд шилжүүлэх зэрэг ажиллагааг анхан шатны шүүх гүйцэтгэдэг байна.

2. ҮНДСЭН ХЭСЭГ

Судалгааны түүвэрт хамруулсан 5 төрлийн 31 хэргийн хавтаст хэрэгт хийгдсэн ажиллагааг маргааны төрөл болон шүүн таслах ажиллагааны үе шат тус бүрээр ангилан харуулбал дараах үр дүн харагдаж байна.

2.1. Иргэний эрх зүйн маргаан

№	Иргэний хууль – 19 хэрэг					Нийт
	Ажиллагааны төрөл	1	2	3	4	
1	Баримт	2	394	201	148	745
2	Албан бичиг	-	56	3	77	136
3	Нотлох баримт	8	152	2	-	162
4	Тэмдэглэл	-	50	-	2	52
5	Захирамж	21	79	141	18	259
6	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	-	7	67	-	74
7	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	-	2	15	-	17
8	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	-	172	-	172
9	Шийдвэр	-	-	24	1	25
10	Шүүхийн тогтоол-анхан	-	2	28	-	30
11	Магадлал	-	-	20	1	21
12	Тогтоол	-	-	19	-	19
13	Хүсэлт	-	163	5	17	185
14	Гомдол	-	17	-	3	20
15	Тайлбар	-	11	4	-	15
16	Дүгнэлт	-	3	-	-	3
17	Шүүхийн тогтоол /давах/	-	-	3	-	3
18	Шүүхийн тогтоол /хяналт/	-	1	1	-	2
19	Давж заалдах гомдол	-	-	-	23	23
20	Хяналтын гомдол	-	-	-	22	22
21	Сөрөг нэхэмжлэл	-	9	-	-	9
22	Нэхэмжлэлийн шаардлага нэмэгдүүлсэн, багасгасан, өөрчилсөн	-	8	-	-	8
23	Хариу тайлбар	-	41	-	-	41
24	Нэхэмжлэл	21	1	-	-	22
Нийт ажиллагаа		52	996	705	312	2,065
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		627	3,974	2,953	2,566	10,120

2.2. Гэр бүлийн маргаан

№	Гэр бүлийн хууль - 3 хэрэг					Нийт
	Ажиллагааны төрөл	1	2	3	4	
1	Баримт	-	67	26	10	103
2	Албан бичиг	-	7	-	4	11
3	Нотлох баримт	3	18	-	-	21
4	Тэмдэглэл	-	4	3	1	8
5	Захирамж	3	14	24	2	43
6	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	-	-	1	-	1
7	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	-	-	3	-	3
8	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	-	26	-	26
9	Шийдвэр	-	-	4	-	4
10	Шүүхийн тогтоол-анхан	-	1	-	-	1
11	Магадлал	-	-	3	-	3

12	Шүүхийн тогтоол - давах	-	-	-	-	-
13	Хүсэлт	-	26	-	2	28
14	Гомдол	-	1	-	-	1
15	Дүгнэлт	-	1	-	-	1
16	Тайлбар	-	1	-	-	1
17	Тогтоол	-	-	1	-	1
18	Давж заалдах гомдол	-	-	-	4	4
19	Хяналтын гомдол	-	-	-	1	1
20	Сөрөг нэхэмжлэл	-	2	-	-	2
21	Нэхэмжлэлийн шаардлага нэмэгдүүлсэн, багасгасан, өөрчилсөн	-	3	-	-	3
22	Хариу тайлбар	-	9	-	-	9
23	Нэхэмжлэл	3	3	-	-	6
Нийт ажиллагаа		9	157	91	24	281
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		17	1,002	500	333	1,852

2.3. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлтэй холбоотой маргаан

№	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх хууль - 2 хэрэг				Нийт	
	Ажиллагааны төрөл	1	2	3		4
1	Баримт	-	19	12	11	42
2	Албан бичиг	-	5	-	3	8
3	Нотлох баримт	1	3	-	-	4
4	Тэмдэглэл	-	-	-	1	1
5	Захирамж	3	4	17	-	24
6	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	-	1	1	-	2
7	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	-	1	2	-	3
8	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	-	16	-	16
9	Шийдвэр	-	-	2	-	2
10	Шүүхийн тогтоол-анхан	-	-	1	-	1
11	Магадлал	-	-	2	-	2
12	Шүүхийн тогтоол - давах	-	-	4	-	4
13	Хүсэлт	-	4	1	-	5
15	Тогтоол	-	-	1	-	1
16	Давж заалдах гомдол	-	-	-	1	1
17	Хүсэлт	-	-	-	2	2
18	Нэхэмжлэлийн шаардлага нэмэгдүүлсэн, багасгасан, өөрчилсөн	-	1	-	-	1
19	Хариу тайлбар	-	2	-	-	2
20	Нэхэмжлэл	3	-	-	-	3
Нийт ажиллагаа		7	40	59	18	124
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		76	172	264	151	663

2.4. Хөдөлмөрийн маргаан

№	Хөдөлмөрийн хууль - 6 хэрэг				Нийт	
	Ажиллагааны төрөл	1	2	3		4
1	Баримт	-	82	45	25	152
2	Албан бичиг	-	18	-	9	27
3	Нотлох баримт	3	34	-	-	37
4	Тэмдэглэл	-	3	-	-	3
5	Захирамж	6	9	39	-	54
6	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	-	-	8	-	8
7	Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	-	2	1	-	3
8	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	1	39	-	40
9	Шийдвэр	-	-	7	-	7
10	Магадлал	-	-	6	-	6

11	Шүүхийн тогтоол - давах	-	1	2	-	3
12	Хүсэлт	-	24	4	1	29
13	Тогтоол	-	-	5	-	5
14	Тайлбар	-	1	-	-	1
16	Шүүхийн тогтоол /давах/	-	-	2	-	2
17	Давж заалдах гомдол	-	-	-	5	5
18	Хяналтын гомдол	-	-	-	6	6
19	Сөрөг нэхэмжлэл	-	1	-	-	1
20	Нэхэмжлэлийн шаардлага нэмэгдүүлсэн, багасгасан, өөрчилсөн	-	1	-	-	1
21	Хариу тайлбар	-	7	-	-	7
22	Нэхэмжлэл	6	-	-	-	6
Нийт ажиллагаа		15	184	158	46	403
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		45	739	1,168	566	2,518

2.5. Цагаатгалын нөхөн олговор

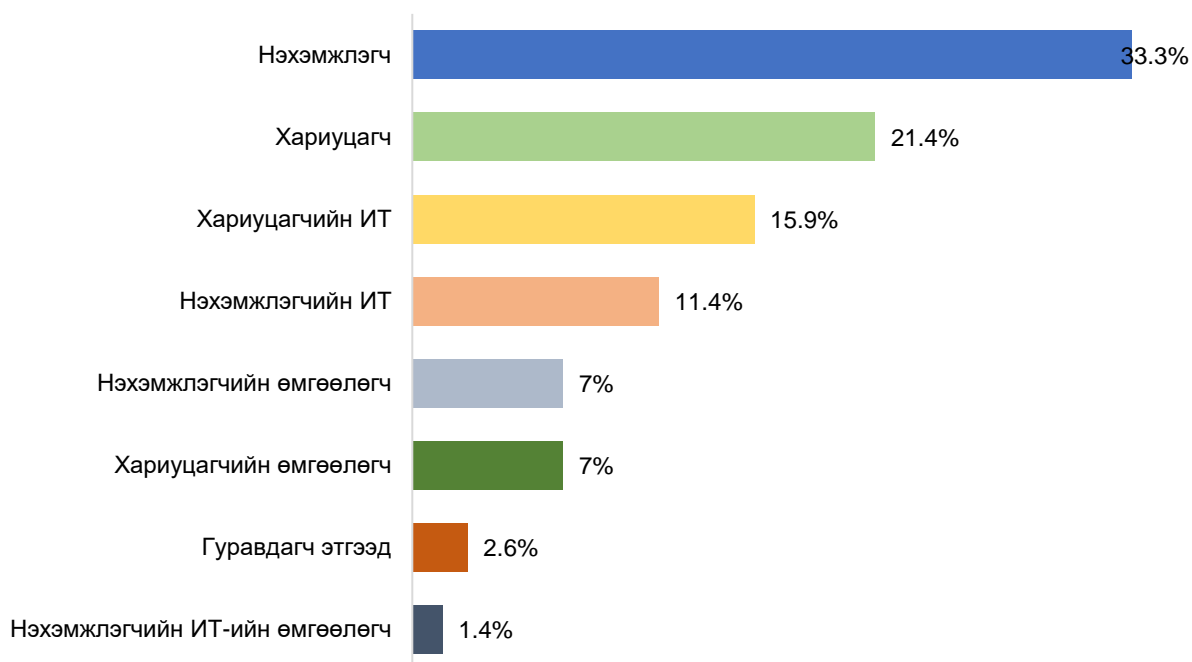
№	Цагаатгалын нөхөн олговор - 1 хэрэг					Нийт
	Ажиллагааны төрөл					
1	Баримт	-	5	1	1	7
2	Албан бичиг	-	1	-	-	1
3	Нотлох баримт	2	-	-	-	2
4	Тэмдэглэл	-	2	-	-	2
5	Захирамж	1	-	1	-	2
6	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	-	1	-	1
7	Шийдвэр	-	-	1	-	1
8	Хүсэлт	-	1	-	-	1
9	Тайлбар	-	1	-	-	1
10	Нэхэмжлэл	1	-	-	-	1
Нийт ажиллагаа		4	10	4	1	19
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		7	84	1	11	103

3. НЭХЭМЖЛЭЛ, ХАРИУ ТАЙЛБАР, СӨРӨГ НЭХЭМЖЛЭЛ, ХҮСЭЛТ, ГОМДОЛ, ТАЙЛБАРЫН ДАВТАМЖ БОЛОН ТЭДГЭЭРИЙГ ГАРГАСАН СУБЪЕКТИЙН АНГИЛАЛ

Дараах хэсэгт нэхэмжлэл, хариу тайлбар, сөрөг нэхэмжлэлийн тоо, нэхэмжлэлийн шаардлагаа нэмэгдүүлсэн, багасгасан, өөрчилсөн тохиолдлын тоо, нотлох баримт шаардсан тал, хүсэлт, гомдол, тайлбар гаргасан тал болон давтамж, давах, хяналтын гомдол гаргасан тал болон давтамж зэргийг маргааны төрөл болон субъектээр нь ангилан харууллаа.

Ингэснээр энэхүү боловсруулалтаас нэхэмжлэгч, хариуцагч, гуравдагч этгээдийн алинаас нь илүүтэй хүсэлт, гомдол, тайлбар, давж заалдах болон хяналтын шатны шүүхэд гомдол гаргадаг болох, мөн доорх үзүүлэлтүүдээс тухайн хэргийн хөнгөн болон ээдрээ төвөгтэй байдал, хэргийн өнгийг нь таних боломжтой юм.

3.1. Хэргийн субъектүүдийн шүүхийн ажиллагаанд оролцож байгаа оролцоо

3.2. Иргэний эрх зүйн маргаан

№	Төрөл	Субъект								Нийт
		Нэхэмжлэгч	Хариуцагч	Хариуцагчийн өмгөөлөгч	Нэхэмжлэгчийн ИТ	Хариуцагчийн ИТ	Гуравдагч этгээд	Нэхэмжлэгчийн өмгөөлөгч	Нэхэмжлэгчийн ИТ-ийн өмгөөлөгч	
1	Нотлох баримт шаардсан	32	12	-	4	4	-	3	1	56
2	Хүсэлт	35	30	20	20	20	-	8	2	135
3	Гомдол	3	1	1	3	4	-	-	1	13
4	Тайлбар	2	1	-	1	-	-	1	-	5
5	Давж заалдах гомдол	3	7	-	1	4	-	1	-	16
6	Хяналтын гомдол	3	3	-	1	3	-	1	2	13
7	Сөрөг нэхэмжлэл	-	3	-	-	-	-	-	-	3
8	Нэхэмжлэлийн шаардлага нэмэгдүүлсэн, багасгасан, өөрчилсөн	2	-	-	1	-	-	-	-	3
9	Хариу тайлбар	8	6	1	3	3	-	-	-	21
10	Нэхэмжлэл	11	-	-	-	-	-	-	-	11
Нийт		99	63	22	34	38	-	14	6	276

3.3 Гэр бүлийн маргаан

№	Төрөл	Субъект								Нийт
		Нэхэмжлэгч	Хариуцагч	Хариуцагч талын өмгөөлөгч	Нэхэмжлэгчийн ИТ	Хариуцагчийн ИТ	Гуравдагч этгээд	Нэхэмжлэгчийн өмгөөлөгч	Нэхэмжлэгчийн ИТ-ийн өмгөөлөгч	
1	Нотлох баримт шаардсан	6	2	-	-	-	2	-	-	10
2	Хүсэлт	8	7	1	1	-	6	1	-	24
3	Гомдол	-	-	1	-	-	-	-	-	1
4	Давж заалдах гомдол	1	1	2	-	-	-	-	-	4
5	Хяналтын гомдол	-	-	1	-	-	-	-	-	1
6	Сөрөг нэхэмжлэл	1	1	-	-	-	-	-	-	2
7	Нэхэмжлэлийн шаардлага нэмэгдүүлсэн, багасгасан, өөрчилсөн	-	2	-	-	-	-	-	-	2
8	Хариу тайлбар	2	2	-	2	-	-	2	-	8
9	Нэхэмжлэл	3	-	-	-	-	3	-	-	6
Нийт		21	15	5	3	-	11	3	-	58

3.4. Хөдөлмөрийн маргаан

№	Төрөл	Субъект								Нийт
		Нэхэмжлэгч	Хариуцагч	Хариуцагчийн өмгөөлөгч	Нэхэмжлэгчийн ИТ	Хариуцагчийн ИТ	Гуравдагч этгээд	Нэхэмжлэгчийн өмгөөлөгч	Нэхэмжлэгчийн ИТ-ийн өмгөөлөгч	
1	Нотлох баримт шаардсан	4	5	-	1	12	-	1	-	23
2	Хүсэлт	4	-	3	4	9	-	8	-	28
3	Тайлбар	-	-	-	-	1	-	-	-	1
4	Давж заалдах гомдол	1	1	-	1	2	-	1	-	6
5	Хяналтын гомдол	1	-	-	1	2	-	1	-	5
6	Сөрөг нэхэмжлэл	-	1	-	-	-	-	-	-	1
7	Нэхэмжлэлийн шаардлага нэмэгдүүлсэн, багасгасан, өөрчилсөн	-	-	-	1	-	-	-	-	1
8	Хариу тайлбар	1	2	-	-	4	-	-	-	7
9	Нэхэмжлэл	6	-	-	-	-	-	-	-	6
Нийт		17	9	3	8	30	-	11	-	78

3.5. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлтэй холбоотой маргаан

№	Төрөл	Субъект								Нийт
		Нэхэмжлэгч	Хариуцагч	Хариуцагч талын өмгөөлөгч	Нэхэмжлэгчийн ИТ	Хариуцагчийн ИТ	Гуравдагч этгээд	Нэхэмжлэгчийн өмгөөлөгч	Нэхэмжлэгчийн ИТ-ийн өмгөөлөгч	
1	Нотлох баримт шаардсан	1	3	-	-	-	-	-	-	4
2	Хүсэлт	1	-	-	2	-	-	2	-	5
3	Хяналтын гомдол	-	-	-	2	-	-	-	-	2
4	Нэхэмжлэлийн шаардлага нэмэгдүүлсэн, багасгасан, өөрчилсөн зэргийг	1	-	-	-	-	-	-	-	1
5	Хариу тайлбар	-	2	-	-	-	-	-	-	2
6	Нэхэмжлэл	3	-	-	-	-	-	-	-	3
Нийт		6	5	-	4	-	-	2	-	17

4. ХАВСРАЛТ

Ангилал	Утга
Баримт	Шүүх хуралдааны тов мэдэгдсэн
	Гуравдагч этгээдийн нэхэмжлэлийн хувийг нэхэмжлэгчид гардуулсан
	Гэрч, шинжээч, орчуулагч, хэлмэрчид эрх үүрэг тайлбарласан
	Зохигч гуравдагч этгээд, тэдгээрийн төлөөлөгч, өмгөөлөгчид эрх үүрэг тайлбарласан
	Иргэдийн төлөөлөгчид хэрэг танилцуулсан
	Иргэдийн төлөөлөгчид эрх, үүрэг тайлбарласан
	Магадлал, тогтоолыг хэргийн оролцогчдод гардуулсан буюу хүргүүлсэн
	Нөлөөллийн мэдүүлэг танилцуулсан
	Нэхэмжлэл гардуулсан
	Нэхэмжлэлийн хувийг гуравдагч этгээдэд гардуулсан
	Сөрөг нэхэмжлэлийн шаардлагыг гардуулсан
	Тогтоолыг хэргийн оролцогчдод гардуулсан буюу хүргүүлсэн
	Хэргийн оролцогчдод хэргийн материал танилцуулсан
	Хэрэг танилцуулсан
	Хэрэг хөтлөх, эмхлэх
	Шийдвэрийг цахим санд байршуулахыг мэдэгдсэн
	Шүүгчийн захирамж, шүүхийн тогтоолд гаргасан гомдлыг хэргийн оролцогчид танилцуулсан
	Шүүгчийн захирамж, шүүхийн тогтоолыг мэдэгдсэн буюу гардуулсан
	Шүүх хуралдаанд дуудан ирүүлэх
	Шүүхийн шийдвэр хэргийн оролцогчдод гардуулсан, хүргүүлсэн
	Давж заалдах болон хяналтын журмаар гаргасан гомдлыг танилцуулсан
	Сөрөг нэхэмжлэлийн нэмэгдүүлсэн хувийг нэхэмжлэгчид гардуулсан
Тэмдэглэл	Хариуцагчид нэхэмжлэл гардуулсан
	Ярианы бичлэг буулгасан
	Үйл явдлыг бичсэн
	Дуу дүрсний бичлэг
	Үзлэг хийсэн
	Эвлэрүүлэн зуучлах ажиллагаа дуусгавар болсон
	Гэрчээр асуусан
	Хэрэг хүлээлцсэн
	Утсаар ярьсан
	Нотлох баримт хүлээлгэж өгсөн
Захирамж	Иргэдийн төлөөлөгчийг баталгаажуулсан
	Ажиллагааг сэргээн явуулах
	Гэрлэгчдэд эвлэрүүлэх арга хэмжээ авч, хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг түдгэлзүүлэх
	Давж заалдах гомдол гаргах хугацаа сэргээх
	Нотлох баримт гаргуулах
	Нотлох баримт гаргуулж, шүүх хуралдаан хойшлуулах
	Нэхэмжлэлийг хүлээн авахаас татгалзах
	Улсын тэмдэгтийн хураамж буцаан олгох
	Улсын тэмдэгтийн хураамжаас чөлөөлөх
	Хариуцагчийг албадан ирүүлэх
	Хүсэлт хянан шийдвэрлэх
	Хүсэлт шийдвэрлэж, шүүх хуралдааныг хойшлуулах
Хүсэлт шийдвэрлэж нотлох баримт гаргуулах	

	Хүсэлт шийдвэрлэж, шүүхээс гарах шийдвэрийн биелэлтийг баталгаажуулах
	Хүсэлт шийдвэрлэн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг түдгэлзүүлэх
	Хүсэлтийг хангахаас татгалзах
	Хэргийг хэрэгсэхгүй болгох
	Хэргийг шүүх хуралдаанаар хэлэлцүүлэх
	Хэрэг үүсгэх
	Хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг сэргээх
	Шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлэх
	Шинжээч томилж хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг түдгэлзүүлэх
	Шүүгчээс татгалзсан хүсэлтийг шийдвэрлүүлэхээр шүүх хуралдааныг хойшлуулах
	Шүүх хуралдааны тов өөрчлөх
	Шүүхийн шийдвэрийг албадан гүйцэтгэх
	Шүүхээс гарах шийдвэрийн биелэлтийг баталгаажуулах
	Шүүхээс татгалзсан хүсэлт шийдвэрлүүлэхээр шүүх хуралдааныг хойшлуулах
	Даалгавар гүйцэтгүүлж, хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг түдгэлзүүлэх
	Захирамжид өөрчлөлт оруулах
	Нэхэмжлэлийг буцаах
	Өөр шүүхэд шилжүүлэх
	Хүсэлт хангахаас татгалзах
	Хүсэлтийг хэсэгчлэн хангах тухай
	Хэргийн харьяалал тогтоолгох
	Шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлж, шүүх хуралдааны тов тогтоох
Ерөнхий шүүгч, танхимын тэргүүний захирамж	Ерөнхий шүүгчийг түр орлох шүүгч томилох
	Хэргийн харьяалал тогтоох
	Шүүх бүрэлдэхүүн даргалагч, шүүх бүрэлдэхүүнийг томилсон шийдвэрийг албажуулах
	Шүүх хуралдааны бүрэлдэхүүн томилсон шийдвэрийг албажуулах
	Шүүгчийн татгалзан гарах хүсэлтийг шийдвэрлэх
Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол	Хугацаа сунгах
	Хэрэг шилжүүлэх
Шүүхийн тогтоол – анхан шат	Гомдол хянан шийдвэрлэх
	Хүсэлт шийдвэрлэж, шүүх хуралдааныг хойшлуулах
	Шинжээч томилж, хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг түдгэлзүүлэх
	Шүүх хуралдааныг товлох
	Шүүх хуралдааныг үргэлжлүүлэх
	Шүүх хуралдааныг хойшлуулах
	Шүүх хуралдааныг хойшлуулж, нотлох баримт гаргуулах
	Шүүхийн бүх шүүгчдээс татгалзсан хүсэлт шийдвэрлэх
Шүүхийн тогтоол – давж заалдах шат	Шүүх хуралдаан хойшлуулах
	Хүсэлт хэрэгсэхгүй болгох
Хяналтын шат	Тогтоол
Хүсэлт	Гомдол гаргах хугацаа сэргээлгэх
	Гуравдагч этгээдээр оролцуулах
	Гэрч асуух
	Гэрч дахин асуулгах
	Гэрч оролцуулах
	Гэрчээр асуухаас татгалзах
	Данс битүүмжлэх
	Залруулга хийлгэх

Зарим хариуцагчаас татгалзах
Итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч оролцуулах
Итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөр дамжуулан шүүх хуралдаанд оролцох
Итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөс татгалзаж, өөрийн биеэр оролцох
Итгэмжлэлээс татгалзах
Нотлох баримт /эмнэлгийн карт/ буцаан авах
Нотлох баримт гаргуулах
Нотлох баримт гаргуулах, гэрчээр асуух
Нотлох баримт гаргуулах, шинжээч томилуулах
Нотлох баримтаар гаргасан өгсөн материалын эх хувийг авах
Нотлох баримтын шаардлага хангасан хэлбэрээр гаргуулах
Нэмэлт тодруулга хүсэх
Нэхэмжлэгчээр оролцуулах
Нэхэмжлэлийг хүлээн авахаас татгалзах
Нэхэмжлэлийн шаардлага тодруулсан
Нэхэмжлэлийн шаардлагын зарим хэсгээс татгалзах
Өмгөөлөгч авах
Өмгөөлөгч оролцуулах
Өмгөөлөгчгүй оролцох
Тус шүүхийн бүх шүүгчдээс татгалзах
Улсын тэмдэгт төлөх хугацааг хойшлуулах
Улсын тэмдэгтийн хураамжаас чөлөөлүүлэх
Үзлэг хийлгэх
Хамтран хариуцагч татах
Хариуцагчийг албадан ирүүлэх
Хариуцагчийн хүсэлтийг хангахгүй орхиж, хэргийг шуурхай хянан шийдвэрлүүлэх
Харьяаллын шүүхэд хэрэг шилжүүлэх
Хуралд оролцох боломжгүй, хуульд заасан журмын дагуу шийдэх
Хуулийн этгээдийн лавлагаа гаргуулах
Хүүхдийн санал асуулгах
Хэрэгт оролцохоос татгалзах
Шийдвэрийг албадан гүйцэтгүүлэх
Шийдвэрийн биелэлтийг баталгаажуулах
Шинжээч дахин томилуулах
Шинжээч томилуулах, нотлох баримт гаргуулах
Шүүгчээс татгалзах
Шүүх ажиллагаанд оролцох боломжгүй болсон
Шүүх хуралдаанд өмгөөлөгчтэй оролцох
Шүүх хуралдааны товыг урагшлуулах
Шүүхийн гүйцэтгэх хуудас бичүүлэх
Шүүхээс татгалзсан хүсэлтээсээ татгалзах
Эвлэрлийн гэрээ байгуулах боломж олгох

	Эд хөрөнгө битүүмжлэх
	Асрамж, хамгаалалтад байлгах урьдчилсан арга хэмжээ авах
	Аудитын дүгнэлт гаргуулах
	Үйл ажиллагаа явуулах эрхийг нээлгэх
	Үйл ажиллагаанд саад учруулж байгаа тул, хамгаалалтын ажилчдыг татан буулгаж өгөх
	Харьяалал тогтоолгох
	Хөрөнгийн дэлгэрэнгүй үнэлгээ хийлгүүлэх
	Хөрөнгө битүүмжлэх
	Хүсэлт хүлээн авч шийдвэрлэхдээ хасаж шийдвэрлэх
	Хүүхдүүдтэй уулзах бололцоогоор хангах
	Хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг түр хойшлуулах
	Эд хөрөнгөд халдахгүй байх, бүтцийг өөрчлөхгүй байх, зүй бусаар харьцахгүй байх
Тайлбар	Гомдолд гаргасан
	Нотлох баримттай холбоотой
	Нэхэмжлэгчийн гаргасан хүсэлттэй холбоотой
	Нэхэмжлэлийн шаардлагыг тодруулах
	Прокурор
	Хүсэлтийг тодруулах
Дүгнэлт	Гомдлын нэмэлт
	Шинжээч

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ. ЭРҮҮГИЙН ХЭРЭГ

1. УДИРТГАЛ

2021 оны байдлаар улсын хэмжээнд хүний эрүүл мэндэд хохирол учруулах, хулгайлах, залилах, хөрөнгө завших, мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисыг хууль бусаар ашиглах, авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих гэмт хэрэг түгээмэл үйлдэгдсэн бөгөөд эдгээр 12 төрлийн 30 хэргийн /санаатай болон болгоомжгүй, хүндрүүлэх бүрэлдэхүүнийг оролцуулан/ нийт 37 хавтаст хэрэг бүхий 5780 хуудас баримт бичигт дүн шинжилгээ хийснийг дор нэгтгэн танилцуулъя.

1.1. Хавтаст хэргийн талаарх ерөнхий мэдээлэл

№	Хэргийн индекс	Хэргийн оролцогчийн тоо		Хавтаст хэргийн тоо/ нийт хуудасны тоо													
		Яллагдагчийн тоо	Хохирогчийн тоо	Хавтаст хэргийн тоо	Нийт хуудас	Шүүхэд шилжүүлэхээс өмнөх хуудас		Шүүхээс гаргасан баримтын хуудас		Хохирогч болон ялтны талаас ирсэн баримтын хуудас		Прокурорын ажиллагааны хуудас		Нотлох баримтын хуудас		Баримтын хуудас	
						Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
1. Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол санаатай учруулах /11.1-1/																	
1	105/2021/0950/Э	1	1	5	1204	1115	92.6%	60	5%	3	0.2%	1	0.1%	13	1.1%	12	1%
2	105/2022/0020/Э	1	1	1	235	207	88.1%	17	7.2%	-	-	1	0.4%	1	0.4%	9	3.8%
2. Хүний эрүүл мэндэд хүндэтэр хохирол санаатай учруулах /11.4-1/																	
1	105/2022/0004/Э	1	1	1	132	93	70.5%	21	15.9%	1	0.8%	1	0.8%	5	3.8%	11	8.3%
2	105/2022/0008/Э	1	1	1	83	53	63.9%	16	19.3%	2	2.4%	-	-	-	-	12	14.5%
3	105/2022/0025/Э	1	1	1	69	44	63.8%	14	20.3%	1	1.4%	-	-	-	-	10	14.5%
3. Хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол санаатай учруулах /11.6-1/																	
1	105/2021/1093/Э	1	1	1	131	67	51.1%	32	24.4%	2	1.5%	14	10.7%	-	-	16	12.2%
2	105/2021/1382/Э	1	1	1	86	58	67.4%	18	20.9%	-	-	1	1.2%	-	-	9	10.5%
3	105/2021/1386/Э	1	1	1	96	66	68.8%	17	17.7%	1	1%	1	1.0%	-	-	11	11.5%
4	105/2021/1345/Э	2	1	1	180	139	77.2%	24	13.3%	2	1.1%	3	1.7%	2	1.1%	10	5.6%
5	105/2022/0022/Э	1	1	1	100	76	76%	15	15%	1	1%	1	1.0%	-	-	7	7%
4. Хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол санаатай учруулах /11.6-2/																	
1	105/2022/1080/Э	1	1	1	123	59	48%	39	31.7%	1	0.8%	7	5.7%	-	-	17	13.8%
5. Хулгайлах /17.1-1/																	
1	105/2021/1337/Э	1	1	1	107	79	73.8%	17	15.9%	-	-	2	1.9%	-	-	9	8.4%
2	105/2022/0024/Э	1	1	1	108	78	72.2%	15	13.9%	3	2.8%	4	3.7%	-	-	8	7.4%
3	105/2022/1340/Э	1	1	1	109	54	49.5%	27	24.8%	2	1.8%	2	1.8%	5	4.6%	19	17.4%
6. Хулгайлах /17.1-2/																	
1	105/2022/0001/Э	1	1	1	126	94	74.6%	20	15.9%	2	1.6%	1	0.8%	-	-	9	7.1%
2	105/2022/0018/Э	3	1	1	204	164	80.4%	23	11.3%	-	-	1	0.5%	3	1.5%	13	6.4%
3	105/2022/0003/Э	1	1	1	85	58	68.2%	17	2-	-	-	1	1.2%	-	-	9	10.6%
7. Мал хулгайлах /17.12-1/																	
1	105/2021/1191/Э	1	1	1	112	78	69.6%	21	18.8%	1	0.9%	2	1.8%	-	-	10	8.9%

8. Залилах /17.3-1/																	
1	105/2022/0002/Э	1	1	1	82	53	64.6%	16	19.5%	1	1.2%	3	3.7%	-	-	9	11%
2	105/2022/...../Э	2	1	1	175	110	62.9%	21	12%	1	0.6%	1	0.6%	33	18.9%	9	5.1%
3	105/2022/0009/Э	1	34	4	823	754	91.6%	45	5.5%	1	0.1%	1	0.1%	7	0.9%	15	1.8%
9. Алдаатай гүйлгээ, андуурагдсан илгээмж, гээгдэл эд хөрөнгө, алдуул мал завших /17.5-1/																	
1	105/2022/0275/Э	1	1	1	139	107	77%	17	12.2%	1	0.7%	3	2.2%	-	-	11	7.9%
2	105/2022/0194/Э	1	1	1	105	80	76.2%	15	14.3%	1	1%	1	1.0%	-	-	8	7.6%
3	105/2022/0108/Э	1	1	1	73	45	61.6%	17	23.3%	-	-	1	1.4%	1	1.4%	9	12.3%
10. Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисыг хууль бусаар ашиглах /20.7-1/																	
1	105/2021/0845/Э	1	1	1	156	117	75%	19	12.2%	-	-	13	8.3%	-	-	7	4.5%
2	105/2021/1050/Э	1	1	1	221	172	77.8%	24	10.9%	1	0.5%	16	7.2%	-	-	8	3.6%
11. Авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих /27.10-1/																	
1	105/2022/0084/Э	1	1	1	165	124	75.2%	22	13.3%	2	1.2%	4	2.4%	1	0.6%	12	7.3%
2	105/2022/0196/Э	1	1	1	122	92	75.4%	16	13.1%	1	0.8%	2	1.6%	-	-	11	9%
3	105/2021/1333/Э	1	1	1	227	177	78%	23	10.1%	2	0.9%	8	3.5%	4	1.8%	13	5.7%
12. Авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих /27.10-2/																	
1	105/2021/1051/Э	1	1	1	202	146	72.3%	37	18.3%	1	0.5%	4	2%	-	-	14	6.9%
Нийт /30 хэрэг/		34	63	37	5780	4559	78.9%	685	11.9%	34	0.6%	100	1.7%	75	1.3%	327	5.6%

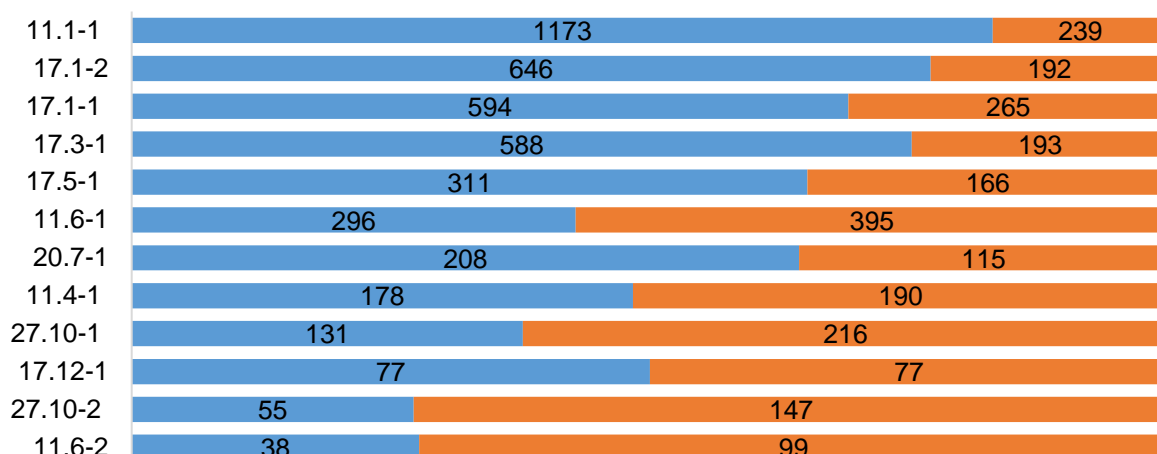

1.2. Хэрэг хянан шийдвэрлэхэд зарцуулсан хугацаа /хэргийн зүйчлэлээр/ ⁷

№	Хэргийн индекс	Хэргийн зүйлчлэл	Хэрэг бүртгэл нээсэн огноо	Эрүүгийн хэрэг үүсгэсэн огноо	Шүүхэд шилжүүлсэн огноо	Хэрэг нээснээс шүүхэд шилжүүлэх хүртэл зарцуулсан хоног	Шүүхийн шатны хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны хоног
1. Авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих /27.10-2/							
1	105/2021/1051/Э	27.10-2	08/07/21	09/01/21	10/01/21	55	147
2. Авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих /27.10-1/							
1	105/2022/0084/Э	27.10-1	11/27/21	12/17/21	12/20/21	23	58
2	105/2022/0196/Э	27.10-1	12/17/21	12/28/21	01/18/22	32	55
3	105/2021/1333/Э	27.10-1	09/16/21	10/21/21	12/01/21	76	103
3. Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисыг хууль бусаар ашиглах /20.7-1/							
1	105/2021/0845/Э	20.7-1	04/23/21	07/06/21	08/10/21	109	47
2	105/2021/1050/Э	20.7-1	07/06/21	08/23/21	10/13/21	99	68
4. Алдаатай гүйлгээ, андуурагдсан илгээмж, гээгдэл эд хөрөнгө, алдуул мал завших /17.5-1/							
1	105/2022/0275/Э	17.5-1	07/30/21	10/19/21	02/18/22	203	38
2	105/2022/0194/Э	17.5-1	11/23/21	01/13/22	02/08/22	77	49
3	105/2022/0108/Э	17.5-1	11/19/21	12/07/21	12/20/21	31	79
5. Залилах /17.3-1/							
1	105/2022/0002/Э	17.3-1	11/17/21	11/23/21	12/21/21	34	83
2	105/2022/...../Э	17.3-1	12/19/20	01/28/21	12/17/21	363	54
3	105/2022/0009/Э	17.3-1	06/05/21	06/24/21	12/13/21	191	56
6. Мал хулгайлах /17.12-1/							
1	105/2021/1191/Э	17.12-1	08/30/21	10/19/21	11/15/21	77	77
7. Хулгайлах /17.1-2/							
1	105/2022/0001/Э	17.1-2	06/26/20	12/03/21	12/20/21	542	82
2	105/2022/0018/Э	17.1-2	11/15/21	12/03/21	12/23/21	38	48
3	105/2022/0003/Э	17.1-2	10/12/21	12/06/21	12/17/21	66	62
8. Хулгайлах /17.1-1/							
1	105/2021/1337/Э	17.1-1	09/03/20	11/04/21	12/09/21	462	60
2	105/2022/0024/Э	17.1-1	09/09/21	11/17/21	12/20/21	102	82
3	105/2022/1340/Э	17.1-1	10/23/21	10/27/21	11/22/21	30	123
9. Хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол санаатай учруулах /11.6-2/							
1	105/2022/1080/Э	11.6-2	09/04/21	09/15/21	10/12/21	38	99
10. Хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол санаатай учруулах /11.6-1/							
1	105/2021/1093/Э	11.6-1	09/17/21	10/01/21	10/22/21	35	96
2	105/2021/1382/Э	11.6-1	10/17/21	11/11/21	12/07/21	51	72
3	105/2021/1386/Э	11.6-1	10/26/21	11/17/21	12/13/21	48	69
4	105/2021/1345/Э	11.6-1	07/24/21	10/28/21	11/30/21	129	76
5	105/2022/0022/Э	11.6-1	11/19/21	12/09/21	12/22/21	33	82
11. Хүний эрүүл мэндэд хүндэвтэр хохирол санаатай учруулах /11.4-1 /							
1	105/2022/0004/Э	11.4-1	08/19/21	10/19/21	12/07/21	110	76
2	105/2022/0008/Э	11.4-1	11/11/21	12/07/21	12/16/21	35	55
3	105/2022/0025/Э	11.4-1	11/17/21	12/03/21	12/20/21	33	59
12. Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол санаатай учруулах /11.1-1/							
1	105/2021/0950/Э	11.1-1	10/08/18	02/02/19	08/31/21	1058	184
2	105/2022/0020/Э	11.1-1	08/29/21	09/06/21	12/22/21	115	55
12 төрлийн нийт 30 хэрэг						4295	2294

⁷ Ногоон өнгөөр анхан шатны шүүхээс давж заалдах шатны шүүх рүү шилжсэн хэргийг тэмдэглэв.

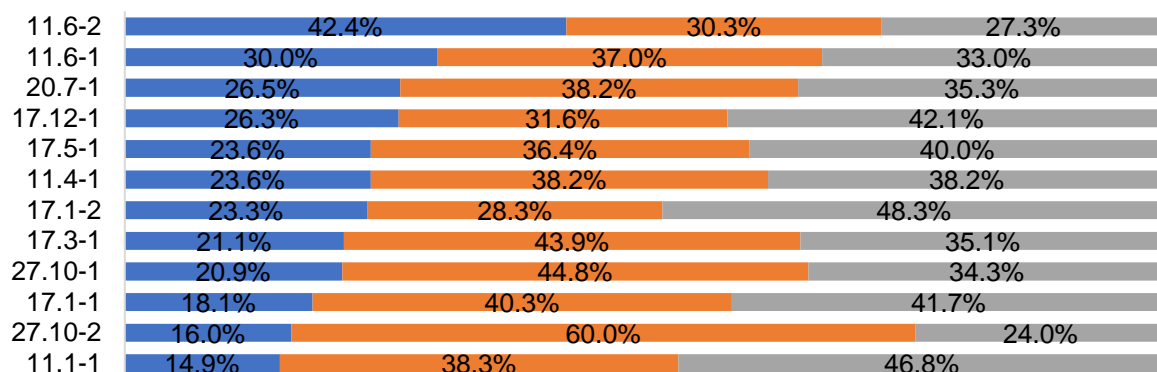
1.3. Хэрэг хянан шийдвэрлэхэд зарцуулсан хугацаа

- Хэрэг нээснээс шүүхэд шилжүүлэх хүртэлх зарцуулсан хоног
- Шүүхийн шатан дахь хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны хоног

12 төрлийн нийт 30 хэргийг хянан шийдвэрлэхэд зарцуулсан нийт хугацааны 65.2%-ийг хэрэг бүртгэл, мөрдөн байцаалтын шатанд хийгдсэн ажиллагаа байгаа бол 34.8%-ийг шүүхийн шатанд хийгдсэн ажиллагаа тус тус эзэлж байна.

1.4. Шүүхийн шатанд хийгдсэн ажиллагаа /хэргийн зүйлчлэлээр/

- Хэрэг хүлээн авснаас хойших ажиллагаа
- Шүүх хуралд бэлтгэх, шүүхийн шийдвэр гаргах ажиллагаа
- Хэргийг эцэслэн шийдвэрлэсний дараах ажиллагаа

Хэргийг шүүхэд хүлээн авснаас хойш шүүхийн шатанд хийгдсэн ажиллагааг гурван үе шатанд хуваан авч үзсэн. Үүнд 1-р үе шат буюу “Хэрэг хүлээн авснаас хойших ажиллагаа” нь 23.7%, 2-р үе шат буюу “Хэргийг шүүх хуралдаанд бэлтгэх, шүүхийн шийдвэр гаргах ажиллагаа” нь 38.6%, 3-р үе шат буюу “Хэргийг эцэслэн шийдвэрлэсний дараах ажиллагаа” нь нийт хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны 37.7%-ийг тус тус эзэлж байна. Шүүхийн шатанд хийгдсэн эдгээр ажиллагааг хэргийн төрөл тус бүрээр болон шүүн таслах ажиллагааны үе шатаар дор нэгтгэн танилцууллаа.

2. ҮНДСЭН ХЭСЭГ

2.1. Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол санаатай учруулах /11.1-1/

№	Ажиллагааны төрөл /2 хэрэг/	1	2	3	Нийт
1	Шүүхэд шилжүүлэх	2	-	-	2
2	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	2	1	-	3
3	Баримт	1	4	13	18
4	Захирамж	2	1	-	3
5	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	3	-	3
6	Шийтгэх тогтоол	-	2	-	2
7	Тэмдэглэл	-	1	2	3
8	Албан бичиг	-	-	4	4
10	Хүсэлт	-	1	-	1
12	Нотлох баримт	-	4	2	6
13	Магадлал	-	1	-	1
14	Давах гомдол	-	-	1	1
Нийт ажиллагаа		7	18	22	47
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		16	61	162	239

2.2. Хүний эрүүл мэндэд хүндэвтэр хохирол санаатай учруулах /11.4-1/

№	Ажиллагааны төрөл /3 хэрэг/	1	2	3	Нийт
1	Шүүхэд шилжүүлэх	3	-	-	3
2	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	3	-	-	3
3	Баримт	3	9	16	28
4	Захирамж	3	1	-	4
5	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	4	-	4
6	Шийтгэх тогтоол	-	3	-	3
7	Тэмдэглэл	-	-	3	3
8	Албан бичиг	-	-	2	2
9	Хүсэлт	1	2	-	3
10	Нотлох баримт	-	1	-	1
11	Прокурорын санал	-	1	-	1
Нийт ажиллагаа		13	21	21	55
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		20	16	154	190

2.3. Хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол санаатай учруулах /11.6-1/

№	Ажиллагааны төрөл /5 хэрэг/	1	2	3	Нийт
1	Шүүхэд шилжүүлэх	6	-	-	6
2	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	5	-	-	5
3	Баримт	10	16	25	51
4	Захирамж	7	-	-	7
5	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	1	5	-	6
6	Шийтгэх тогтоол	-	5	-	5
7	Тэмдэглэл	-	2	5	7
8	Албан бичиг	1	-	3	4
9	Хүсэлт	-	6	-	6
10	Дүгнэлт	-	1	-	1
11	Нотлох баримт	-	1	-	1
Нийт ажиллагаа		30	36	33	99
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		69	42	279	390

2.4. Хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол санаатай учруулах

№	Ажиллагааны төрөл /1 хэрэг/	1	2	3	Нийт
1	Шүүхэд шилжүүлэх	1	-	-	1
2	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	3	-	-	3
3	Баримт	4	4	6	14
4	Захирамж	3	-	-	3
5	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	1	2	-	3
6	Шийтгэх тогтоол	-	1	-	1
7	Тэмдэглэл	-	1	1	2
8	Албан бичиг	1	-	2	3
9	Хүсэлт	-	1	-	1
10	Магадлал	-	1	-	1
11	Прокурорын эсэргүүцэл	1	-	-	1
Нийт ажиллагаа		14	10	9	33
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		62	7	30	99

2.5. Хулгайлах /17.1-1/

№	Ажиллагааны төрөл /3 хэрэг/	1	2	3	Нийт
1	Шүүхэд шилжүүлэх	3	-	-	3
2	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	3	1	-	4
3	Баримт	3	12	19	34
4	Захирамж	3	-	-	3
5	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	4	-	4
6	Шийтгэх тогтоол	-	3	-	3
7	Тэмдэглэл	1	-	3	4
8	Албан бичиг	-	-	4	4
9	Бүртгэл	-	-	1	1
10	Хүсэлт	-	5	-	5
11	Дүгнэлт	-	2	-	2
12	Нотлох баримт	-	1	3	4
13	Магадлал	-	1	-	1
Нийт ажиллагаа		13	29	30	72
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		37	33	195	265

2.6. Хулгайлах /17.1-2/

№	Ажиллагааны төрөл /3 хэрэг/	1	2	3	Нийт
1	Шүүхэд шилжүүлэх	3	-	-	3
2	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	3	-	-	3
3	Баримт	5	8	18	31
4	Захирамж	3	-	1	4
5	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	3	1	4
6	Шийтгэх тогтоол	-	3	-	3
7	Тэмдэглэл	-	1	5	6
8	Албан бичиг	-	-	3	3
9	Хүсэлт	-	1	1	2
10	Нотлох баримт	-	1	-	1
Нийт ажиллагаа		14	17	29	60
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		7	10	175	192

2.7. Залилах /7.3-1/

№	Ажиллагааны төрөл /3 хэрэг/	1	2	3	Нийт
1	Шүүхэд шилжүүлэх	3	-	-	3
2	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	3	-	-	3
3	Баримт	3	11	15	29
4	Захирамж	3	1	-	4
5	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	4	-	4
6	Шийтгэх тогтоол	-	3	-	3
7	Тэмдэглэл	-	-	3	3
8	Албан бичиг	-	-	2	2
9	Хүсэлт	-	3	-	3
10	Дүгнэлт	-	1	-	1
11	Нотлох баримт	-	2	-	2
Нийт ажиллагаа		12	25	20	57
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		15	8	170	193

2.8. Алдаатай гүйлгээ, андуурагдсан илгээмж, гээгдэл эд хөрөнгө, алдуул мал завших

№	Ажиллагааны төрөл /3 хэрэг/	1	2	3	Нийт
1	Шүүхэд шилжүүлэх	3	-	-	3
2	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	4	-	-	4
3	Баримт	3	7	16	26
4	Захирамж	3	1	-	4
5	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	3	-	3
6	Шийтгэх тогтоол	-	3	-	3
7	Тэмдэглэл	-	2	3	5
8	Албан бичиг	-	-	3	3
9	Хүсэлт	-	2	-	2
10	Дүгнэлт	-	1	-	1
11	Нотлох баримт	-	1	-	1
Нийт ажиллагаа		13	20	22	55
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		33	5	128	166

2.9. Мал хулгайлах /17.12-1/

№	Ажиллагааны төрөл /1 хэрэг/	1	2	3	Нийт
1	Шүүхэд шилжүүлэх	1	-	-	1
2	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	2	-	-	2
3	Баримт	1	3	5	9
4	Захирамж	1	-	-	1
5	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	1	-	1
6	Шийтгэх тогтоол	-	1	-	1
7	Тэмдэглэл	-	-	2	2
8	Албан бичиг	-	-	1	1
9	Хүсэлт	-	1	-	1
Нийт ажиллагаа		5	6	8	19
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		1	3	73	77

2.10. Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисыг хууль бусаар ашиглах /20.7-1/

№	Ажиллагааны төрөл /2 хэрэг/	1	2	3	Нийт
1	Шүүхэд шилжүүлэх	2	-	-	2
2	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	3	-	-	3
3	Баримт	2	6	7	15
4	Захирамж	2	-	-	2
5	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	2	-	2
6	Шийтгэх тогтоол	-	2	-	2
7	Тэмдэглэл	-	1	2	3
8	Албан бичиг	-	-	3	3
9	Хүсэлт	-	1	-	1

10	Дүгнэлт	-	1	-	1
Нийт ажиллагаа		9	13	12	34
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		17	15	83	115

2.11. Авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих /27.10-1/

№	Ажиллагааны төрөл /3 хэрэг/	1	2	3	Нийт
1	Шүүхэд шилжүүлэх	3	-	-	3
2	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	4	-	-	4
3	Баримт	3	12	18	33
4	Захирамж	4	1	-	5
5	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	4	-	4
6	Шийтгэх тогтоол	-	3	-	3
7	Тэмдэглэл	-	1	3	4
8	Албан бичиг	-	-	2	2
9	Хүсэлт	-	5	-	5
10	Дүгнэлт	-	2	-	2
11	Нотлох баримт	-	2	-	2
Нийт ажиллагаа		14	30	23	67
Нийт ажиллагаанд зарцуулж байгаа хоног		43	50	123	216

2.12. Авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих /27.10-2/

№	Ажиллагааны төрөл /1 хэрэг/	1	2	3	Нийт
1	Шүүхэд шилжүүлэх	1	-	-	1
2	Ерөнхий шүүгчийн захирамж	1	-	-	1
3	Баримт	1	8	4	13
4	Захирамж	1	2	-	3
5	Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	-	1	-	1
6	Шийтгэх тогтоол	-	1	-	1
7	Тэмдэглэл	-	1	1	2
8	Албан бичиг	-	-	1	1
9	Хүсэлт	-	1	-	1
10	Дүгнэлт	-	1	-	1
Нийт ажиллагаа		4	14	7	25
Ажиллагаанд зарцуулсан нийт хоног		18	43	86	147

37 хавтаст хэрэгт авагдсан нийт баримтын 79% нь шүүхийн өмнөх шатанд үйлдэгдсэн бол үлдсэн 21% нь шүүхийн шатанд цугларсан болон шүүхээс үйлдэж гаргасан баримт эзэлж байв. Үүнээс харахад эрүүгийн хэргийн шүүх нь иргэн, захиргааны хэргийн шүүн таслах ажиллагаанаас ялгагдах гол ялгаа нь шүүхийн зүгээс нотлох баримт цуглуулах, бэхжүүлэх ажиллагаа хийдэггүй бөгөөд шүүхийн өмнөх шатанд цугларсан хэргийн материал болон оролцогч болон прокурорын хүсэлтэд үндэслэж шүүх хуралдаан гэрч, шинжээч дуудах, нотлох баримт шинжлэн судлах ажиллагааг хийдэг. Үүгээр иргэн, захиргааны хэргийн шүүхээс онцлог ялгаатай болох нь хавтаст хэргийн судалгаанаас ажиглагдлаа.

Өөрөөр хэлбэл иргэн, захиргааны хэргийн шүүхээс ялгаатай нь шүүх хуралдаанд бэлтгэх үе шатанд хийгдэх ажиллагаа харьцангуй бага байсан юм. Харин шүүгч нь шүүхийн өмнөх шатанд цугларсан хэргийн материалыг уншиж судлах, шүүх хуралдаанд дангаар болон бүрэлдэхүүнээр оролцох, шийдвэр гаргах үйл ажиллагаа нь шүүгч болон

шүүгчийн туслахаас хамгийн их цаг хугацаа, хүч хөдөлмөр, оюун дүгнэлт шаарддаг гэж дүгнэж болох юм.

Мөн судалгаанд хамруулсан 30 хэргийн зарим нь шүүхийн өмнөх шатнаас илүү их хугацаа шүүхийн шатанд зарцуулсан мэт харагдаж байгаа үр дүн гарсан нь хэрэг хянан шийдвэрлэсний дараах үе шатны ажиллагаа буюу шүүхийн шийтгэх тогтоолыг танилцуулах, цахим санд байршуулахыг мэдэгдэх зэргээр хавтаст хэргийг архивд шилжүүлэх ажиллагааг хангахад хугацаа ордог нь үүнд нөлөөлсөн гэж дүгнэх үндэслэлтэй.

3.Хавсралт

Ангилал	Утга
Шүүхэд шилжүүлэх	
Ерөнхий шүүгчийн захирамж	Шүүх хуралдаан даргалагчийг томилсон шийдвэрийг албажуулах
Баримт	Давж заалдах болон хяналтын журмаар гаргасан гомдол, эсэргүүцэл танилцуулсан, хүргүүлсэн
	Магадлал, тогтоол гардуулсан, танилцуулсан
	Мэдэгдэх хуудас
	Нөлөөллийн мэдүүлэг
	Хувийн баталгаа гаргах
	Хууль сануулж, эрх үүрэг тайлбарласан
	Хэргийг эмхэтгэсэн
	Хэрэг танилцуулсан
	Шийдвэрийг цахим санд байршуулахыг мэдэгдсэн
	Шийтгэх /цагаатгах/ тогтоол гардуулсан, танилцуулсан
	Шүүгчийн захирамж /шүүхийн тогтоол/
	Шүүх хуралдааны тов мэдэгдсэн
	Шүүх хуралдааны тов мэдэгдэж, танилцуулсан
	Шүүхэд дуудан ирүүлэх
	Эрх, үүрэг тайлбарлаж, хууль сануулсан
	Эрх, үүрэг танилцуулсан
	Ялтныг цагдан хорих төв /цагдан хорих байр/
Ялтныг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад хүлээлгэн өгсөн	
Захирамж	Шүүх хуралдаан товлон зарлах
	Шүүх хуралдааны тов тогтоох
	Урьдчилсан хэлэлцүүлгийн тов тогтоох
	Хэргийг прокурорт буцаах
	Хэргийг хялбаршуулсан журмаар шийдвэрлэх
	Хялбаржуулсан журмаар хэрэг хянан шийдвэрлэх
	Шүүгдэгчийг албадан ирүүлж, шүүх хуралдааныг хойшлуулах тухай
	Шүүх хуралдаан хойшлуулах
	Шүүхийн шийдвэрийг задруулах
	Яллагдагчийг шүүхэд шилжүүлж, шүүх хуралдааны тов тогтоох
Яллагдагчийг шүүхэд шилжүүлэх	
Шүүх хуралдааны тэмдэглэл	
Шийтгэх тогтоол	
Тэмдэглэл	Утсаар ярьсан
	Хохирогч гомдол санал нэхэмжлэх зүйлгүй
	Эд мөрийн баримт хүлээлгэн өгсөн
	Эрүүгийн хариуцлага хүлээсэн хүний
	Ял шийтгэл
Албан бичиг	
Бүртгэл	Гүйцэтгэх хуудас хүлээлгэн өгсөн
Хүсэлт	Нөхцөл байдлыг минь харгалзан үзэж шийдэж өгнө үү
	Зорчих эрхийг хязгаарлах ялаар сольж өгнө үү
	Нотлох баримт хуулбарлах

	Өмгөөлөгчгүй оролцох
	Хуралд оролцох
	Хүсэлтийг зохих журмын дагуу шийдвэрлэж өгнө үү
	Хэргийг хялбаршуулсан журмаар шийдүүлэх
	Хялбаржуулсан журмаар шийдвэрлэх
	Шийтгэх тогтоолд залруулга хийлгэх
	Шүүх хуралдаан хойшлуулах
	Ял хөнгөрүүлэх
Дүгнэлт	Гэм буруутайд тооцох
	Гэм буруутайд тооцуулах
	Улсын яллагч
Магадлал	
Давах гомдол	
Прокурорын санал-хялбаржуулсан журмаар шийдвэрлэх	
Прокурорын эсэргүүцэл-захирамж хүчингүй болгох	

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ. НЭГДСЭН ДҮГНЭЛТ, САНАЛ

4.1. ДҮГНЭЛТ

Судалгааны тайлангаас гарсан үр дүнг нэгтгэн дүгнэвэл дараах дүр зураг харагдаж байна.

Захиргааны хэргийн шүүхийн процесс нь шүүгчээс хэрэгжүүлэх мөрдөн шалгах ажиллагааны үндсэн зарчим дээр явагддаг бол иргэний хэргийн шүүхийн процесс нь талуудын мэтгэлцэх зарчим дээр явагддаг гэсэн том ялгаа бий боловч процесс хуулийн зохицуулалт болон хэргийн хөдөлгөөний нэгдсэн аргачлалын дагуу хийгдэх ажиллагаанууд нь ерөнхийдөө маш ижил төстэй болох нь харагдлаа.

Иргэн, захиргааны хэргийг хянан шийдвэрлэхэд хийгдсэн нийт ажиллагааны дунджаар 80 хувийг хэрэг үүсгэснээс хойш хэргийг шүүх хуралдаанаар хянан хэлэлцэх хүртэлх үе шат эзэлж байх бөгөөд хэрэг үүсгэх болон хэргийг эцэслэн шийдвэрлэсний дараах үе шат 20 хувийг эзэлж байгаа нь хэрэг үүсгэснээс хойш хэргийг шүүх хуралдаанаар хянан хэлэлцэх хүртэлх үе шатанд хамгийн өндөр ачаалалтай ажилладаг болохыг харуулж байна.

Харин эрүүгийн хэргийн хувьд нийт ажиллагааны дунджаар 38,9 хувийг шүүх хуралдаанд бэлтгэх, шүүхийн шийдвэр шийдвэр гаргах үе шат, 37,2 хувийг хэргийг эцэслэн шийдвэрлэсний дараах ажиллагаа, 24 хувийг хэрэг хүлээн авснаас хойш шүүх хуралдаанаар хэлэлцэх захирамж гаргах хүртэлх үе шат тус тус эзэлж байна.

Иргэн, захиргааны хэргийн шүүхийн хэргийг эцэслэн шийдвэрлэсний дараах үе шатанд хийгдсэн ажиллагаанаас эрүүгийн хэргийн шүүхийн хийсэн ажиллагааны хувь өндөр гарч байгаа нь эрүүгийн хэргийн шүүх энэ шатанд хэргийн оролцогчид шүүхийн шийтгэх /цагаатгах/ тогтоол танилцуулах, эрүүгийн хариуцлага хүлээсэн хүний тэмдэглэл үйлдэх, ялтныг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад хүлээлгэн өгөх, гүйцэтгэх хуудас хүлээлгэн өгөх зэрэг ажиллагаа илүү хийгдэж байгаатай холбоотой байна.

Мөн эрүүгийн хэргийн шүүхийн процесс нь шүүхийн өмнөх болон шүүхийн шат гэсэн үндсэн 2 том хэсгээс бүрдэх бөгөөд үндсэндээ хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт, прокурорын үйл ажиллагаа хууль ёсны дагуу явагдсан эсэхэд шүүхийн хяналтыг хэрэгжүүлж, шүүхийн өмнөх шатанд цугларсан хэргийн материалыг шүүх хуралдаанд хэлэлцүүлж, шүүхийн мэтгэлцээн болон нотлох баримт шинжлэн судлах ажиллагаан дээр тулгуурлаж, шийдвэрээ гаргадаг нь бусад 2 шүүхээс ялгагдах том ялгаа байсан бөгөөд шүүхийн шатанд хийгдэх ажиллагаа нөгөө 2 шүүхээсээ харьцангуй бага байгаа нь ажиглагдлаа.

Эрүү, иргэн, захиргааны аль ч шүүхийн хувьд тухайн төрлийн хэргийн нийт ажиллагааны 70-80 хувийг анхан шатны шүүх дээр хийж гүйцэтгэдэг болох нь харагдлаа.

Энэхүү 3 процессын ялгаа нь хавтаст хэрэгт бүртгэгдсэн ажиллагаа, түүнийг хэрэгжүүлэх хугацаа, шүүгч болон шүүхийн захиргааны ажилтны ажлын ачаалалд нөлөөлдөг болох нь харагдсан юм. Үүнийг багцлан дүгнэвэл:

1.Түүврийн аргаар сонгон авч судалсан захиргааны 48 хавтаст хэргийн дунджаар 40,4 хувийг шүүхээс боловсруулсан баримт, иргэний 53 хавтаст хэргийн дунджаар 37,4 хувийг шүүхээс гаргасан эрхийн акт, 17,7 хувийг баримт, эрүүгийн 30 хавтаст хэргийн дунджаар 11,9 хувийг шүүхээс гаргасан эрхийн акт, 5,6 хувийг баримт тус тус эзэлж байгаа нь захиргаа, иргэний хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа дахь шүүхийн ажиллагаа эрүүгийн хэргээс өндөр байгааг харуулж байна.

2.Иргэн болон захиргааны хэргийн хувьд хялбаршуулсан журмаар шийдвэрлэгдэж байгаа тохиолдолд ажиллагаа харьцангуй бага, гол төлөв анхан шатны шүүх дээр хэрэг эцэслэн шийдвэрлэгддэг хандлага ажиглагдсан.

3.Захиргааны хэргийн хувьд мөрдөн шалгах зарчмыг хэрэгжүүлдэг тул шүүхээс гаргах эрхийн акт нь иргэний хэргийн шүүхээс арай их байв. Ялангуяа хавтаст хэрэг дэх албан бичгийн эзлэх хувь болон тус албан бичгийн хариу, түүнд хавсаргасан материалууд хавтаст хэрэгт нэлээд жин дарж байв.

4.Иргэний хэргийн хувьд хялбаршуулсан болон бага үнийн дүнтэй хэргийг шүүхээс шийдвэрлэсэн тохиолдолд шүүхээс боловсруулан гаргах баримтын хувь нь хэргийн оролцогч талаас гаргасан баримтын хувиас өндөр дүнгээр гарах зүй тогтол ажиглагдлаа. Энэ нь тухайн төрлийн хэрэгт харьцангуй нотлох баримт бага байдагтай холбоотой байна.

5.Ердийн журмаар шийдвэрлэгдсэн иргэний хувьд шүүхээс гаргах баримтын хувьд харьцангуй бага боловч хэргийн оролцогч талаас гаргах нотлох баримтын болон бусад баримт их байгаа нь онцлог байв. Иймд хавтаст хэргээс нотлох баримтын эзлэх цэвэр жинг гаргах нь ач холбогдол бүхий байв. Учир нь иргэний хэрэгт хэргийн оролцогчдоос гаргах хүсэлт, гомдол, тайлбар маш их байсан юм. Эдгээрийг дийлэнх олонх тохиолдолд нэхэмжлэгч талаас гаргадаг болох нь ажиглагдав.

6.Иргэн, захиргааны хэргийн хувьд шүүгч, шүүгчийн туслахын ажиллагааны ачааллыг нэмэгдүүлж, хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг удаашруулж буй дараах шалтгаанууд ажиглагдлаа.

Тухайлбал, нэгдүгээрт, нотлох баримт гарган ирүүлэх байгууллага шүүгчийн заасан хугацаанд нотлох баримтыг ирүүлэхгүй байгаагаас шалтгаалж дунджаар шүүгч 3-4 удаа нотлох баримт ирүүлэхийг мэдэгдсэн албан бичиг явуулах, 3-4 удаа шүүх хуралдаан хойшилж байна. Ингэснээр шүүгч, шүүгчийн туслах дунджаар 3-4 удаа албан бичгийн төсөл боловсруулж явуулах, шүүх хуралдаан хойшлуулах захирамж гаргах, хэргийн оролцогчдод шүүх хуралдааны тов мэдэгдэх, шүүх хуралдааны бэлтгэл хангах зэрэг ажиллагаанууд олон хийгдэж байна.

Хоёрдугаарт, Хэргийн оролцогчдоос цаг хожих, хэргийг удаашруулах зорилгоор шүүх хуралдааны өмнө болон шүүх хуралдааны үеэр өмгөөлөгч авах, өмгөөлөгчөө солих, итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөсөө татгалзаж өөр итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч оролцуулах, шүүх хуралдаан давхацсан, ээлжийн амралттай, өвчтэй, томилолттой байгаа зэрэг шалтгаанаар шүүх хуралдааныг хойшлуулах хүсэлтийг их гаргаж байгаагаас удаа дараа шүүх хуралдаан хойшилж байна. Нийт уншсан хавтаст хэргийн дунджаар анхан шатанд шүүх хуралдаан хамгийн багадаа 1, хамгийн ихдээ 17 удаа

хойшилсон байгаа нь шүүгч, шүүгчийн туслахын ажлын ачааллыг нэмэгдүүлж байгаа гол шалтгаан гэж дүгнэхээр байна.

4.2. САНАЛ

Дээрх дүгнэлтэд үндэслэж дараах саналыг гаргаж болохоор байна. Үүнд

1. Шүүхийн өмнөх болон шүүхийн шатан дахь эвлэрлийг хөхүүлэн дэмжих. Шүүгчийн зүгээс эвлэрлийг өөрийн санаачилгаар хэрэгжүүлдэг жишиг тогтоох,
2. Бага үнийн дүнтэй иргэний хэргийг хянан шийдвэрлэх тусгайлсан шуурхай процедуртай болох,
3. Шүүх хуралдааны бэлтгэлийг сайтар хангахад шүүх болон хэргийн оролцогчдын анхаарал, идэвхийг сайжруулах. Үүний тулд процессын хуульд өөрчлөлт оруулах. Тухайлбал иргэний хэргийн шүүхэд урьдчилсан хэлэлцүүлгийг нэвтрүүлэх. Шүүх хуралдааныг товлон зарлахдаа хэргийн оролцогчдын саналыг авч товлон, нотлох баримтыг заасан хугацаанд ирүүлээгүй байгууллагад хуульд заасан хариуцлагыг хүлээлгэж, хуралдааныг хойшлуулах болон хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаатай холбоотойгоор хэргийн оролцогчдын зүгээс гаргах хүсэлтийг эдийн засгийн хөшүүрэг бүхий санкцитай зохицуулалтаар хязгаарлаж, тэдний процессын хариуцлагыг нэмэгдүүлэх зохицуулалтыг тусгах,
4. Нотлох баримт цуглуулах болон хэргийн оролцогчдоос шалтгаалж шүүх хуралдаан хойшлогдох тохиолдол их гарч байх тул шүүх хуралдааныг товлон зарлахдаа хэргийн оролцогчдын саналыг авах, нотлох баримтыг шүүхээс заасан хугацаанд ирүүлээгүй байгууллагад хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэж, хариуцлагажуулах;
5. Нийслэлийн иргэний хэргийн анхан шатны шүүх дэх шүүгчийн туслахын орон тоог нэмэгдүүлэх. Одоо ажиллаж байгаа шүүх хуралдааны нарийн бичгийн даргын ажлыг технологиор орлуулж, тэднийг шүүгчийн туслах болгох арга хэмжээг авах ажлыг судалж, хэрэгжүүлэх,
6. Хэргийн хөдөлгөөний аргачлалын дагуу хийгдэж байгаа шүүгч болон шүүгчийн туслахаас хэргийн оролцогчтой харилцаж, хийсэн ажиллагаа бүрээ баримтжуулж, хавтаст хэрэгт бүртгэдэг зохицуулалтыг өөрчлөх. Үүнийг цахим шүүхийн аргаар орлуулах боломжит хувилбарыг эрэлхийлж, шүүгч болон шүүгчийн туслахын гүйцэтгэдэг техникийн шинжтэй ажиллагааг аль болох цөөрүүлж, тэдний ажлыг хөнгөвчлөх,
7. Хавтаст хэргийг уншиж байх явцад огноо байхгүй баримтууд нэлээн их байснаас гадна шүүхийн хийж буй ажиллагааны дараалал цаг хугацааны хувьд урд, хойноо орсон /жишээ нь хэрэг үүсгэх захирамж гараагүй байхад хариуцагчийг шүүхэд дуудан ирүүлэх, хэргийг шүүх хуралдаанаар хэлэлцүүлэх, шүүх хуралдааныг товлон зарлах шүүгчийн захирамж гарахаас өмнө хэргийн оролцогчид шүүх хуралдааны товыг мэдэгдэх зэрэг ажиллагаанууд хийгдсэн байсан./, нотлох баримтыг аль тал гарган өгсөн нь тодорхойгүй буюу тэмдэглэгээ хийгээгүй байгаа нь хавтаст хэргийн судалгааг хийхэд хүндрэлтэй байлаа. Иймд шүүхээс хийгдэж буй ажиллагааг зөв дарааллаар хийж, хавтаст хэргийг хөтөлж, эмхэтгэх, шүүхээс үйлдэж буй бүх баримтад огноо тавих, нотлох баримт гарган өгсөн хэргийн оролцогч, огноог нотлох баримтын ард тэмдэглэх.

---oOo---